

2814

Mag. St. Dr.

P

L

K

C

C

POËTAE POLON.

N.

Paer 1183

2814

Mag. St. Dr.

xx
25

XVII. c. 2. a. b.

Poesie Kochanovii Poloni.

1, Joannis Corhanovii Lyricorum libellus.

2, " " Ad Stephanum Bathorseum

Rezen Pol. Epinicion.

3, " " M. T. Ciceronis oratus.

Elegiarum libri II.

4, Forcoenia sine Grammaticum libellus

In musica III. Joan. de Lammara et. or.

Griseb. Bathorae epithalamion

Andreas Patricius

Epitaphium Dorulices

Gallo crostanti 2 praesby

Soyas Lammara

Joan. Lammara

Orpheus Lammatus.

IOANNIS
COCHANOVII
LYRICORVM

Libellus.

—0660—

CRACOVIAE

*In officina Andreae Petricovij, Anno Domini,
M. DC. XII.*

COCHIA NOV II

TRISTORI

RECEPTAM POETARVM LIBERALITATEM, SO-
LENNEMQ. ID, QVOD OMNIBVS VTENDVM ET
ABVTENDVM PROPINATVR, CVI NIHILOMINVS
ANTE ALIOS DONANDI MOREM ÆMVLATVS,
IOANN. COCHA. TRADITIONVM VETERVM CVL-
TOR, NICOLAO FIRLEI, IOAN. PALAT. CRAC. F.
LYRICAS VALITVS OBSTREPENTIB. GENITA,
AMORIS ET OBSERVANTIÆ SVÆ
QVALECVNQVE TESTIMONIUM
CONSECRAVIT.

G. R. BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELLONICAE
CRACOVENSIS

2814. II.

0000

CRACOVIA

In officina Johannis Perizonij, anno Domini
MDCCLXII.

Ioan-

Ioannis
COCHANOVII
LYRICA.

AD HENRICVM VALESIVM REGEM
IN GALLIIS MORANTEM. ODEI.

*Q*uis casus obstat? quis Deus inuidet?
Henrice, regum maxime, quominus
Pulcherrimum ad regnum vocatus
Sarmaticis videare campis
Equo feroci conspicuus vehi:
Plaudente matrum cum pueris choro,
Vulgoq; densis confluyente
Agminibus, studio videndi
Noui Monarchæ: Rumpe, age dum moras,
Et te parentis sollicitæ pio
Euolue complexu, & piarum
Falle fuga lachrymas sororum.
Distincta gemmis aurea lucidis
Corona fronti dudum inhiat tuæ,
Sceptrumq; miræ gestit artis
Possè tuam tetigisse dextram.
Sceptrum, feroces cui Litaui, & potens
Paret Poloniis, quotquot & incolunt
Gentes profundum Balticum inter,
Ceruleamq; Mæotis undam.
Ad nomen, ô rex magne, tuum ferox

L Y R I C O R V M

Moschus tumentes deposuit minas,
 Scythæq; desuescunt rapaces
 Podoliis equitare campis.
 Argenteum acri calcar equo admoue, &
 Perterrefactis impiger hostibus
 Vulcaniis offer te in armis,
 Fulmineo metuendus ense.
 Seruent mihi illum fata precor diem,
 Cum te, subactis hostibus, & maris
 Vltum Tyrannos, vadere albis
 Conspicuum videam quadrigis:
 Vinctos catenis nexilibus duces,
 Urbesq; captas, signaq; bellica
 Spectanda proponentem, & axes
 Diuitibus spoliis onustos.
 Tum me nec Orpheus, nec fidicen Linus
 Vincat canendo : saxa licet lyra
 Vterq; dicatur canora,
 Et rigidas agitasse quercus.

I N D E O S F A L S O S

O D E I I.

Aetas prisca virum diuitias Iouem,
 Vires Latoidem corporis integras,
 Formæ munera alumnæ
 Vasti credidit æquoris
 Largiri Venerem : cor sapientia
 Præstans, atq; animum consilij uberem.

Aspira-

LIBELLVS.

Aspirare putarunt

Matris Pallada nesciam.

Arma, interq̃ tubas Martis erat dare

Pectusq̃ intrepidum, vniq̃ animo parem:

Quassas Tyndaridarum

Seruare in pelago rates.

Horum ne Umbra quidem est nunc reliqua omnium:

Fallacesq̃ deos, fictaq̃ numina

Cæco condidit Orco

Tempus cuncta redarguens.

At tu, magne parens orbis, & arbiter

Naturæ, Veluti principio cares,

Sic expers quoq̃ finis

Vives omnia secula.

Te nos non pecudum sanguine, sed prece

Castâ prosequimur, cordeq̃ simplice:

Tu placatus amicis

Aduersâ omnia molles.

IN CONVENTV STEZICEN.

ODE III.

Quâ Vorticofus Vistuleis Veper

Miscetur Undis, & profugi domus

Antiqua spectatur Secechi,

Diluuiis fluuiorum adefa:

Prognata duris natio Sarmatis,

Lewis Valesii, dicam abitu, an fuga?

Decepta, consedit patienti

L I R I C O R U M

Planicie, posuitq; castra.
 Pastore qualis grex viduus suo
 Mæret, nec herba, nec laticum memor:
 Quem nox, & instantes tenebra,
 Sollicitantq; fera rapaces.
 Manemus? an spe ducimur irrita
 Regis videndi? quem cupidum via
 Res patriæ arctæ, ciuiumq;
 Perpetui reuocant tumultus.
 Ita, ô deorum magne, velis, pater,
 Ut constituta pace potentium
 Per rura Francorum Polonas
 Rex properet remeare in oras.
 Sin hoc negatum est, nec datur unico
 Binas profundum per pelagus rates
 Agi gubernaclo: prius, quàm
 Ingruat horribilis procella,
 Fas destitutis sit quoque Sarmatis
 Vagæ magistrum querere pinui,
 Clauumq; ab Henrico relictum
 Alterius manui implicare.
 Sed ambientum ditia principum
 Promissa, ciues negligite integri:
 Virtute ad amplos niti honores,
 Non opibus decuit dolosis.
 Tum, quod monendum ter venit, & quater,
 Si rege nobis credimus esse opus,
 Parere discamus, Tyrannumq;

Imperio.

LIBELLVS.

*Imperiosum animo exuamus.
 Quid namq; recte præcipere attinet,
 Sinemo paret? si gerere omnibus
 Rempublicam fas, futesq;
 Pro arbitrio statuissè leges?
 Minas furentis ne nimium, o Viri,
 Horrete, sed ne temnite barbari:
 Cape site arma, & quod sit in rem
 Vestram, animis agitate magnis.
 An colla, victi quod faciunt, iugo
 Vltro offeremus libera barbaro,
 Seui ante Mauortis cruenta
 Arbitria, ancipitemq; ludum?*

AD CONCORDIAM

ODE IIII.

*Diu, quæ cætus hominum, & calentes
 Temperas iras, animosq; neclis,
 Et procul cecum remoues cruenti
 Martis amorem.*

*Qua nihil terris melius tuendis
 Est datum: o concordia, dulce amoris
 Cælitum pignus, Veniens remotis
 AEtheris oris.*

*Te fides circum, niueisq; plaudit
 Charitas pennis: tua pax alumna est,
 Et coloratis opulentia ardens
 Tempora gemmis.*

Te nouis

L T R I C O R V M

Te nouis matres cupidæ maritis
Inuocant, clauso simul atq; Olympo
Vesper & exortus, Hymenq; blandos
Iunxit amantes.

Te pater natis metuens relictis
Sedulò inculcat: tua roris instar
Gratia est humore nouas alentis
Iugiter herbas.

Tu vagos syluis homines profundis
Prima deduxti: tibi mœnia altorum
Vrbium accepta, & ferimus sacrarum
Fœdera legum.

Tu salus rerum, dea, publicarum:
Solacæ suris inimica regnis
Fata propulsas, tribuisq; longam
Prospera vitam.

Nulla vis tecum est metuenda, nullus
Hostium insultus: sine te, duello
Tuta ab externo propriis labascunt
Imperia armis.

O dea, ô celi decus, ô bonorum
Proma, Fortuna facilis Polonum
Respice aduersa, populiq; cæcos
Comprime motus.

Arma, fraterniq; auidum cruoris
In truces ferrum potius Tatarros,
Verteq; in Turcas, veterumq; clades
Vindica auorum.

LIBELLVS.

AD NIC. FIRLEV M IOANN. PAL CRAC. F.

O D E V.

FIRLEV, iam rapido Sole calet Leo,

Admotisq; furit noxius ignibus,

AEstu flumina anhelō

Decreuere rapacia.

Agros, & sylvas dira premit sitis,

Aurarumq; silent flabra fugacium:

Solis densa cicadis

Arbusta undiq; personant.

Hic, o quā platanus brachia porrigit,

Atq; ictus calidi syderis igneos

Paruipendit, amicta

Spisso tegmine frondium:

Hic, uncti Syrio crinem opobalsamo,

Deponamus humi corpora, non sine

Rubro flore rosarum,

Canis nec sine liliis.

Custos sepositi villica Masici,

Fumoso properè deme picem cado,

Et rorantibus hauri

Diuinum laticem scyphis.

Quis post magnanimi munera Liberi

Bellorum dubios cogitet exitus?

Angaturus minaci

Plebis discidio levis:

Quis tum non choreis aptior, & iocis:

Dulcemus AEolij pectinis ad modos

B

Decanta-

LETRICORVM

Decantare querellam,
Formosa memorem Chloes:
Sic ô sic libeat prodigere hunc diem,
Et curis animum soluere tristibus:
Cras arma aspera, tergiq;
Enses conueniet scabros.

IN CONVENTV VARSAVIENSI

ODE VI.

Musarum, & Clarii cultor Apollinis,
Cæsarné imperitet Sarmatiæ potens,
An fortem maneant sceptrâ Batoreum,
Non sum sollicitus nimis.
Quemcunq; ille deorum, atq; hominum parens,
Vnus regna manu qui tenet omnia,
Augusti in solium sustulerit, mea
Prosper sit patriæ precor.
Ille antiqua rei vulnera publicæ,
Discordes animos ciuium, & asperis
Certantes odiis mitiget, & nouo
Iunctos fœdere copulet.
Deturbata suo restituat loco,
Et priscum reuocet sedulus ordinem:
Bacchanti iniciat frenâ licentiæ, &
Iustis vim fieri vetet.
Sumptus immodicos, & Sybariticam
Tollat lautitiam: ne pudeat domi
Natis vesci opulis, & vice purpuræ,

Lana

LIBELLVS.

Lana fulgere patria.
 Regnanti idem adimat sceptrâ pecuniâ:
 Vt patrona parum firma nocentium
 Ne quicquam oculis personet aureis
 AEquis indicum in auribus.
 Hoc rege illuue, & sordibus obsita
 Proferre è latebris incipiat pedem
 Virtus, inq; dies cultior aureum
 Solem respicere audeat.
 Laudis dulcis amor, blandaq; nominis
 Propagandi animos spes iuuenum excitet:
 Vt factis sat agant fortibus accipi
 Currum gloriæ in aureum.
 Illos & cytharæ, & carmina barbaris
 Insignes spoliis, sanguineq; hostico
 Tinctos cornipedes, & bifidum canant
 Pulsos trans Tanaim Scythas.

AD LYCEN ODE VII.

Dum fortuna tibi prosperior, dum placidus, Lyce,
 Aspiraret amor: dum facies æmula liliis,
 Certaretq; rosis: deliciis omnibus affluens
 Vtus te facili est ille tuus Demochares: neq;
 Nostri te intereâ cura subiit vel minuit, ut fores
 Porrectum ante tuas respiceres, & miserè Notis
 Eneclum pluuiis in tepido calfaceres sinu. (uent,
 Nunc postquam Venus, & persuga Amor castra alio mo-
 Et rugis faciem longa dies asperat inuidis,

L T R I C O R V M

*Dilectamq; Lycen Demochares negligit improbus:
Vltro accersimur, vltro expetimur. Scilicet ut satur
Ructet carnem alius, reliquis pascat ego osium.*

AD ANDR. PATRITIVM

O D E V I I I.

*Quæ Siren adeò blanda, canorû ita
Dulcis, te Sophiæ, Patriti, in ardua
Templa euadere auentem ^{chrysego}
Diuersam tulit in viam?
Tanti nè ulla fuit conditio, ut libris
Spensippi in latebras nobilis abditis,
Facundoq; Platone
In pastum tineis dato,
Fortunæ satius duxeris ad latus
Inter purpureos ire satellites:
A Etatemq; labores
Omnem insumere in aulicos:
Tum forsàn veterem demum opibus Midam
A Equaturus, ubi non fuerit tibi
Vno plus obolo vsus,
Vecturæ in pratium horridæ,
Spes macras, moneo, desere Patriti.
Pacatumq; recti rursus ad otium:
Fortunatus abundè,
Parto si valeas frui.*

AD VENEREM O D E I X.

Te precor, magni Soboles ionantis,

Quæ do

LIBELLVS.

*Qua domas mentes hominum, Aphrodite,
Ne meum pectus grauibus fatiges*

Aurea curis.

*Sed veni nostros miserata questus,
Ut preces audire queas dolentis,
Sæpe quas olim solita es benigna*

Accipere aure:

*Celsa cum curru residens in aureo
Linqueres alti solium parentis,
Passerum penna volucris patentes*

Vectaper auras.

*Nec diu sanè veniens morata es,
Quin statim arridens oculis beatis
Quereres, quid me cruciaret, & quid*

Corde dolorem,

e. (1580)

*Quidue tot votis gemebundus altos
Poscerem diuos: laqueosne Amori
Perfuga rursùm: Loquere vlla si fors*

Tristior in te est.

Si te enim vitat, subito requiret:

Dona si spernit, sua mittet ultrò, &

Si odit, ingratis quoq; amabit, atq;

Iussa facesset.

*Alma nunc adsis quoq; Cypri, meq; iis
Libera ærumnis: animusq; quicquid
Consequi gessit, face consequatur*

Te auxiliante.

IN VILLAM PRAMNICANAM

L T R I C O R V M

O D E X.

O Villa celsis amula curribus,
 Quas ad rapacis flumina Vistula
 Scepbris Polonorum potitus
 Martigena edificasse Cracus
 Fertur: benigni Villa Mathëouii
 Erecta sumptu, nunc dominum parem
 Hero priori naëta, magni
 Misconium columen Senatus,
 Salue: laborum perfugium, parens
 Tranquillitatis, pax animi, quies
 Molestiarum, mater otij,
 Hospiciūq; nouem sororum,
 Dotale pratum Chloridos aurea,
 Quod nec perennes deficiunt aque,
 Nec flabra pernicis Fauonij,
 AEthereos moderantis æstus.
 Tuis amicis fontibus, & tuo
 Secessu amœno longum Utinam tuus
 Herus fruatur, viuīdamq;
 Sustineat vegetus senectam.

I N E Q V V M O D E X I.

Quadrupedum pudor, & Seiani in fausta caballi
 Progenies, certissima pestis,
 Exiciumq; altoris heri: quæ præmia tristis
 Vectura tibi nomine soluam?
 Non tu ad Pisæ natus certamina palma,

Non cir.

LIBELLVS.

Non circo sudare frequenti:
 Non tu audire tubas, non obuius ire sagittis,
 Aut densas perrumpere turmas:
 Magna loquor: neq; tu visendis fidus amicis
 Vector, inoffensumne patenti
 Alternare pedem campo, dominumq; paterna
 Incolumem sub tecta referre.
 Quam penè ad Stygias vexti me, perfide, valles;
 Cocytum, nautamq; Charontem,
 Tergeminumq; canem, simulachraq; luce carentum
 Pallida, Minoisq; tribunal
 Visurum ante diem: teq; audax Bellerophontes,
 Te pauidis laniate quadrigis,
 Hippolyte infelix: Glaucumq; rotisq; pauentem
 Excussum patriis Phaetontem.
 Mille hominem casus circumstant, mille pericla,
 Mille doli, totidem undiq; pestes.
 Omnibus inq; locis passim natura dolosi
 Inseuit mala semina lethi.
 Quæ mortalis ubi pes institit, hostia sano
 Confestim noua sternitur Orco.
 O quocunq; mihi dicenda es nomine, rura
 Peruolitans florentia Nymphe:
 Quæ fallacis equi prolapsum fraude tuis me,
 Alitis in rapida obuia morem,
 Excepisti vlnis clementibus: huc, age, faustum
 Flecite vocata pedem, neq; honores
 Aspernare tuos: memores de cespite crudo

Dum me-

LYRICORVM

Dum merita tibi ponimus aras:
 Floresq; omnigenos cumulamus, thusq; Sabaum,
 Non sine lacte, meroq; bienni.
 Hac tibi ob acceptam libamus, diua, salutem:
 Libaturi eadem omnibus annis
 Munera: Ubi, radiante reciproco axe reuertens,
 Hanc lucem mihi reddiderit Sol.
 At te, pro phaleris, & sella, perfide, herili,
 Triste iugum, torquendaq; montis
 Machina cæca adstans supra ostia, difficilisq;
 Cum sale lucta manet lapidofo.

DE EXPVGNATIONE POLOTTEI

O D E XII.

Solers canendi, Melpomene, deum
 Propago: cuius muneris est viros
 Virtute, præstantesq; factis
 Pierio celebrare cantu.
 Resume plectrum cum fide eburneum,
 Regemq; capto ex hoste Polotteo,
 Saluas reducentem cohortes,
 Castaliis adhibe choræis.
 Regem, fauentes quem tibi, Sarmata,
 Diui annuerunt, fataq; prospera:
 Artes relaturum priores,
 Et vetera imperij trophæa.
 Non ille fructus hos diadematis
 Esse arbitratur, si Assyrius fluat

Perfusus

LIBELLVS.

Perfusus Unguentis, toroq;
 Molle latus Tyrio reponar.
 Aut transmarinis si edita collibus
 Potet suavis munera Liberi:
 Canisq; amicus nec recentem,
 Nec Videat Phaetonta serum.
 Omnes Voluptatum illecebras magis
 Existimauit spernere regium:
 Laudemq; non tantum labore,
 Vita etiam bene emi putauit.
 Hoc ille Maiors ingenium Viri,
 Roburq; Moschus par animo pauens:
 Primos ad armorum susurros,
 Presidiis trepidas per Urbes
 Firmis relictis: ipse sibi loco
 Duxit cauendum, & calcar equo aliti
 Subiecit, extenditq; cursus
 Ad Boreæ usq; rigentis ortus.
 Vt valle quondam cum lupus auia
 Carpit iuuenenum, nec dum etiam satur,
 Visu repentino leonis
 Territus, indecori sub aluum
 Cauda reducta, vertitur in fugam:
 Prædaq; cedit, non equidem lubens,
 Sed restitantiem cura maior,
 Et propius fodicat periculum.

G

Quacun-

L Y R I C O R V M

Quàcunq; verò Rex radiantibus
 Incessit armis, omnia torrido
 Latè Videres feruere igni,
 Et rigido meti multa ferro.
 Vt, cùm per hymbres continuos ruit
 Inflatu amnis, spes segetum natant,
 Alniq; procumbunt, caesaq;
 Vorticibus rapiuntur atris:
 Colles in altos it properè excitus
 Pra se vniuersum pastor agens gregem,
 Cursumq; torrentis sonorum
 Aure procul stupet insolenti.
 Vnum morari signa Polotteum,
 Quiuitq; prompti militis impetum:
 Firmum situ opportuno, & alta
 Mole operum, atq; opibus tuentum.
 Caelum quoque hymbri perpetuo fluens,
 Et terra in atrum tota abiens lutum,
 Clausis videbantur sanere,
 Auxilia & premere obsidentum:
 Nam nec liquescente in pluuias Ioue,
 Vlli esse quiuit Mulciber vsui:
 Nec machinarum ferre pondus,
 Aut acies potuit virorum
 Cænosa tellus: terribiles tubi
 Frustrà tonabant: igneaq; irritò
 Plerum-

LIBELLVS.

Plerunq; nisu glans cadebat,
Hymbre nouas reprimente flammæ.
Primus procellæ qui tamen horridæ
Immunis, ortu purpureo, dies
Illuxit, idem triste pugna
Intrepido tulit omen hosti.
Nam, quod per hymbres factu erat arduum,
Tum, sole puro, facta pila ignium
Accendit arcem, pluribusq;
Flamma locis inopina fulsit.
Clamor per altas exoritur repens
Munitiones, castraq; regia:
Longoq; torpentes labore
Spes animos noua recreauit.
At tu, nec ignes accelerantibus
Lymphis repulsos, nec noua identidem
Incendia, altas per domorum,
Musa, trabes retice excitata.
Nec, qui ardor aut vis aggredientium
Muros, tuentumue extiterit, file:
Nec nocte sera vix diremptas,
Marte animos acuate, pugnas.
Dic machinarum horrenda tonitrua,
Et tela sæui fulminis æmula:
Versura structuras Cyclopum,
Et solidas adamante turres.

L Y R I C: L I B.

*Dic bis nouenas post hyemes truci
Tandem receptum ex hoste Polotteum,
Virtute, opem iuxta deorum, &
Magnanimi auspiciis Bathorrêi.
Hunc nos & armis insuperabilem,
Et pace summis principibus parem:
Hunc & fide arguta, & canamus
Voce sono fidis audiente.*

JOANN. COCHANOVII
ADSTEPHANVM
BATHORRHEVM REGEM
POLONIÆ INCLYTVM

*Moscho debellato,
& Linonia recuperata,*

Epinicion.

ANNO A CHRISTO N A T O,
M. D. LXXXII.

CRACOVIAE,
In Officina Andreae Petricovij, Anno Domini,
M. D. C. XII.

IN NUPTIIS
ILLVSTRVM JOA. ZAMOSCII,
R. P. CANCEL. EXERCITI. Q. PRÆFECTI:
AC GRISELDIS BATHORRHEAE,
CHRISTOPHORI TRANSIL. PRINCIPIS
ET REGIS FRATRIS, FILIÆ.

*Ad lyram cecinit Christoph. Clabonus
Musicus regius.*

JDIE. JUN. ANNO CHRISTI.
M. D. XXCIII.

Duodenarius I.

Oride cum cythara, & cum
dulce sonantibus odis
obuiam regi Bathorrêo
progrediamur, age,
ô Musa: qui nunc non Phrygis
à stadio Pelopis,
luctante, citiusue quadrigis inclytus
coniugem charam, & sua regna reuisit:
Jed procul à Tanai
cesis, fugatisq; hostibus.
centumq; captis Urbibus
functas reducit

Duodenarius II.

militia legiones:
Vir celeberrimus arte
bellica, iuxtaq; promptus
consilio, atque manu.
arrosa dente cui inuido
gloria Olympiadum
defloruit; Isthmicus Unà nobilis
Pythicusq; extinctus agon: Nemeorum
nomen inane manet,
certamen ipsum euanuit.
at non Virorum euanuit
Virtus, neque ardor

Duode-

Duodenarius III.

bellicus, atque animi vis:
qua meus ante alios rex
sic viget laude, ut sit uno
bellipotente minor.
nec cultiores litteras
spernit; amat potius,
ut quas sibi non modò honori, sed videt
vui summo esse, fuisseq; semper.
tantaq; præterea
eius viri est humanitas,
& tanta morum lenitas,
ut dicta, factaq;

Duodenarius III.

illius omnia verè
omnis inania fastus
dixeris, nec verò Homeri
versibus ille sacris
clarens, ita enixè intimi
monstra canona maris
olim fugiebat Vlysses, ut quidem
hic voluptatum illecebras fugit omnes;
ocia despicens,
ultrò & labores persequens;
que ad gloriam adspirantibus
sa nè via una est.

Duode.

Duodenarius V.

quæ prius in patria ve-
ro iuuenilibus annis
gesserit; quæ bella regum
aspera disidiis
dux administrarit, genus
Attila ab Hunniade
Virtutibus eximius ductum arguens;
Plenius fortasse aliàs memorari
adstipulante dea
quibunt, ad hæc dicenda enim,
quæ post tulerunt tempora,
mens prona fertur.

Duodenarius VI.

inuidiam superare,
magno opus Hercule dignum est,
quod tibi, fortis Bathorrhæu
ante alios meritò
dandum videtur, qui quidem
legibus iisdem agitans
aunum cum aliis opulenta in patria
cæteris virtute ita visus es ante-
cellere, ut egregio
fatis subactò principe,
ipse in locum demortui,
cuncto approbante

Duodenarius VII.

concilio, populoq;
sufficerere volenti.
quod tuorum insigne de te
iudicium, & populi
consentientis nobile
elogium, indomitæ
gentes quoque Sauromatarum insigniter
comprobauerunt; tibi cum diadema
imposuere sacrum,
magnumq; te pugnacium
regem Polonorum palam
pronuntiarunt.

Duodenarius VIII.

atque ego non ita valde
forsitan à scopo aberras-
se arguar, si, quis status tum
Sarmatiæ fuerit,
compendio comprehendero.
namq; ita & acre animi
robur, sapientiaq; insignis tua
est futura illustrior, inclyte rex, cum
perspicuum fuerit,
quàm turbulentum, quàm inquietum,
discorsq; regnum acceperis;
& quam breui omnes

Duodenarius IX.

tempore seditiones,
iustulerisq; tumultus.
sydus ut nautis amicum
turbini^b rapidis
exterrito adfulgens mari.
sceptra lagellonida
mors è manibus violenta extorserat;
horridasq; ipsum rate iusserat atra
Ditis adire domos;
huic pulchrae alumnus Galliae
Henricus ingenti virum
contentione

Duodenarius X.

sufficiturq; tumultu.
non enim ab omnibus aquè
expetebatur, nec omnes
illius uberibus
aurem admonebant creduli
pollicitis; adeoq;
audire erat hac iterari à plurimis:
non fore, ut Galli dominatio rectè
Sarmatiae eueniat.
acri esse oportet pupula,
cui rei modo inceptae exitum
fas contueri est.

Duodenarius XI.

quippe tot in medium tum in-
commoda, totq; pericla
adjerebantur, quæ adire
rege Valesiade
fortes oportebat Lachos.
nemo ita certiloquus
vates tamen extitit, ut prædiceret
id, quod euenit; siquidem ille bonus rex,
cum neque dimidium
regnasset annum, clam omnibus,
sceptri, thyaræq; immemor
noctu profugit.

Duodenarius XII.

prodigii similis tum
res ea Sarmatiae omni est
visa. descendunt feroces
rursus ad arma viri;
in factiones scinditur
vulgus, & ipsa sibi
plebs dissidet, ac neq; iam parcunt minis,
non enim rerum faciem fore eandem
regis in alterius
electione, & sortibus
examinandis, atque cum
illum priorem,

Duodenarius XIII.

dimidia propè regni
 parte vetante, creassent,
 sic minaces tum fremebant,
 inde ubi more patrum
 uno coiungere in loco,
 pars tibi Galle, etiam ab-
 senti fauet, & reditum expectat tuum:
 pars domum insignem pietate, fideq;
 prædicat Austriacam;
 sed quod sit illa ex arbore
 germen sub arcto frigida
 proseminandum,

Duodenarius XIII.

ambigitur. sed eorum
 qui indigenæ diadema
 omni ope imponi studerent,
 sane equidem numerus
 præ cæteris ingens fuit.
 qui tamen unanimes,
 ventis rapientibus, in contrarium
 vela flexerunt, & amica, Bathorren
 castra iniere tua.
 nec Gallicani, & factio
 secum ipsa pugnans Austria-
 corum quieuit;

Duodenarius XV.

sed properanter & ipsi
 Caesaris ordinibus se
 se aggregant. quid multa? discors
 Sauromates geminos
 reges creauit; Casarem
 Austriadum decus, &
 te regna vetusta, Bacthorreu, Dacica
 administrantem. mora nulla, fugaces
 nuntii utrinque volant,
 reges ut accersant nouos.
 ingens Polonas interim
 peruadit urbes

Duodenarius XVI.

terror, imago domesti-
 ci rabiosa duelli
 nocte versatur dieq;
 ante oculos pauidis.
 & iam suos exercitus,
 & sua castra sibi
 pars utraq; munit, & urbes occupat.
 buccina auditur procul aenea, belli
 nuntia; diffugiunt
 ruris coloni, liberis
 in plaustra coniectis, pedes
 quò quenque ducunt.

Duodenarius XVII.

hinc animi illa tui cun-
ctis moderatio seclis,
aquitasq; o rex, canenda
enituit. Cum etenim,
regnum quod hoc ipsum attinet,
& studis hominum,
& robore, Caesaris esses partibus
firmior (nam quid manifesta negemus?)
linthea plena tamen,
pronusq; fortunæ tuæ
sic sustinebas, & mode-
rabare cursum;

Duodenarius XVIII.

ut satis argueret res
ipsa, fuisse te eum Ultrò
Caesari cessurum honorem;
si modo & ille satis
constanter Urssisset suum
propositum. sed enim
regni titulo illius auctus, cum neque
ipse capturus diadema veniret;
teq; ab eodem itere abs-
terrere inani nominis
velet sui Umbra; callide
sensisti agi te-

Duodenarius XIX.

cum, neque pectore aperto.
proinde nec ipse volebas
gratiam adfectare, cuius
grati animi indicium
nullum videres. tun' seras
id quod amicitiae
indulseris, arte tibi exortum argui?
omne discrimen potius subeundum
duxti. ad iter te itaque
ultra capeffendum paras.
postquam domi autem, ut par erat,
res ordinasti,

Duodenarius XX.

ad sacra limina diuūm
& patrie sola terra
consalutanda ire perrex-
sti, atque loquutus ita es.
Dii patrii, & tu altrix mea
frugum opulenta, viris
bellacibus incluta. non me pænitet
iis locis natum; &, nisi fata vetarent,
hoc mihi vita, velim,
sub caelo agenda esset data,
ad filium inexorabilis
Parca supremum.

Duode-

Duodenarius XXI.

impatiens sed enim oti,
& cupidissima agendi
excubat Virtus, labores
assidue specularans,
Vires ubi extendat suas.
non ego me ad choreas
conuiuiaue Ulla Vocari intelligo;
plena turbarum Video omnia, plena
disidiis; neque me hæc
terrent, sed inuitant magis.
nam quis ferat certaminis
expers coronam?

Duodenarius XXII.

alea iacta quidem iam
est mihi, vos iter, ô dii
prosperum, & cursus secundos
annuite. hæc tua tum,
ô rex, precantis cælites
Vox fuit; inde sacris
das oscula postibus; ac tandem deum
limina egressus super ardua terga
in silis acris equi;
qui ferreis luctans lupis,
& nare crebrum sternuens;
laxari habenas

Duodenarius XXIII.

gestit, herumq; retentan-
tem arguit, huc caput, atque huc
inques obuersus, atque
subsiliens alacer.
te turba circum plurima
it glomerata, tibi
faustissima quæq; precari haud desinens,
quos tu equo prætergrediens, oculisq;
comiter aspiciens,
non insalutatos tuis
verbis relinquis; sic iter
demum tuum urges.

Duodenarius XXIV.

vix iuga dum superaras
Carpathii ardua montis,
cum tui aduentus per omnes
Sarmatiae populos
vulgata fama est, hinc statim
res ruere Austriaci
capere; etenim dubitabat nemo, quin
is potiturus diadematis esset
Sarmatiae armiferae,
qui limina intrasset prior.
ipsi quoque aduersarii
sic delectabant.

Duodenarius XXV.

tantum iter iste rapaces
 per fluuios, iugaq; alta est
 montium emensus, priorq;
 arua Polona tenet;
 noster, domus cui tam prope est,
 limine nondum etiam
 gressum extulit; ~~et~~ dubitabit quisquam adhuc,
 quem velit regnare hera, quidue ferat fors?
 Talia Casarei
 clam musitabant, tu interim
 turba salutantum in dies
 maiore septus,

Duodenarius XXVI.

Vadere Sauromatarum
 per media oppida pergis;
 non sine acclamationi-
 bus populi, atque hilaris
 plausu iuuentæ prospero.
 hinc Vbi Cracopolim
 ventum est prope, Sarmatiæ flos totius
 obuiam prodit tibi, lenia fulgent
 arma procul, radians
 perstringit aurum lumina;
 hac parte equestres copia, hac
 tendunt pedestres,

Duodenarius XXVII.

propria quisque sequenti
signa, aquilasq; minaces.
ordo grandæui Senatus
in medio; hos iuuenes
stirpe inclyta orti, insignibus
prægrediuntur equis.
postquam socia agmina iunxistis, tuaq;
ora spectari propius potuere,
è medio tibi vir
lectus senatorum choro
est omnium vnus nomine
congratulatus.

Duodenarius XXVIII.

utq; tibi tuus aduen-
tus, populoq; Polono
faustus, atq; prosper esset,
numina sancta deum
orauit; Et iam nunc quidem
continuare gradus
captos, adeoq; tuis virtutibus
debitas sedes, veterum inclyta regum
atria, inire diis
hortatus est ductoribus.
hunc tu vicissim sic tuo
assatus ore es.

Duode-

Duodenarius XXIX.

nullius ambitionis
te stimulis agitatum
hoc iter cœpisse tantum;
iudicium populi
tam nobilis de te omnibus
charum habuisse modis;
consensum etiam hunc populorum haud unius
moris, aut linguae, opus esse deorum
non dubitare; itaque
clarissimarum gentium
auctoritati, & nutui
diuûm obsequutum

Duodenarius XXX.

Daciae ab usque vetustis
finibus in via saxa
Carpathi per mensum adesse;
hancq; daturum operam,
ne unquam Polonos consilij, aut
pœnituisse sui
regis queat. hæc tibi dixisti, illicò
progredi capere virûm agmina; quorum
tu in medio, expositus
visu ferebare omnium,
equandus heroi, viro
mortale maior.

Duodenarius. XXXI.

calis aeneae claustra
nobilis Urbis inisti,
atq; cum summa approbantis
letitia populi
in regiam deductus es.
hæc requiete simul
Vires, animumq; refouisti tuum,
publico in cætu populiq; patrumq;
pace prius precibus
rite impetrata cælitum,
insigne tempus gemmea
cinctus corona es.

Duodenarius XXXII.

letitiam cumulauit
regibus orta Polonis
Virgo; maiorum trophæa;
egregius animi
non decolorans laudibus;
federe legitimo
consors tibi dedita lecti: rebus ad
hunc modum gestis, ea sollicitum te an-
te omnia cura habuit,
quoniam obstinata ciuium
possent modo ad concordiam
mentes reduci, op-

Duode-

Duodenarius XXXIII.

tataq̃ restitui pax.
 nam numerus licet ingens
 sub tuum aduentum statim re-
 linquere Casareas
 non distulit partes, tamen
 maxima pars, & in iis
 multi genus, & merita insignes Viri
 perseuerabant: neque lenta etiam tum
 ex animis hominum
 iam iam adfuturi Cæsaris
 spes euaporarat, fidem
 rumore alente.

Duodenarius, XXX.IV.

hæc male suada animorum
 discidia, hos populi æstus,
 ingeni consopisti
 dexteritate tui;
 dum nil superbum, aut impotens,
 terrificumq̃ nihil,
 sed lenia, sed placida adfers omnia.
 talis aduersis Aquilonibus olim
 Ionio in medio
 nauis gubernator cita,
 non pugnat irato mari,
 contraue fluctus

Duode-

Duodenarius XXXV.

nititur ire rapaces;
sed pelagi trucis arte
impetus frangit, modò undis
morigerans, modò iter
fluctus per obliquos legens;
ferre moram docilis,
omnesq; hyemis, pelagiq; iniurias,
dum ratem optatis modò victor arenis
applicet incolumem.
hac arte tu usus, maximis
è fluctibus rempublicam
seruasti, et in tu-

Duodenarius XXXVI.

ta statione locasti.
mœnibus unica fidens
Urbs cyclopæis tua, aqua
respuit imperia;
non mentis impos planè adhuc,
si latuisset iners
intrà sua lumina plebes, nec pedem
aggeres extrà fremebunda tulisset
Martis amore trucis;
nunc lentipes testa caput
cum protulisset cornea
testudo, duri

Duode-

Duodenarius XXXVII.

*saucia acumine ferri
 ingemuit grauter, col-
 loq̃ contracto refugit
 in sua tecta celer,
 non iam arma, nec spirans minas.
 iis, placidissime Rex,
 ignoscere non dubitasti, Ut ceteris
 omnibus, quicumq̃ per illa feroces
 tempora sustulerant
 te cornua aduersum sua.
 omnes amore patrio
 complexus, inquam, es,*

Duodenarius XXXVIII.

*Ut sibi non modò victo-
 res, tuaq̃ arma sequuti
 plauderent, sed victi haberent
 quod canerent etiam,
 clementiam experti tuam.
 hæc ita gesta domi;
 nunc ô cytharæ moderatrix aurea
 Musa, dic Moschum dare terga coactum,
 nec potuisse mei
 sufferre Regis impetum:
 unaq̃ & artis bellicæ a-
 misisse laudem,*

Duodenarius XXXIX.

imperiumq; propè omne.
 hæc mihi, Pieri, paucis
 expedi. paucis enim com-
 prendere multa licet;
 & longa sæpè oratio
 ponderis exigui est.

Moschis genus, atq; Polonis est idem
 Slavicum; dispar scindit uniter aptos
 religio, unanimes
 quod scindit & fratres malum.
 de principatu Russia
 contentiones

Duodenarius XL.

multa, adeoq; cruenta
 inter utrosq; fuere
 bella; necdum pax coiuit.
 inueterata odia
 iniuria accendit recens;
 rebus enim dubiis,
 & seditione Polonorum aspera,
 Moschus Arctoæ Vetus arbiter ora,
 tempus adesse ratus
 belli innouandi commodum;
 magno parato exercitu,
 primariam urbem

Duode.

Duodenarius XLI.

finibus in Lituaniis
 obsidione Polottœum
 cingit, expugnatq̃, prædaq̃,
 omnigena locuples
 fastu triumphat barbaro.
 nec satis id cupido,
 Arctoaq̃ præcipienti spe omnia
 regna; Liuones quoque sceptrâ sequutos
 regia; Viaggreditur;
 seuit per agros uberes
 igniq̃ ferroq̃ impotens:
 hinc, atque prædas

Duodenarius XLII.

hinc agit; occupat urbes,
 præsidia arcibus im-
 nit sua; armis, commeatuq̃
 instruit; atque breui
 omnem ferè prouinciâ
 in sua iura adigit.
 sic rege superstite debacchari adhuc
 cæpit Augusto; neque mitior Henri-
 co dominante fuit,
 interq̃ regnis omnibus,
 primus ferocem prosperis
 rebus tyrannum

Duodenarius XLIII.

rex Stephane, aggredi es ausus.
 nec dubium tibi belli
 huius omen dii dederunt
 Martis in armigeri
 primis statim praeludiis.
 mœnia Moscho etenim
 Vendenica concutiente hostiliter,
 copiis cum ingentibus ausa tuorum
 parua coire manus,
 exercitum omnem conscidit,
 primarios belli duces
 Vinxit catenis

Duodenarius XLIII.

fulminis emula, robur
 Martis, ahenea centum
 abstulit tormenta, & hostem
 indomitum docuit
 posse edomari. sic tibi
 alea prima cadit.
 cunctis petis inde Polottœum copiis,
 Pannonες tecum, Litauosq̃, Polonosq̃,
 & genus acre virum,
 ducens in armis Teuthonas.
 nec segniores ad sua
 tutanda Moschi,

Duode-

Duodenarius XLV.

gensq; vago media inter-
 jecta Borysthene, Russi
 conuolant; inuicta portis
 claustra adhibent, validis
 turres adornant machinis,
 omnia quae obsidio
 quamuis diuturna requirat, preparant,
 interim tu accedis, & aggere clausos
 perpete, fulmineis
 muros fatigas ictibus.
 qui summa ope hostium licet
 defenderentur,

Duodenarius XLVI.

atque fauentia caeli
 sydera tristis haberent,
 hymbre inaudito obsidentum
 impediende opera;
 felicitate, o rex, tamen,
 imperiose tua,
 virtuteq; nobilis urbs illa è manu
 hostium erepta est; veterisq; reuenit
 sub titulum imperii.
 hoc capta eodem est impetu,
 exutaq; igni Soccola;
 Moschorum ubi flos

Duodenarius XLVII.

interiitq; iuuentus
lecta; simul quoque propu-
gnaculum inuictum Polottei.
dedita Sussa tibi est.
munitiones ceteras
prætereo tacitus;
longe siquidem auctius & cum fanore,
præ ut fuit captum, rediisse Polotteum
ad veteres dominos
constat. tibi verò omnibus
fama perennis gloria
victure seclis,

Duodenarius XLVIII.

rex, spoliare duelli
laude parum fuit hostem;
ni simul clementia illum, &
prægrederet fide.
quæscunq; enim seuum tuens
cedibus in mediis
Bellona pepercerat, iis per te omnibus
vita, libertasq; data est; neque cuique in
castra redire sua
fraudi fuit, si non tibi
merere malet. mitio-
rem hac plaga Moschum

Duode-

Duodenarius XLIX.

reddidit; ut minimè anceps
esset, eum nihil aequè
atque pacem optare. Verùm,
qui fuerit solitus
pacem antea semper dare,
turpe putabat eam
victus quoque poscere. enim uerò ne
tu videbare arma aliter positurus,
frugiparens nisi uti
in ius tuum Liunia
concederet rursus, quod ab-
horrebat hostis.

Duodenarius L.

pacis adempta igitur spe,
nec violentia quicquam,
aut furor Martis remittit.
prælia stant eadem,
vexationesq; urbium.
inferiorq; fere
certamine Moschus in omni visitur.
at tibi cum hoste indomitoq; truciq;
non fuit asperior
luctatio, o rex, quàm locis
cum ipsis; tot ingentes lacus,
vastæ, inuiæq;

Duode-

Duodenarius LI.

tot sylva, atq; tot indi-
gnantia flumina pontes
trans erant mittenda. rupes
adiice nubiferas,

— Riphæaq; insolubili
obruta saxa niue;

— Et propopularibus omni vi suis
præstantes horriferos Aquilones.

quæ tua nollo oneri
cessura Virtus omniâ
vicit tamen, turmasq; iter
duxit per æquum.

Duodenarius LII.

ergo Vbi in interiora
Moschouiæ penetraſti,
Marte, fortunaq; eadem
cepta iuuante tua,
primùm quidem firmissimi
mœnia Velisii

defenſa viriliter expugnas; dein
nobile Vſuatum capis; ac neq; grandes
vim tolerare tuam

quiuere Luci Vberrima
frugum, Sicanaq; amula
Urbs prorsus Enna.

Duode-

Duodenarius LIII.

*barbarus interea hostis
 Marte resistere aperto
 non satis tutum arbitratus,
 ingenito arma tua
 eludere astu nititur;
 nunc per epistolia
 candorem imitantia; nunc per nuntios
 tecum agens Vanos, & inepta ferentes
 desipientis heri
 mandata; quæ tu, Ut par erat,
 ô rex, supina aure audiens,
 rebus tuis in-*

Duodenarius LIIII.

*tentus eras nihilo mi-
 nus, fera munera Martis
 exequens. ad Turopeciâ
 mœnia turrigeri
 statua habebat barbarus
 miles. eò tu aliquot,
 rex, millia lecta virorum ire imperas:
 qui simul saltus, locaq; exuperarunt
 aspera, terror is est
 iniectus extemplo hostibus,
 Ut nullam in armis amplius
 spem collocarent:*

Duodenarius LV.

sed sugerent auium ri-
tu, sugientia victor
terga cedit. hæc agenti
tandem etiam alta tibi
porrexit herbam Neulia.
Neulia capta Oseri-
scum perpulit, id quoq; uti se dederet.
nec loco Saulotia, te situs, aut in-
gens obeuntis aquæ
tutata vis est, quo minus
ex hoste captas inter ar-
ces ponerere.

Duodenarius LVI.

namq; Tyrannus utraque
rex tibi maxime ripa
diuitiis cedit Deuina,
ni tuus ulterius
spectaret arcus letifer.
castra moues igitur,
partemq; iubes animosi exercitus
tectaq; iniectus, sataq; urere flammis
hostica. Staritia
tum se tenebat barbarus
uxore cum iuuenula,
charisq; natis:

Duode:

Duodenarius LVII.

*is simul ignibus atris
 omnia seruere circum
 Vidit : extemplo, timore
 percitus, in celeres
 raptim impedimentis rates
 impositis, fugam init,
 seq. in penitissima regni abdit loca
 tristior. tum tu ad Vetera impiger ibas
 mœnia Plescouia
 demolienda: ibi Ostroum
 amni quasi innatans Vago
 primo impetu expu-*

Duodenarius LVIII.

*gnas. iter arripis inde
 propositum, atq. sub ipsis
 collocas tormenta muris —
 aenea, terrifica, —
 nata eruendis Urbibus.
 ac licet obsidio
 non semper ita, ut cupiebas, hæc tibi
 cederet: perstas tamen, omniaq. in spem
 experienda tibi
 pulchræ putas Victorie.
 saneq. ibi, ô rex, militum
 Virtus tuorum,*

Duodenarius LIX.

enituitq³ animi vis.
 etsi etenim impete primo
 grandibus fossis retenti
 non potuere opulen-
 ta Urbis potiri: ipsis tamen
 in rudum cumulis
 in mœnibus atque adeò ipsis, hostium
 clade cum ingenti, sèra belligerantur
 praelia. cumq³ rates
 Moscho referta milite
 noctu Via alta fluminis
 Urbi venirent

Duodenarius LX.

suppetias, tuus idem
 artibus ille dolisq³
 miles exceptos vel ipso
 mergit in amne, vel ad
 terram retractos inferis
 immolat ense diis.
 terra venientibus idem contigit
 exitus turmis, quoties vel aperte,
 vel voluere dolo
 irrepere Urbem. atque hæc quidem
 ut prospera pugna tuis,
 sic extiterunt

Duode-

Duodenarius LXI.

difficiles: neque enim illi
 cum trucibus modo Moschis
 pertinax gessere bellum,
 Verum etiam cum hyeme, —
 sauisq; tempestatibus,
 cumq; gelu horrifero,
 Et cum glaciali Aquilonum exercitu. —
 proinde complures manuumq; pedumq;
 cernere erat digitis,
 Et diminutos auribus,
 nasoq; (spectatu horridum)
 quæ vulnere illis

Duodenarius LXII.

non acies gladiatorum,
 intulerant tunc sagittæ
 hosticis promptæ pharetris:
 sed penetrabilia
 septentrionum frigora,
 immodicumq; gelu
 crebris niuibusq; procellisq; asperum.
 quæ tuus miles tamen omnia mente
 pertulit indomita,
 Vicitq; Vincti nescius.
 iam terga curti inuaserat
 Sol capricorni.

Duodenarius LXIII.

pro se ea frigora demens
 tum facere est ratus hostis;
 proinde portas per patentes
 omnibus egreditur
 cum copiis. nec segnius
 emicuere tui:
 murisq; globisq; sub ipsis qui repens
 praelium ingressi temeraria fundunt
 agmina: vincla pigris
 iniecta, pernix aufugit,
 tantum Tyranno autem truci
 Urbis perantiquæ

Duodenarius LXIV.

obsidio illa timoris
 attulit, ut positis am-
 bagibus, fucisq; eam se
 denique pacem habitu-
 rum, quam dedisses, diceret.
 quam citò praterie-
 re oculo illa fugacia lustra, o rex, quibus
 hostis integris sibi barbarus inter-
 dixerat, ut neque pa-
 cem nominaret, gratiaue
 illius ad te nuntios
 legaret ullos.

Duodenarius LXV.

odit Adrastia fastum,
 magnificeq; loquutos
 conscius paullo remordet
 post pudor, ipsa ubi res
 dictum refellit arrogans.
 igneus axe suo
 nondum spacia annua sol decurrerat,
 Cum timens Urbiq; sibiq; Tyrannus,
 iam minor, atque mina-
 rum oblitus, ad te nuntium
 pacis petenda gratia
 misit: neque ad te

Duodenarius LXVI.

rex modo, qui propius quam
 forsitan ille volebat,
 tunc eras: sed supplicatum
 pontifici in Latium
 summo usque misit, pacis ut
 suasor is esse tibi
 vellet, animumq; remolliret tuum.
 hac, ubi am sanctæ dedit oscula plantæ,
 nomine schismaticus
 heri precabatur sui:
 quem pontifex magnus bene
 sperare iussim

Duode-

Duodenarius LXVII.

*in Borealia rursum
frigida regna remisit :
ac suum legatum eandem
imperat ire Viam,
si belli amorem, ô rex, trucidis
eximere ex animo
posset tibi, corq; remolliret tuum.
iamq; non latura diu obsidionem
Plescouia alta vide-
batur, fame, atque armis tuis
constricta: qua capta nihil
restabat hosti,*

Duodenarius LXVIII.

*naue cita nisi sese
per medium dare Volgam
in fugam; sed postulatis
omnia pontificis
tu posthabenda existima-
sti; neque ut excideret
regno, sed uti, tua quæ essent, redderet
Moschus, arma aduersus eum tua sumpse-
ras; positurus ubi
iniuriarum esset nihil.
quid multa? trux Liuonia
pacem redemit*

Duode-

Duodenarius. LXIX.

*Moschus, habes itaque, ô rex.
quod petere omnibus armis,
dum ter emetitur ardens
signiferum Phææthon,
non destitisti; & sic habes,
ut regione in ea,
pro qua tibi cum hoste potenti tam diu-
turnum erat bellum, neq; strinxeris ensem
fatiferum; sed uti
bellator expertissimus,
armis in hostiles agros
signisq; versis,*

Duodenarius LXX.

*inviolata reserua-
sti tibi pramia belli.
maçle rex virtute, Martis
nobile belligeri
germen, tyrannorum metus.
tu loca finitima
impune feris populantem dentibus,
horridum aspectu, sylvis latitantem
impenetrabilibus,
sæuum, trucem indagasti aprum;
dorsumq; setis asperum
frustra arrigentem,*

Duodenarius LXXI.

fulmineisq; minantem
dentibus, albaq; spumis
huc & huc circumferentem
ricta cubilibus an-
tiquis fugauisti procul.
agricolasq; metu,
omnemq; adeo Aquilonarem plagam
liberauisti. tria fontibus ergo
flumina contiguus
diuersa dum incurrent freta,
Pontum Borysthenes fugax,
Hyrcanium equor

Duodenarius LXXII.

Rha, Tanaisq; Meotim.
laus tua nullum habitura est
terminum, victoriaq;
semper in ore hominum,
o rex, futura sunt tua.
Vindice te, patria
felix mea; quæ veteres iniurias
ultra per te, liberioribus audet
aspicere hostem oculis.
dii dent modò, ut quàm plurimos
viuas in annos, & tibi
votis tuorum

Duode-

Duodenarius LXXIII.

*par neat Atropos eum.
 te illa superstitie nil est,
 quod sibi non polliceri
 audeat. illa minas
 non pertimescit Sueticas,
 te duce; trux neque uti
 impune Borystenis altum amnem Scythes
 transeat. limes tuus, ut prius ipse
 Pontus erit. vacua
 iam conseri arua, & vineas
 pangi, renasciq; arduas
 cernemus Urbes.*

*Cum Stephani impositum est nomen tibi, nempe corona
 Omen id, & magni iam fuit imperij.
 Idem verò hominum quod diceris ore Bathorrhæus,
 Flumina designat consilij alta tui.*

*Τῷ Στεφάνῳ τέφανον πῶρεν αἱ χάρις, ὅπ ποτε Μοσχῆς
 αὐτῶν ἐν πεδίοις αὐτ' ἑδάμασσε χερσὶ.*

IOAN: COCHANOVII
IN NVPTIAS

ILLVSTRIVM, IOAN: DE ZAMOSCIO
R. P. Cancellarii, & Exercituum
Præfecti:

AC GRISELDIS BATHORRHEÆ,
Christophori Transilvaniae Principis, & Se-
reniss: Stephani Poloniae Regis fratris,
FILIAE,

EPITHALAMION.

Strophe I.

*I tibi, o præses duelli
Mars, tua est cordi Dione,
si fatigatus iaculan-
do, equitandoq; haud soles
Aoniamue lyram, floresue odoros,
aut platani veteris contemnere Umbram:
annue, ut Samoscius tu-
us quoque post diuturna solo in
hostico tractata bella,
post tot exhaustos labores*

Antistrophe I.

*hunc diem festumq;, letumq;
exigat. belli Tyrannum
cæpit infausti saties,
neque cristas iam erigit.*

mæstitia

mæstitia tacitus, curaq; inani
cor edit ipse suum: non iam minax, non
asper, aut tuens acerbum:
quo dormitando opera egregia
extitit tua, ô Samosci,
per triennalis procellas

Epodos I.

belli, variamq; hyemem.
Vel nunc itaq;
solicitudineq; omni, &
omnibus curis tuum
exolue pectus candidum:
ut plenius, uberiusq;
calitum acceptare possis
munera indulgentium.
en Virgo Bathorriadum
Stirpe nobili sata,
cui patruus rex, Dacia princeps pater,

Strophe II.

gaudio expletura dulci
cor tuum aduenit, tuosq;
recreat presens oculos:
Venienti Phosphoro
par, ubi clara dies signum sui aduen-
tus medio exeruit celo Videndum.
ter beatum te, Samosci,
quem superi cumulare nouis

H3

gaudis

gaudiis semper fuerunt.
tu magistratus supremos

Antistrophe II.

paceq; & gestas duello:
tu potentis dextra regis,
hostium eius perniciēs,
& alumnus gratia.
inuidet hæc aliquis: Verum labores,
excubiæq; tuæ non invidentur.
at tu iter, cæptosq; cursus
indomito urge animo, neque de-
terreare quo laboranti
vtilem minus, Samosci,

Epodos II.

præstes operam patria:
seu consilio,
sive iuuarier armis
machinas contra hostium,
artesq; & assultus velit.
maioraq; pluraq; virtus
& meretur, & volenti
numine expectat tua.

Sed nos quoque, Musa, viam
ingredi nostram decet:
& nuptiali non abhorrens à lyra

Strophe III.

dedalum cultis Samosci

auribus

auribus sonare carmen.
cernò né? an fallunt oculi?
equidem fallunt nihil.
aureus exoritur vesper: viris lux
prospera, sed teneris tristis puellis.
quid, virago, expalluisti?
nil ab amante viro metui
hosticum par est: tibi ille
non diem, non annum in unum,

Antistrophe III.

omne sed durans in animum,
est datus fatis amicus.
patriæ desiderium
animo vir deteret
comis, amansq; tui: dulces parentum
nati in amore locum iam iam occupabunt.
quos tu, uti secunda vitis
agricolæ studiosi opera
ad virentem, consita vlnum,
proferes solatio patri

Epodos III.

ac presidio patriæ.
hæc iam tibi ego,
nupta noua, ominor, utcumq;
audiens non audias,
hoc vir quoque exoptat tuus:
optare te idem quoque par est.

plurimum

plurium plus vota possunt ,
& magis diuos mouent.
fœliciter exigit
coniuges æuum boni, &
deos fauentes semper experimini.

Ad lyram cecinit Christoph : Clabonus
Musicus Regius.

ANDRÆ PATRICIO.

*Vm sœpè me gementem,
Et improbi nocentes
Cupidinis sagittas.*

Benigna conquerentem

Audiret Aphrodite :

Commota sorte nostra

Natum admonere cœpit

Ne tam uelit uideri

Sæuus, feroq; corde ,

Vt lachrymis, crebrisq;

Suspiriis amantum

Et tristibus querellis

Mitescere, aut moueri

Non possit unquam. Et illum

Tanquam genus supremi

Propaginemq; certam

Iouis, sequi atque imitari

Debere ceterorum

Clemen-

Clementiam Deorum.
Et hæc quidem Citeroea
Cum serio moneret,
Proteruus ille nullum
Captabat aure verbum.
Sed considens marinos
Inter puer lapillos
Cote improba sagittas
Acuebat, & minari
Visus mihi est querenti:
Quod ferre cum nequiret
Irata Cypris, ala
Correptum humi puellum
Sternit, manus pedesq;
Vincit, mihiq; vinctum
Tradit, iubetq; pœnas
Iniuriarum ab illo
Vt exigam mearum.
Et ipsa candidorum
Curram insidens olorum,
Statim beata charæ
Petiuit arua Cypri:
Captiuus iste mecum
Mansit; nec ipse noui,
Quid cum illo agam scelesto.
Crudelis esse in illum
Licet velim, licetq;
Dignissimus sit ipse,
Non possum, habet, quibus me

*Emolliat querellas :
 Flabet preces, quibus non
 Placare me modo ille
 Sed cogere usq. possit.
 Seu colla forte blandis
 Complectitur lacertis,
 Seu candido puer me
 Exosculatur ore,
 Complexus ille, sauas
 Sistat maris procellas.
 Fulmenq. concitato
 Fragrantia oscula illa
 Extorqueant tonanti.
 Sic ille quem putabam
 Cœpisse me prout vult
 Disponit usq. mecum :
 Sic ille sauus ignis
 Qui me remotus usit
 Propinquius receptus
 Accendit, intimumq.
 Prorsus iecur perussit.*

EPITAPHIVM DORALICES.

DOralicem mecum sylva lugete peremptam,
 Lugete & fontes, & mæstis flumina ripis.
 Nunc horti, plantaq. arescite : nunc hyacinti
 Liliaq. expirete, puellarum interiit flos.
 Nympha Sarmatides, periit flos vester, & orbis,
Deliciae

Deliciae Arctoi, lugubrem scindite vestem,
Et fletu humectate genas, & ponite crinem.
Doralice periit, cum qua Venereſq; iociq;
Et fidium cantus, & Sclauica mortua Musa est.

2 Dicite Pegasides, funestum dicite carmen.
Illa assueta tua spaciari Vistula rippa,
Et tibiserta dare, & placidis colludere Nymphis
Doralice, ambustum stygio lauit amne capellum
Persephonaq; comes, per Valles Ditis opacas
Ingratos frutices, & amara absynthia carpit.

3 Dicite Pegasides, funestum dicite carmen.
Non Irys est Philomela tibi, aut tibi flendus hirundo;
Fletus Irys satis est, tot secula: damna noua adsunt,
Doralice sublata: illam infelice querela
Flebilibusq; modis, noctes iterate diesq;
Perq; omnes saltus, perq; omnes dicite syluas,
Doralice periit vocem vaga reppetat Echo.

4 Dicite Pegasides, funestum dicite carmen.
Phæbei lugete cygni, lugete cycadæ,
Et genus omne auium, quorum concentibus ær
Mulcetur: valles imæ lugete, feræq;
Os illud vocale, os stillans dulcia mella
Defecit subito, & vocem non amplius edit,
Vocem cygnæam, vocem tibi Sappho Pieri
Non concessuram, concessuramue Corinnæ.

5 Dicite Pegasides, &c.
Doralice extincta, lachrymas fudere tepentes
Naiades, tristiq; ulularunt voce Napeæ.
Fleuit & ipsa Venus, fleuit cum matre Cupido

Extinxitq; facem, pharetramq; abiecit & arcum.

Dicite Pegasides, &c.

6 *Quo fato fit, uti pulcherrima & optima quæq;
Ante diem pereant, cum deterioribus atas
Contingat longa, atq; annis attrita senectus,
Doralice prima decessit, rapta iuuenta
Doralice forma præstans, donisq; Diones.
Sima autem Philis, inflatoq; horrida labro
Viuit, & ingratos iuuenum venatur amores.
Sanè equidem uiuat: Veneris plus mortua certe
Doralice retinet, quam vita sospite Phillis.*

Dicite Pegasides &c.

7 *Hèu quam formosa apparet, vel mortua, credas
Ludo defessam dulcem captare quietem,
Usq; adeo exanimi vernans rosa perstat in ore.
Expergiscere Doralice, expergiscere pulchra
Doralice, æquales uno omnes te ore requirunt.
Nec sine te implicuisse manus, alternauè curant
Carmina concinuisse, pedemue inferre choris.*

Dicite Pegasides &c.

8 *Nequicquam instamus, dura denicta quiete
Doralice æterno demisit lumina somno.
Nec nostras audit voces curatue choraas,
Obscuris inserta choris, & tristibus umbris.*

Dicite Pegasides &c.

9 *Crudelis Pluto falcem Cerealis acutam
Non nisi maturis immittit messor aristis,
Poma neque arboribus lætentia decutit unquam
Agricola, aut crudas decerpit vitibus uvas:*

Sed ma-

*Sed manet autumnum, quo persultante per agros
Poma Ultro casura, & coctas solibus Uvas
Tum demum legit, & Venturum seruat in annum.*

Dicite Pegasides &c.

*Tu pueros, primaq; aufers etate puellas,
Nec finis amorum instam contingere metam
Immanis: quasi Verò homini sit Viuere longo
Tempore concessum, aut cuiquam Vitare liceret
Duras Parcarum leges, tuaq; horrida iura.*

Dicite Pegasides &c.

*Vile apium, viles malua, iunciq; palustres
Cum defecerunt, Venientem rursus in annum
E terra erumpunt, rursusq; illaesa Virescunt.
Nos praestans natura, quibus genus ab Ioue summo,
Cum simul in nigram Ditis concessimus aulam,
Aethereas nunquam posthac reuocamur ad oras.
Nunc quoque Doralice lachrymis te flemus amaris,
Mox lugendi aliis ipsi quoq; cum fera Vitam
Abstulerit Cloto, Volucresq; abruperit annos.*

Dicite Pegasides &c.

*Sic est Doralice iam fato Urgente loquuta
Et moritura statim: Moriarné ô Iupiter, inquit,
Tam citò? fatalisq; mihi iam ducitur hora?
Et moriar sanè: te furua Proserpina testor,
Me non inuitam nigra concedere morti,
Inuitamue Herebi cæcas descendere ad Umbras,
Maternis angor lachrymis, fletuq; perhenni
Qua nata amissa, luctu tabescit inani,
Et mecum infelix stygias parat ire per undas,*

Inuita Lachesi, & fatali stamine saluo.
Parce tibi ò mater, parce ò dulcissima mater,
Quam superesse diu voluere, & ducere vitam,
Atque utinam tibi det, quos nobis abstulit annos
Parca, tuâq; simul nostrâq; ætate senescas.
Iamq; vale, me fata vocant: Auiprate vale & tu,
Et nostri memorem conserua in pectore curam:
Qui si nunc adsis; sed ego Diis supplico surdis.
Hæc vox extrema & morientis verba fuere.
Dicite Pegasides &c.

13 Heu Auiprate, tui nec in ipsa frigida morte
Doralice oblita est, at tu quo lentus in orbe
Erres, incertum est, nec dum tua vulnera sentis
Infelix: sed ubi subitas hic nuncius aures
Perculerit, quantos luctus lachrymasq; ciebis,
Crudeles Diuos accusansq; impia fata,
Nec quicquam: neq; enim Plutonium flectere quibus,
Doralicemue tuam pallentibus eripere umbris;
Non si præcipitem venias vitalis ad orcum
Threicioq; fidem modereris blandius Orphæa.

GALLO CROCITANTI A'MOIBH.

ET tamen hanc poteras mecum requiescere nocte.
Nec dubiis vitam committere, Galle, tenebris,
State Viri: quæ causa fugæ? non Trinacris hæc est
Ora, nec infames funesto vespere terræ.
Sarmatia est, quam Galle fugis, fidißima tellus
Hospitibus: fastus tantum impatiensq; Tyranni

Sarma-

*Sarmatia est, cui verba prius, nunc terga dedisti,
Continuasq; fugam, quasi musca agiterè canina.
State viri, causamq; fugæ saltem edite vestra.*

*Frigus, & acre gelu quereris: quid ego audio? Gallus
Arctoas hyemes horret, gelidasq; pruinas,
Ille inquam Gallus, genus alto a sanguine Teucrum,
Quiq; minabatur nuper, modo sceptrâ vocarent
Venturum excidio Moschis equitesq; Tatarros
Ripheos ultra montes, glacialiaq; ultra
Acquora submoturum armis: ita voluere Gallos.*

*Atqui Galle prius quàm sit tibi, copia Moschi,
Et prius in Scythia tua quàm tentoria figas,
Perq; lacus magnos, perq; humani inscia cultus
Arua, niuesq; altas, glaciemq;, & flumina vasta,
Ire necesse habeas, & densas ducere turmas.
Ut tibi non tantum cum Moschis, atque Tatarris
Sit depugnandum: sed hyems quoque seua domanda,
Et Boreas raptor, bellatori æmulus Austro.*

*Nunc o Galle domi friges, & deses ad ignem
Contractis torpes membris: si bella vocarent,
Quid faceres? fugeres: quod nunc facis, hoste remoto.
O verè Galli: nam quorsum est dicere Galle,
Mæonio ritu: Galli, inquam, querite cælum
Mitius, & patriam cursum conuertite ad Idam.
Tympana quo, raucoq; vocat vos Tibia cantu,
Et thiasus tremulis ululans per Dindyma linguis,
Ite sacrum aucturi numerum, famuliq; Cybelles.
Magnam seminari matrem stipate corona.
Terra viros hæc poscit, hyems quos nulla satiget,*

Et Bo-

Et Boreas nullus glaciem ructansq; spuensq;

Ante tamen tetras dabitur quam spernere terras.

Aeternoq; gelu damnatas effugere oras,

Galle tibi: potius, quam saevo Aquilone rigescas

Et stes in glaciem duratus, uti Niobe olim

In silicem: dignare illa admiranda domorum

Claustra subire hospes, gelidosq; recalsacere artus,

Nec, bonus, auersere hypocausta calentia: neu quod

Famina cum pueris cubat una, susq; nefrendes.

Propter alit, stabulant vituli: gallos quoque, amice,

Claudimus his indem septis, totamq; cohortem,

Ni faciamus, hyems leuiter praefocet amictos.

Nam quod me fastus leuitatisq; arguis, id tu

Consilio hoc fecisse vafer mihi, Galle, videris:

Vt vicia haec, quae sunt ita vestra & propria, vobis

Ater uti coruo, color, & color albus olori

Mecum partiri cupias, ac parte leuari

Inuidiae: morum si gens foret ulla reperta

Consimilis vestrum: sed enim voluenda supersunt

Multorum secla annorum, immensamq; fugacis

Vim Tyberinus aqua prius egeret in mare Tuscum,

Quam de Sauromata Gallus persuadeat id, quod

De Gallis toti iam dudum innotuit orbi.

Vel nunc quos ludos mundo spectante dederunt

Collibuit regem fieri: sed singula longum est

Commemorare: manet seros ea cura nepotes.

Nostra decurrent spatio breuiore Camena,

Cursorumq; prement sua per vestigia Gallum.

Per poti mensis instertimus: Immo ita somnum

Demersi

Demersi fuimus (nam quis sperasset) in altum,
Ut cum per tacitam subrepstis mœnia noctem,
Tota cohors, atq; immixtis iugeretis habenis
Nostrum sentiret nemo, vigilesq; lateret.

Atque ego, Galle quidem fateor, neq; forsitan ipse
Inscias ibis: vos summo hominumq; Deorumq;
Applausu exceptos, passimq; agitata per Urbes
Aduentu vestro conuiuia: nec puduisse
Sauromatam pictis redimitum tempora sertis
Ad cytharam saltare rudem, Bacchoq; madere.
Quippe ut Galle fidem faceret tibi, simplicis, atque
Non fucati animi: quo confidentius & tu
Latum ageres conuiuiam, epulis acceptus amicis.
Tu verò ingratus fugitiuus, Barbarus, hospes
Officium in Vitium trahis, & temeto conspergis
Non tantum me, sed proprios etiam ebrie versus.

Quod si peccaturus eram (peccasse etenim me
Sentio, qui ingratos ita sum complexus amice)
Est quod agam meritas diis longa in secula grates.
Hunc animi errorem in patria, non Gallico in orbe
Obiectum nobis: ubi Liber largius haustus
Sanguine pensatur: famosaq; cœna Tyranni
Vita emitur: neque sopitos semel expergisci
Fas iterum est, sed producendi ad funera somni,
Funera per summas voluenda cruenta fenestras.

Huic similem saltum, si Galle tibi optio detur,
Eligeres salendum, an malles victus laccho
Ridicula subter mensas cecidisse ruina?

Vnde autem tibi sit paupertas tam citò nostra

Cognitâ, mirâri nequeo satis, optime Galle.
Per breue enim certè nobiscum tempus eratis,
Nec spatium explorandi habuistis, si qua Polono
Terra serax frugum, si quod mare, si qua metalla,
Munitæ forent Urbes: Quod si Voluisses
Durare, & paucos regioni impendere menses
Lustranda: Ut forsân non omnia, quæ tibi Galle
Deliciis innutrite luxuq; fluenti

Sufficerent, inuenisses: ita perspicuum esset
Absque ope Gallorum sat felicem esse Polonum.
Quid causæ est igitur, Visos tibi nos ita egenos?

Galli cum Henricum Videre ad sceptrâ vocari
Sarmatiæ, sic omnino persuasum habuere:
Ut quisq; Arcetum Gallus, cum Rege sub astrum
Venisset, etiamsi Gallinaceus esset:
Sic eum oportebat ditari, auriq; potentem
Fortunam mutare, coliq; à Rege secundum
Sauromatis Heroas, admirantibus illos,
Certatimq; auro donantibus: Hanc ubi frustra
Spem se aluisse vident, natibusq; incedere nudis,
Magnanimas Heroas &), Velut ante; necesse,
Paupertatis nos damnent, lrosq; saluent
Vulpes ut trabe dependens sarcimen ab alta
Restim appellabat, quod contrectare nequibat.

Atq; hæc Arcetous tibi mutua, Galle, Polonus
Respondeat, pensatq; malo mala carmina Versu.
Quod superest aue pernici fuge: nec mihi tam ater
Sol unquam surgat, purumq; insuscet Olympum,
Ut retulisse gradum & fines tetigisse Polonas

Dica-

Dicaris: procul hæc auertant tempora Diui,
Et nostris utriusq; aduertant vocibus aures,
Ut tua si unius non possint vota valere,
Vota duum valeant, æternumq; improbus absis.
Quòd si regnandi teneat vos tanta libido,
Magna suum potiùs vobis Germania regnum
Deferat: ut sceptris insignitosq; coronis
Clam fugere in patriam, titulosq; referre fugaces
Ipse quoque aspiciat Rhenus, quod Vistula vidit.

DRAS ZAMCHANA.

Vis nouus hic nostris successit sedibus hospes?
Ipse quidem vultus regem arguit, ipsa verendi
Oris maiestas, Heroum sanguine cretum
Prodit: cognosco te ò Rex clarissime: quanquam
Nec diadema geris, neque cultu dispere fulges.
Cognosco te, inquam, Rex inclyte Sauromatarum,
In mediis quanquam syluis, interq; ferarum
Lustra habito, & duris ago durum in montibus æuum.
Fama tui aduentus nostras quoque contigit aures,
10 Nosq; hominum in lucem syluis eduxit opacis.
Salue ò Rex, faueantq; tuis pia numina cæptis,
Sanè ex principiis, quæ sint speranda deinceps,
Coniectare datur, tantum æquus Iupiter adsit:
Certè ego virtutes, & cum tua facta referri
Audio, diuino prorsus te numine Regem
Sarmatiae esse datum puto: & auguror equaturum
Percelebres illos pace ac bello Bolestawos.

Perge modò, & nulli fortè succumbe labori.
 Ipso in Rege situm est, ut res sibi publica constet,
 20 Dum gnauos habuit inuicta Polonia Reges,
 Ipsa ultro Regum vitam est imitata suorum.
 Non his, crede mihi, vivebant moribus olim.
 Fœnus inauditum fuit illa etate, nec ullis
 Certatum est odiis: viguit pietasq; fidesq;
 Nunquam curarum tantum insumpsere creandis
 Regibus, occultos nescibant cogere cœtus.
 Vita agitabatur simplex, & nescia fraudis:
 Præcætos etate, magistratusq; colebant.
 Postquam autem Reges cœperunt otia amare,
 30 Paulatim & ciues delabebantur eodem.
 Hinc disertandi mos ille, exemplaq; nata
 Pessima, cum libeat mutanda religionis:
 Hinc auri sitis, & consumens omnia luxus,
 Fraus periura viget: periit probitasq; pudorq;
 Nec quenquam aut etas gestiùe tuentur honores:
 Occidit ipsa suo prorsus cum nomine Virtus.
 Fortem vix reperire virum licet: omnibus æquè
 Corda refrixerunt: hostes bacchantur inulti.
 Hec cuncta immutare tibi, Rex maxime, promptum est,
 40 Si modo declarare palam velis, ut quidem amicus
 Ipse es honestati, sic te vitis alienis
 Offendi, vitaq; parum frugaliter acta;
 Fræna pati, quamvis inuita licentia discit
 Regum inserta manu: fertur Piletijs Urjos
 His equitasse locis: prædura est oreæ, leges,
 Et quamvis ductura seros semel ore recepta.

Verum

- 47 Verum hac diis fuerint cura, qui cæpta tua omnia
 Semper ad optatum sueti perducere finem.
 Ipse autem, cura assidua, iugiq; labore
 50 Confectus, nemora hæc inter, sylvasq; virentes,
 Respira paulisper, & impertire quietem
 Tute tibi, vires recreans, & corda relaxans.
 Hinc tibi formosis labunto flumina ripis,
 Squammigeros Vitreo celantia marmore pisces.
 Hinc sylva adsurgunt, apibus gratissima sedes,
 Cereæ castra quibus mellisq; est cura legendi.
 Quod si venari libeat magis, haud tibi deerit
 Vi multa oppugnandus aper; tum callidus altos
 Expillare fauos, extremi roboris Ursus.
 60 Quæ uè fuga certant Nabotæis dorcades Euris. (nis
 Et nunc cuncta quidē hæc nemora, ô Rex, & regio om-
 n-
 luris quippe tui est: sed auorum tempore (quanta est
 Aetas nostra vides) forti seruiuit Iuano,
 Quem tum gentili dicebant nomine Kustram.
 Hic patrios inter fines Lezentia primum
 Mœnia fundauit, turritamq; addidit arcem:
 Cuius stirps postquam longis euauit annis,
 Cesserunt vacui fiscis Regalibus agri.
 Nil proprium cuiquam est, fors omnia donat & aufert:
 70 Quæ mea nunc dico, cras alter & alter habebit,
 Alter item atque alter: nos verò arentia tanquam
 Defluimus folia in terram ferimurq; caduci.
 Sed finem facio, neque garrula pluribus aures,
 Rex, onerabo tuas; non nescia, quàm sit ineptum
 Id quod dixi & iam: nimirum nullus opacis

Rhetor ait syluis : simplex oratio nostra est.
Nec nos sanè unquam cultas accessimus urbes,
Conuentusue ubi suauiloquens facundia regnat.
Vitam inter Faunos Satyrorumq; improba secla
Degimus in syluis : nunc flores, sydera terræ,
Carpentes; Musæ interdum choreisq; vacantes;
Est cum venantem sequimur, per tesqua Diannam.
Hæc studia, & mores nobis, dum sæua bipennis
Eripiat dulcem succiso robore vitam.

PAN ZAMCHANVS.

PAn ego sum, cui sylua domus, cui fistula cordi,
Nympharumq; leues sublustri nocte choræa.
Hos Satyros dicunt : gens nimirum hæc quoq; syluis
Dedita, sed natura rudis, moresq; petulci.
Huc agite insulsi, lateri vos iungite nostro,
Popliteq; inflexo venerari assuescite magnum
Sarmatiæ Regem, quem fors dexterrima quadam
Huc stitit, & nostris voluit succedere terris :
Salve Rex inuictè, tuis fortuna benignè
Aspiret votis, tuaq; omnia cæpta secundet.
Expectatus ades ; viden' ipse ut rideat æther,
Et varios tellus submittat læta colores,
Vmbrosæq; sonent auium modulamine siluæ ?
Ipsæ adeò quercus, & amictæ frondibus orni,
Et tiliæ pingues, fagiq; tibi ardua longè
Submittunt capita, atque ultrò sua brachia tendunt.
Nos quoque cura eadem desideriumq; videndi,

Rex

Rex generose tui, syluis exciuit opacis.

Atque hic ipse dies, quo te tuaq; ora tueri

20 Concessum est nobis, festus mihi semper agetur,

Dumq; per umbras, agrestia numina syluas

Capripedes Satyri errabunt, Fauniq; fugaces

Usq; tui nostro uiuent in pectore vultus.

Quod superest, hac syluicola munuscula diui

Accipe parua uolens: pateramq; orbemq; rotundum,

Et cochleare nitens uno omnia clausa locello.

Nec tupoma noua decussa ex arbore, neue

Dedignare pyra, & pulchris cerasa addita prunis.

Illi quidem Hesperidum non sunt felicibus hortis

Edita? sed si ori admoueas, vel saccharon equant.

Atque hac qualiacunq; tuis ego munera mensis

Appono, praefectum ipsum apposuisse decebat;

Verum is dum lateri usq; tuo haeret, dum tua iussa

Sedulus exequitur, regniq; negotia curat,

Non potuit satis humanum, hac se in parte probare.

Nempe etiam hac virtus, exacta ex Urbibus aliis

Exulat in syluis. Tibi verò magna sit, o Rex,

Gratia, qui nostris talem praefeceris oris

Praefectum; neque enim temere, illo vindice quisquam

Lethiferas ausit syluis inferre secures,

Et patriis Satyros pauitantes exigere antris

Expertes prorsus cura omnis, degimus auum:

Quod socius loca sortitis, diuersa negatum est.

Qui patriam antiquam, sedesq; domosq; vetustas,

Ferro certatim excindi flammisq; cremari

Non

*Non semel aspexere, locumq; subinde coacti
Mutare, exilia in diuersa abiêre gementes.*

Cecinere ad Zamchum iix. die Maii. Anno
Domini, M. D. Lxxviii.
Sub aduentum Sereniss: Stepha: Regis Poloniae.

ORPHEVS SARMATICVS.

 *Vas pes, ô ciues, quæ mens in pectore vestro est?
Non est desidia non est (mihi credite) somno,
Non cytharæ Bacchouë locus leuibusuë chorëis,
Non odiis certare, simultatesuë fouere,
Non noua consilia, aut occultos cogere cætus,
Amplius est tutum, cura & metus acrior instat:
Hostis pro foribus, certumq; in limine bellum:
Non unum bellum; nec ab una parte timendus
Hostis: ab Aurora medicatas ille sagittas
Spargit equo fidens; instans fugiensq; timendus.
Ille ab Hyperboreis veniens agit agmina campis,
Riphea niue duratus, patriisq; pruinis,
Desidia clarus vestra, si vera fatendum est.
Huic socios addunt sese, qui fœdera vafri
Ore colunt vobiscum, agitant sub pectore bellum:
Inuidiâ geminaq; animos stimulante repulsâ.
Quid domitorem Asia memorem Europæq; tyrannum?
Quem procul Ionio nantem sale mille carinis,
Aequoreamq; arcta Rhodon obsidione prementem,
Iam tum etiam vestri formidauere parentes.*

Nunc ter-

Nunc terra victorq; mari, omnem ille occupat Istrum,
Classibus, & ripa metuendus regnat utraq;
Nec satis hoc: arma usq; Tyram promouit ad amnem,
Podoliosq; oculis inhiantibus afficit agros:
Tot gladios, tot tu arma, tot inter, Sarmata, tela
Deprensus, lento veluti per membra veterno
Obrepente stupes, & somnia cernere reris?
Euigila, atq; oculis torpentem discute somnum:
Euigila, cape tela manu, vade obuius hosti.
Non tibi pro gregibus raptis certamen habendum,
Non quo prolati domineris latius armis,
Libertas patriaq; salus agitur, neque vero
Aut validis munita adsunt tibi mœnibus urbes,
Difficile sue aditu summis in rupibus arces,
Flumina uæ antiquos subterlabentia muros,
Quorum olim obiectu propriam tutere salutem.
In manibus ferriq; acie spes omnis, inertes
Seruitus infelix manet, atque obnoxia vita.
Heu quàm turpe tibi sit, Sarmata, quàmq; pudendum;
Maiores virtute tuos, & sanguine multo
Imperium quæsisse amplum, te mollitie, atque
Desidia amisisse: procul nostro hæc nota seculo
Exulet, & fama vigeant meliore nepotes.
Iam nunc esse viros, animosq; attollere tempus:
Ambitio valeat, pereant odia, improbus auri
Cesset amor, luxus longinquis exulet oris;
Omnes vnus amor, simul inuadatq; cupido
Seruanda patriæ, libertatisq; tuenda.

L

En quod

En quod adhuc, semper tibi, Sarmata, desuit unum,
 Dux alacris præsto est, casusq; paratus in omnes.
 Iam nunc scandere equum, iam ferro cernere promptus
 Rex tuus haud ulli veterum virtute secundus.
 Quem tu haud à cunis, longas nimis ancipitesq;
 Spes promittentem, non à Bacchoë, choroë,
 Tempestivis à cænis, & deside ab otio
 Assumptum; sed militia Martisq; sub armis
 Duratum, insignem voluisti ferre coronam,
 Et latè Arctoo populis dare iura sub axe.
 Huius age auspiciis capiamus alacriter arma,
 Et patriæ memores virtutis, eamus in hostem;
 Antiquum belli decus, antiquosq; triumphos
 Antiqua cum laude relaturi: hoc duce, diisq;
 Pro nobis contra infidos pignantibus hostes.

S V M M A P R I
V I L E G I I.

*Cautum est Privilegio Sacra Regia Maie-
statis, ne quis Opera Ioannis Cochanoij,
tàm Latina, quàm Pol: præter voluntatem
Christophori, Vexilliferi Sendomiriën: Ada-
mi, Iudicis Terrestris Lublineën: Ioannis,
Canonici Cracouiën: Secretarij Regij, Co-
chanouiorum, excudat, aut alibi excusa in
ditiones Regni importat, distrabat, vena-
liaue habeat. Qui secus faxit, pœna quin-
gentorum florenorum Vngaricalium mul-
tabitur, vt latiùs patet in Privilegio dato
Varsouia 22. Decembris, Anno 1611.*

*Sigismundus
Rex.*

*Locus
figilli.*

*Jacobus Zadzik,
Secr. S. R. M.*

M. T. CICE-
RONIS
ARATVS.

*Ad Græcum exemplar expensus, & locis
mancis restitutus.*

A
IOAN: COCHANOVIO.

Cum Gratia & Priuilegio S. R. M.

CRACOVIAE.

*Ex officina Andreæ Petricouij, S. R. M.
Typographi.*

Anno Domini, M. DC. XII.

M.T.CICE

R O N I S

ARATVS

Ad Genuum & Pinnicis & locis
maris & fluminis

LOAN COCHANOVO

Cum Gratia & Pinnicis 2. R. M.

C R A C O V I A E

Ex officina Antiqua Pinnicis 2. R. M.
Typographia

Anno Domini, M. DC. XII

AD LECTOREM BENEVOLOM.

CUM hanc Ciceronis *Phaenomenon* paraphrasim per otium relegerem: eamq; capite quasi, & cauda detruncatam viderem: cetera integra esse ratus, capere de restituendis iis, quae deerant, cogitare. Nec sanè ullam inuidiam eo nomine me subiturum existimaui, si ad illustrandum, aut potius reficiendum hoc poemation, in quo ante me quoq; alij elaborassent, ipse etiam qualemcumq; operam attulissem. Inuitabat me primum facilitas operis: quod & pauciora iis, quae superessent, desiderari videbantur: & Græca, unde hæc & antea expressa fuissent, & nunc restitui poterant, per commodum extarent. Dolebam præterea Arati ipsius, vel potius lingua Latina vicem: quod is genio tam infelici esset, ut in Latinum sermonem à duobus summis, atq; eloquentissimis viris cõuersus, ne ita quidem durare potuerit: sed fadè mutilatus, & quasi seminiuus ad nos perueniret. Nam Auieni interpretatio eodem quoq; fato videtur edita: quæ iam & ipsa ætati quassæ cedit: & alioqui ab illa diuina Arati breuitate, quæ quidem docenti est pernecessaria, ita plerumq; discedit, ut lectorem magis obruere, quàm docere videatur. Quo in genere noster Cicerone, & si is quoq; mea quidem sententia, Aratum non adæquat: Auieno tamen videtur non paullo adstrictior: eoq; nomine discipulis etiam commodior. His rationibus ego adductus, eam operam huic opusculo impendi: simul existimans, non ingratum studiosæ iuuentuti futurum, si, quæ cum integris in hoc genere Græcis conferri possent, integra quoque Latina, nomen præsertim Ciceronis utcunq; retinentia, extarent. Et quod quidem nostri propositi fuit, ea, quæ in Latino desiderabantur, dedimus operam, ut ex Græco textu quàm commodissimè fieri potuit conuersa, suo quasi Lari restituerentur. Quod corpus ipsum, & illud quasi gnesion Ciceronis attinet, præter spem nostram, non usquequaq; repurgatam, aut cum Græco Arato consentientem partem illam reperimus. Neg, sanè eiusdem inuidia, & amissæ res-

AD LECTOREM

stituere, & errata corrigere videbatur. Ego verò, qui in communem literarum usum, Latinum Aratum, non ut antea lacerum, & scabrum, sed quantum in me esset, nitidum, actersum exhibere concupiveram: paruum operapretium fecisse me arbitrabar, si, cum lacunas omnes, hiatusq; expleuissem, nihilominus naus quosdam, qui operis venustati non parum detraherent, quasi per negligentiam relinquerem. Ne autem eo nomine quoq; invidiam magnopere perhorrescerem, si menda illa tollere in animum induxissem, præteriuuanda rei literariae studium, ipsius Ciceronis exemplum me animauit: qui ipsemet, ut Eusebius testatur, scripta Lucretij castigauit. ut ipse sibi eam legē dixisse videatur, idem aliis in sua scripta ut liceret, quod sibi in aliena licuit. Nec verò sum ita amens, ut, quid inter me, & Ciceronem intersit, non videam: sed idem de Cicerone, quod de sapientissimo quoq; iudico: neminem videlicet nasci sapientem, sed fieri: & Ciceronem, sicut alios, spacio habuisse opus, dum in Ciceronem euaderet. Neq; autem hoc ita dico, ut, quicquid errorum in hoc opusculo reperitur, id omne Ciceroni imputandum esse existimem: sed quemadmodum aliqua sint fortasse, quæ Ciceronem prima illa ætate sefellerint: ita maximam partem mendarum vel librariis, vel vetustis illis castigatoribus deberi prorsus mihi persuadeo. Sunt enim quadam eiusmodi, quæ ne in puerum quidem Ciceronem caderent. Latuerunt autem hucusq; siue reuerentia Ciceronis: siue, quod verius etiam puto, versuum ipsorum non absurda, uti prima facie videntur, concinnatione: ut, cum in canones prosodicos nihil peccare viderentur, à veritate quoq; aberrare, Græca præsertim inspicere dedignantibus, non sint crediti. Quàm autem tutum sit in eiusmodi libris mutilis, & truncatis, etiam hæc, quæ extant, authoris genuina existimare, vel vnius Germanici, eundem authorem vertentis, fragmenta documento esse possunt: quorum pleraq; si rationem versuum spectes, videntur non pessimè habere: si rem ipsam, & veritatem consideres, nihil ineptius, neque discrepantius videas: ita, ut mihi quidem dubium non sit, extitisse quosdam, qui libellum illum magna ex parte viciatum, & mutilum, castigare, ac reficere sint conati: sed qui satis haberent, ut versus tantum suis pedibus

BENEVOLVM.

pedibus incederent: ceterum, quomodo Arati sententiam exprimerent, parum omnino laborarent. Hoc idem in tanto annorum numero huic Ciceronis libello usu venire potuit: ut, cum per vetustatem aliquid fortè detritum esset, non defuerint quidam Germanici item castigatorem similes, qui damnum illud sarcire utcumque studuerint, atq; ita pro genuinis nothos versus nobis supposuerint. Vt ut est, ego literarum amantibus, quantum in me fuit, palpum in hac parte diutius obtrudi non sum passus: insignioresq; aliquot errores sustuli: ita tamen, ut, quoad liceret, quam minime à vetere scriptura discederem: ut peccata illa, vitia potius librarij, quam authoris errores fuisse existimari possint. Atq; id quidem inter legendum quivis observare poterit. Vt autem meus hic labor eo placatiore invidia vteretur, non Phenomena tantum sicut à principio statueram, sed Prognostica quoq;, non tam perpurgavi (pauci enim ex hac parte Ciceronis versus sunt reliqui) quam ipsemet ex Græco transuli; ut, cum in reficiendo hoc libello tantum opera posuerim, meo quodam iure ex iis Ciceronis rudibus nonnulla, quæ operi suscepto non satis quadrarent, reicere potuerim. Habes, amice Lector, consilij, factiq; nostri rationem: quam ut spero, nemo ita est improbaturus, ut hanc meam qualemcumq; operam, nullo studiosorum emolumento susceptam fuisse iudicet. Vale, atq; audacia nostra, tui sine parte periculi, frueri.

V I T A

J O A N : C O C H A N O V I I .

JOANNES COCHANOVIVS, gente Coruinus, patre Petro, qui Terrestris, (ut vocant) Iudicis officio in Palatinatu Sandomiriensi fungebatur, matre, Anna de Biślaczow Odrowozowna, spectata pudicitia, prisciq; moris foemina, Siczyna, in villa paterna natus est, anno reparatae salutis, 1532. Post patris obitum, quem puer amisit, in severissima matris disciplina, una cum quinque fratribus educatus, cum prima litterarum rudimenta, insigni cum profectu in patria deposuisset, miro comparandae eruditionis flagrans desiderio, in Germaniam primo, deinde Lutetiam Parisiorum se contulit. Vbi cum Philosophiae, Historiae, linguarum cognitioni, studioque Poëtico, ad quod à natura totus ferebatur, & id genus elegantioribus litteris, septennium ferè impendisset, in Italiam transit. Quam cum totam lustrasset, Romae, atque Patavii, aliquot annis substitit, virorum doctorum, quorum illic magna tunc erat copia, praesertim verò Robertelli atq; Manutii conversatione illectus. Atq; ibi prima illi cum Joanne Samoscio, Andrea Patricio, Stanislao Fogeluedrio, Luca Gornicio, viris eruditis contracta amicitia. Reversum in patriam Philippus Padneuius, qui Episcopus Cracovie, Cancellarii quoq; munus obibat, sola famanotum, ad aulam Regiam accersivit: Et delectatus amoeno, atq; eleganti hominis ingenio, cum genus etiam Latinae scriptionis, quo non publica modo, sed priuata etiam tunc tractabantur negotia, probauisset, Regi Augusto commendauit, & in album Secretariorum referri curauit. Quo in officio, cum ad particulares Nobilitatis Conuentus, tum ad externos Principes saepius legationes obiuit. Multa deinde Padneuius

Vita Ioan: Cochranovij.

neuo cura, vt ad sacerdotalem vitam amplectendam cum pertraheret, sed frustra: Virenim, omnis prorsus ambitionis expers, & liberiori ingenio præditus, quod seueritati sacerdotali, cui fortè impar erat, simulare verò eam nefas ducebat, cum moribus aulicis parum bellè conuenire animaduerneret, ideòq; potiore sibi conscientia, quàm rei familiaris augendæ, parandæq; dignitatis rationem habendam existimaret, quietam vitam, litteratumq; otium facillè purpuris atq; infulis anteponebat. Non destitit tamen Petrus Miscouius, qui Padneuo successerat, sed validioribus iam machinis, idem vrgerè propositum. Præpositurâ enim Posnanien̄ satis lauti redditus, quam ipsemet obtinebat, illi cessit, & alia quædam beneficia, à liberalitate Regiâ impetrauit. Quæ, vt patrono de se optimè merito morem gereret, acceptauit ille quidem, vt tamè sacris initiaretur, adduci nunquam potuit. Caterùm posteaquàm Miscouius ad tranquillioram vitam in Episcopatu agendam, ab aula se subduxit: licet Rex Stephanus, stipendio mille ducentorum florenorum in Regia retinere eum perciperet, tempus venisse ratus, quo non alieno arbitrio, sed suo iam genio obsecundaret, & sacerdotiorum molestiis, quæ inuito obtrudebantur, (iam enim Sieciechouienes quoque, curante Ioanne Samoscio, ad nominationem Regiam in Abbatem eum postulauerant) animum exolueret, Czárnolasliū rus paternum rediit: nihilq; cunctatus, dimissis beneficiis Ecclesiasticis, uxorem ex Nobili Podlodouiorum familia duxit. Quod vbi Samoscio compertum, nolens hominem, quem summa complectebatur beneuolentia, in tenebris vitæ priuatæ delitescere, Castellani (vt vocant) Polanecen̄ dignitatem, à Rege Stephano impetratam, diplomate Regio transmissa, illi obtulit. Quam tamen ille, vtriq; pro egregia in se voluntate actis gratiis, acceptare recusauit: præfatus, sua se mediocritate

Vita Ioan: Cochanoij.

ocritate contentum, sumptuosum illum, & decocto-
rem Castellanum, in villam ædesque paternas non ad-
missurum; qui omnia quaecumque Cochanoijus sibi
parasset, absque villo respectu, per factum atque ambiti-
onem esset absumpturus. Et hæc quidem ille præ se
ferebat: vera tamen obfirmati animi causa fuit, per-
petuum vitæ tranquillæ, priuatique otii desiderium.
Quod vel hinc liquet, quod repudiata dignitate Sena-
toria, Equestrem tamen, Sedomiricæ nimirum Tri-
bunatum, non aspernatus est: Nullam aliam ob ratio-
nem, nisi quod Tribuni, sub tempus expeditionis bel-
licæ, à cæteris militiæ oneribus immunes, arcium tan-
tùm asseruandarum domi curam gerunt. Hoc igitur
pacto priuatæ vitæ, quam ardentissimè semper concu-
piuerat, redditus, ad studium Pœtices, quo naturalis
impetus eum inuitabat, animum appulit. Et in patrio
quidem sermone ita excelluit, vt hætenus neque pa-
rem neque secundum habuerit; primusque rem nullis an-
te calcatam vestigiis aggressus ostenderit, venustatem
atque leporem quo cæteræ cultiores se iactant, nostræ
quoque linguæ minimè deesse. In Latinis verò Pœma-
tibus pangendis, ad veteres illos, qui tersioris notæ glo-
riam consequuti sunt, quàm proximè accesserit. Hoc
in genere vitæ, sex filiabus, filioque; posthumo, ex vxore
susceptis, cum omnibus tam publicis, quàm rei famili-
aris molestiis ablegatis suauissimè vixisset, summo-
rumque; in Repub: virorum amicitia florisset: Lubli-
ni, Iacobi Podlodouij, contra ius gentium à Turcis in-
terfecti, causam apud Regem Stephanum amicorum
nomine acturus, non sine magno omnium dolore, apo-
plexia extinctus est, Anno ætatis suæ 52. Tumula-
tus in municipio Zvvolenensi, in paterno
gentiliumque; suorum se-
pulchro.

AD AM.

AD AMPLISSIMUM
VIRVM, IOANNEM
SAMOSCIVM,
REGNI POLONIÆ
Cancellarium.

*Stræ, quibus latè cœli ardua templa coruscant,
Quorumq; intuitu docilis partitur arator
Officia, & duri sua norunt tempora nauta:
Tullius Ausonio descripserat omnia versu.
Hoc sed opus, ceu multa alia, & præclara beati
Ingenij illius, sic longa attriuerat ætas,
Vt plus dimidia truncatum parte, neq; ipsi
Patri agnoscendum, vile, ac deformè iaceret.
Iamq; neq; agricolis, quando aut proscindere terram,
Aut noua oporteret cultis dare semina sulcis,
Constabat satis: incerti temerè arua colebant
In cassum: ratio quòd inobseruata lateret
Annorum, fugeretq; vago sol nescius axe.
Nec minùs ancipites altum per Nerea nautæ
Errabant: ut qui neq; clarum Orionis ense,
Nec duplices hædos, nec Pleiadas, aut Cynosuram,*

)()(

Quæis

Præfatio.

Queis ducibus latè peragrantur carula, nossent.

Horum ego præcipue damnis, simul & vice Tullii.

Permotus: cuius fadè mutilata Camæna

Nullò in vulgum usu frustra adseruata latebat:

Conatus sum illud lacerum sarcire pœma,

Et, quantum possem, ad veterem reuocare nitorem:

In priscos si forte resectum verteret usus

Denique, honosq; suus Ciceroni, & gloria constet.

Nec verò inficias ibo, me non modò apertas

Huius trunci operis voluisse explere lacunas:

Intactas etiam leuiter distingere partes

Ausus sum interdum, & manifestos tollere nauos:

Haud temerè, auxilio docti sed fretus Arati.

Quem quidè & ipse operis pater huius, magnus utroq;

Tullius eloquio, est imitatus, & aurea Græci

Authoris Latio conuertit carmina versu:

Præclaro versu, si non damnoſa vetustas

Præstantem fado violasset dente Camænam.

Huius ego antiquas studij instaurare ruinas,

Inuidiam paruipendens: si quid modò possem

Communem ipse etiam vite mortalis ad usum

Adferre, & studiis non aspernabile honestis.

Hunc autem nostrum tibi consecrare laborem

Visum

Præfatio.

*Visum est, Aonidum decus, & tutela, Samosci:
Munus non genere ex illo, Pan qualia regi
Sarmatia tuus ille dabat circumfluus auro:
Sed quæ Permessi dictant ad flumina Musæ,
Tenuibus adsuetæ lympis, ruriq; canoro.
Non omnes nimirum à diis ferre omnia possunt:
Namq; aliis alia indulget dator ille bonorum
Iuppiter altitonans: sua verò cuiq; placere
Sors debet: nihil inuitis sperabile diuis.*

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side. The text appears to be in a historical script, possibly Latin or German.

M.T.C.

M. T. C I C E R O N I S A R A T V S.

 *B Ioue Musarum primordia surgere par est,
Quem nos mortali prognati semine nunquam
Linquimus indictum: Iouis omnia compita plena,
Atque omnes hominum cœtus, maris æquora plena,
Et portus: Ioue enim, quocunq; feramur, egemus
Omnes: quin etiam patre illo dicimur orti.*

*Hic verò indulgens mortalibus omina fausta
Portendit, operiq; manus adhibere suadet,
Victum animo inculcans: hic cùm prorscindere terram,
Cumq; nouas deceat scrobibus desigere plantas,
Hic tempestiuas sementis nūnciat horas:
Sideribus cœlo infixis, quæ tempora certa
Signarent cursu, atq; anni momenta notarent:
Agricola unde catus sciret, quid quæq; moneret
Tempestas: sua gignendis ut tempora rebus
Constarent, ferretq; stata omnia frugifer annus.*

*Ergo illum primoq; loco, extremoq; vocamus.
Salve opifex rerum, atq; hominum spes unica salve,
Tuq; priorq; ætas: dulces saluete Camæna,
Et mihi, si fas est, describere sidera quænti,
Adsitis faciles, atq; omnem promite cantum.*

A

Cætera

ARATVS.

Gætera labuntur celeri cœlestia motu,
Cum cœloq; simul noctesq; diesq; feruntur.
Axis stat semper, neq; partem inclinat in ullam:
Sed medius magnæ peruadens viscera terræ,
Præcipitem cœli radiantis sustinet orbem.
Extremusq; adeo duplici de cardine vertex,
Dicitur esse polus: later alter mersus in undis:
E regione alter Boream super arduus extat.

Hunc arcti circum gemina voluuntur: easdem
Plaustra etiam dicunt, & imago est proxima plaustris,
Lumina si obtineant sua temonesq; rotæq;
Quodsi forte Urfas magis appellare libebit:
Ora micant obuersa feris: capite altera tergo
Imminet alterius: cursus resupinus utriq;
Si qua fides fama, Cressa tellure profectas
Iuppiter in cœlo, victus pietate, locauit:
Dictæo quod ab ijs foret enutritus in antro,
Sæuum Curetes cum delusere parentem.
Ex iis altera apud Graios Cynosura vocatur,
Alter a dicitur esse Helice: latera huius, & ardens
Cauda illustratur stellarum lumine claro,
Quas nostri septem soliti vocitare Triones.
Hanc Graij obseruant, pelagi per cerula nautes,
Germanæ numero stellarum, disposituq;
Par Cynosura, polum sublimis lustrat eundem.
Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto.
Sed prior illa magis stellis distincta refulget,
Et latè prima confestim à nocte videtur:

Hæc verò

Hæc Verò parua est, sed nautis vsus in hac est.

Nam cursu interiore breui conuertitur orbe :

Atq; hæc Sidonias nunquam est frustrata carinas.

Has inter, veluti rapido cum gurgite flumen,

Torvus draco serpit subter, supera; reuoluens

Sese : conficiensq; sinus è corpore flexos,

Oceano tingi metuentes implicat Arctos.

Hanc longa effusus cauda metitur, at illam

Spira comprehendit : protenditur Ultima cauda

Ad caput vsq; Helices : Cynosura lubrica summum

Claudit spira caput, pedibusq; aduoluitur imis :

Unde retrocedens Vasti vis illa draconis

Porrigitur longè, & spaciū cæli occupat ingens.

Huic non una modò caput ornans stella relucet,

Verum tempora sunt duplici fulgore notata,

Et truibusq; oculis duo seruida lumina flagent,

Atq; uno mentum radianti sidere lucet.

Obstipum caput, & tereti ceruice reflexum

Obtutum in cauda maioris figere dicas

Arcti : sanè equidem, quod dextro tempore, quodq;

Sidus inest mento, in caudam directa minantur.

Hoc caput hîc paulum sese subitoq; recondit,

Ortus ubi, atq; obitus parti miscentur in una.

Hoc ipsum caput ignitis spectabile stellis

Attingens defessa velut mærentis imago

Vertitur : illa quidem quo nomine sit Vocitanda,

Cuius labori instet, nullus dum prodidit autor.

Scriptores Graij defecti nomine vero

ARATVS.

Engonasin dicunt, genibus quod nixa feratur.
Hac manibus liquido spectatur in aethere passis,
Insistensq; caput pede dexteriore Draconis.

Hic illa eximio posita est fulgore Corona
Quam veteres Bacchus non inficiatus amores,
Gnoside defuncta, caelestibus intulit astris,
Tergo fixa genu prolapsi lucida fulget.

Eiusdem tristis simulachri, & nomine casti,
Quere caput, propter vasti caput Anguitenentis,
Quem claro perhibent Ophiuchum nomine Graij.
Ex hoc namq; tibi totum illum nosse licebit.

Huic humeri sane tanto splendore corruscant,
Ut plenae possint etiam contendere lunae.

Lux impar manibus: tenui nam lumine fulgent:
Sic tamen, ut discerni oculis, possintq; notari.

Hic depressu duplici palmarum continet anguem,
Eius & ipse manet religatus corpore toto.

Namq; virum medium Serpens sub pectora cingit:

Ille tamen nitens grauiter Vestigia ponit,

Atq; oculos urget pedibus, pectusq; Nepai,

Compressus pugnat nodis se exoluere serpens,

Palmarumq; impar nexus elabitur arcus:

Dextram parcus, ubi fundit sese Ultima cauda,

Laevam prolixus, qua Vertex tenditur, exit,

Sublimemq; afflat summo arduus ore Coronam.

Paulo infra spiram Chelas inquire iacentes.

His sane exiguus manat de corpore splendor.

Post Helices tergum clinato corpore fertur.

Arctos

ARATVS.

Arctophylax, vulgò qui dicitur esse Bootes :
 Quod quasi temone adiunctam præ se quatit Arcton.
 Illustris totus : reliquis sed clarior una
 Sideribus subter præcordia fixa tenetur
 Stella, micans radiis : Arcturus nomine claro.
 Sub pedibus porro fertur finita Booti,
 Spicum illustre tenens splendenti corpore Virgo.
 Siue itaq; Astrei vocitanda est illa propago,
 Quem prisca astrorum dixerunt secla parentem :
 Seu cuiuscunq; alterius, pacata patenti
 Versetur cælo, nostroq; haud aspera cantu.
 Ceterum & hæc magnum celebratur fama per orbem :
 Nempe, quod in terris fuerit versata, palamq;
 Præbuerit sese mortalibus ante videndam.
 Nec matronarum catus veterumq; virorum
 Respuerit : Verum, dea quamuis, sederit una,
 Iustitiam dixere : senum catu illa vocato,
 Siue forum in medium, seu quâ dimensa patefcunt
 Compita, ciuiles tradebat sedula leges.
 Nondum mortales inter contentio, nondum
 Iurgiaue, aut lites, notiue fuere tumultus.
 Vita fuit simplex, mordacisue inscia cura :
 Et mare inexpertum procul, ignotumq; iacebat.
 Nulla petebantur fragili compendia puppi :
 Malebant tenui contenti viuere cultu,
 Terram exercentes tauris, & vomere dura.
 Virgo autem populi moderatrix, larga bonorum,

ARATVS.

Cepta secundabat, praebebatq; omnia abundè.
 Hac ita perstabat, dum perstitit & genus aureum.
 Ut verò argenti succreuit vilior etas,
 Rara, parumq; alacris populi se ante ora ferebat,
 Ob iacturam hominum mærens, morumq; priorum.
 Aspernata tamen genus omnino hoc quoq; non est.
 Prima nocte, ubi Sol caput æquore merjerat alto,
 Montibus è summis sese incommitata ferebat:
 Nec quenquam illa tamen blanda dignata loquela est:
 Sed populi cætu in medio, turbaq; coacta
 Multa querebatur, viciis infensa, semelq;
 Pulsa in perpetuum renocari posse negabat.
 Heu, quàm prauam, inquit, tulit etas aurea patrum
 Progeniem: sed vestro etiam qui semine surgent,
 Præcurrent viciis nati, vincentq; parentes.
 Tum bella emergent funesta, cruorq; per omnem
 Fundetur terram, neq; erit pausa vlla malorum.
 Hæc effata, gradum montes referebat in altos,
 Ora virum in se conuertens, oculosq; sequaces.
 Postquàm autem in terris euanuit hoc quoq; seclum,
 Ferrea tum verò proles exorta repente est,
 Ausaq; funestum prima est fabricarier ense,
 Et gustare manu victum, domitumq; iuuentum,
 Quod dea casta tuens genus humanum omne perosa,
 Deseruit terras nitens pernicibus alis,
 Et Iouis in regno, cæliq; hac parte resedit,
 Nunc tibi spectari patis est quoq; noctis in umbra
 Virgo nitens stellis, clari vicina Bootæ,

Huic

ARATVS.

Huic superà duplices humeros affixa videtur
 Stella, micans tali specie, taliq; nitore,
 Qualis lux magnæ à cauda diffunditur Vrsæ.
 Ardens quippe illa est: stellis quoq; flamma propinquis
 Par data, quas cælum intuitus facile ipse notaris.
 Insignis, candensq; præit Vestigia stella,
 Vna quidem primi, pedis altera posterioris:
 Tertia sub caudam, ac genus ipsum lumina pandit:
 Sed dispersæ omnes censentur nomine nullo.

At natos geminos inuises sub caput Arcti,
 Subiectus mediæ est Cancer, pedibusq; tenetur
 Magnus leo, tremulam iaciens è corpore flammam.
 Hic est æstiferi Via flagrantissima Solis,
 Aruaq; desertis vacua aspiciuntur aristas.
 Sole Cleoneum primum ingrediente Leonem.
 Hoc motu radiantis Etesia in vada ponti
 Proiliunt: neq; iam remorum est amplius usus.
 Tum mihi naue vehi magna, libeatq; secundo
 Aurarum impulsu positis mare findere tonsis.

Si vero aurigam libeat, stellasq; tueri
 Aurigæ ipsius: capræ quoq; fabula sese
 Hædorumq; tibi obuiet, qui sæpe procellis
 lactari toto viderunt equore nautas.
 Ipse igitur, quantus membrorum attollitur auctu,
 Sub leua geminorum obductus parte feretur.
 Aduersum caput huic Helice truculenta tuetur.
 At capra leuum humerum clara obtinet: ubera cuius
 Infantem suxisse Iouem prior asserit ætas.

Oleni.

ARATVS.

Oleniam hanc dicunt capram Iouis edituentes.
Verum hæc est magno, atq; illustri prædita signo:
Contra hædi exiguum iaciunt mortalibus ignem,
Extremo in cubito duplici fulgore micantes.

Aurigæ spaciola pedum Vestigia subter
Corniger est Valido connexus corpore taurus,
Ipsius ex ipsis fas hunc tibi noscere signis.
Hæc capiti forma est, species hæc cornibus aureis,
Ut bouis hanc esse effigiem nullo indice dicas.
Quæ fronte in media coniuncto ardore coruscant,
Has Græci stellas hyadas Vocitare suerunt:
Lauum eius cornu, & Vestigia dextera proni
Aurigæ stella una ligat: iunctim ambo feruntur:
Taurus in occasum semper præuertere certat
Aurigam, Eo quamuis simul æquore surgant.

Nec verò genus infelix sine honore iacebit
Iasida Cephei: sed eos quoq; Iuppiter astris
Inseruit, memor autorem se sanguinis esse.
Namq; ipsum ad tergum Cynosura vertitur Arcti
Dispansis manibus Cepheus: huic linea duplex
Extrema à cauda plantas procurrat in ambas,
Longa, pedum inter se quantum Vestigia distant.

Paulò infra zonam sinuosi prima draconis
Spira tibi occurret: sed Cephea vertitur ante
Obscura specie stellarum Cassiopeia.
Quæ nec ita è multis, neq; constat parua ita crebris.
Qualis, clauis intus defixo, ianua duplex
Obliqui quondam fulcitur robore vectis,

Talis

A R A T V S.

*Talis stellarum positura est Cassiopeia,
Gnata flere vicem dicas, ita brachia tendit.*

*Hanc autem illustri versatur corpore propter
Andromede, fugiens aspectum mæsta parentis.
Illa quidem haud potis est noctu quæsitâ latere,
Tam claro capite est: humeri tam iugiter ardent,
Extremiq; pedes, & cinctus corporis omnes.
Pæna antiqua, manus etiam nunc æthere in alto
Expansæ visuntur, & ad saxa horrida fixæ.*

*Huic equus ille, iubam quatiens fulgore micanti,
Summum contingit caput aluo: stellaq; iungens
Vna tenet duplices communi lumine formas,
Æternum ex astris cupiens connectere nodum.
Tris aliæ, inter sese æqualibus interuallis
Disitæ, equi signant latera alitis, & simul armos,
Eximio splendore: caput longè impare flamma
Visitur, & cervix ingens licet: Ultima summo
Stella nitens mento contendere quatuor illis
Possit, equi latera, & magnos lustrantibus armos.
Nec ferus ille tamen totos nitet integer artus:
Pars aluo tenus anterior sola æthere fulget.
Hunc olim perhibent Heliconis vertice summo
Produxisse novum fontem, cum mons prius ille
Nullo manaret riuo, nulla aridus unda.
Percussit sonipes terram: pedis illicet ictum
Fons salientis aquæ, ingisq; scatebra sequuta est.
Pastores Hippocrenen cæpere vocare
Hunc laticem: rupe ille caua per saxa volutus*

*Theſſia rura rigat: ſonipes fulgentibus ardet
Inſertus ſtellis ſublūſtri nocte videndus.*

*Exin contortis aries cum cornibus hæret,
Qui ſpacia ingreſſus longiſſima præpete curſu
Interiora breuis Cynoſuræ curricula æquat.
Ille quidem plena quaſi ſemper ſidere lunæ
Obscuretur, hebes oculorum lumina fallit:
Tu verò Andromedæ obſeruabis cingula clara,
E quibus hunc ſubter poſſis cognoscere ſultum.
Hic cæli mediam partem terit, hic ubi Chæla
Extrema, & balteus conuertitur Orionis.*

*Et propè conſpicias paruum ſub corpore claro
Andromedæ ſignum. Del totum dicere Graii
Quod ſoliti ſimili quia forma littera claret.
Huic ſpacio ductum ſimili latus extat utrumq;
At non tertia pars lateris: namq; eſt minor illis,
Sed ſtellis longè denſis præclara relucet.
Inferior paulo eſt Aries, & flamen ad Auſtri
Inclinatio: Atq; etiam vehementius illo
Piſces: quorum alter paulò prolabitur ante,
Et magis horriſonis Aquilonis tangitur alis.
Atq; horum caudis duplices quaſi in eſſe catena
Viſuntur, quæ diuerſæ per lumina ſerpunt,
Atq; una tandem in ſtella communiter hærent:
Quem veteres ſoliti cæleſtem dicere nodum.
Andromedæ lauo ex humero, ſi quaſere perges,
Adpoſitum poteris ſuperà cognoscere piſcem.
E pedibus natum ſummo Ioue Perſea viſes.*

Quos hu-

Quos humeris retinet defixo corpore Perseus,
 Quà summa ab regione Aquilonis flamina pulsant.
 Hic dextram ad sedes intendit Cassiopeia,
 Diuersosq; pedes vinctos talaribus aptis,
 Puluerulentus uti de terra lapsus repente,
 In cælum victor magnum sub culmina portat.

At propter laeuum genus omni ex parte locatas
 Paruas Vergilias tenui cum luce videbis.

Hæ septem vulgò perhibentur more vetusto

Stellæ, cernuntur verò sex undiq; parue:

At non interiisse putari conuenit unam.

Sed frustra, & temere à vulgo ratione sine ulla

Septem dicier: ut veteres statuere Poëta,

Æterno cunctas æuo qui nomine dignant.

Alcyone, Meropeq; Celeno, Taygeteq;

Electra, Steropeq; simul sanctissima Maia.

Hæ tenues paruo labentes lumine lucent.

At magnum nomen signi, clarumq; vocatur.

Propterea quòd & æstatis primordia clarat,

Et post, hyberni præpandens temporis ortus,

Admonet, ut mandent mortales semina terris.

Inde fides leuiter posita, & connexa videtur,

Mercurius paruis manibus quam dicitur olim

In cunis fabricatus in alta sede locasse.

Hæc genus ad laeuum Nixi delapsa resedit:

Atq; inter flexum genus, & caput alitis hæsit.

Namq; est ales auis, lato sub tegmine cæli

Qua volat, & serpens geminis secatur àëra pennis.

Altera pars huic obscura est, & luminis experta.
 Altera nec paruis, nec clavis lucibus ardet:
 Sed mediocri iacit quatiens e corpore lumen.
 Hæc dextram Cephei dextro pede pellerè palmam
 Gestit: nam leuam, clinata est ungula veniens
 Fortis equi, propter pennati corporis alam.
 Ipse autem labens geminis Equus ille tenetur
 Piscibus: huic ceruix dextra mulcetur Aquarij.
 Serius hæc obitus terrai visit equi vis,
 Quàm gelidum valido de corpore frigus anhelans,
 Corpore semifero, Notio Capricornus in orbe.
 Quem cum perpetuo vestiuit lumine Titan,
 Brumali flectens contorquet tempore cursum.
 Hoc caue re ponto studeas committere mense.
 Nam non longinquum spacium labere diurnum,
 Non hyberna cito voluetur curriculo nox,
 Humida non sese vestris Aurora querellis
 Ocyus ostendet, clari prænuntia Solis.
 At validis æquor pulsabit viribus Auster:
 Tum fixum tremulo quatietur frigore corpus.
 Hi tamen anni iam labuntur tempore toto,
 Nec cui signorum cedunt, nec flamina vitant.
 Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
 Sed similes mergis agitantur gurgite vasto,
 Et si quando mari incubuit vis horrida venti,
 Decurrunt ad vota: oculisq; ad littora versis
 Terram agitant animo: fluctu procul illa marino
 Pulsa gemit, mortemq; exilis distinet asser.

Atq; etiam supero, naui pelago usq; vagatus,
 Mense, sagittipotens solis cum sustinet orbem:
 Iam tum, cum nimis exiguo lux tempore praesto est,
 Terræ aduerte ratem, dubia nec fidito nocti.

Hoc signum Veniens poterunt prænoscere nautæ,
 Nam propè præcipitante licebit visere nocte,
 Ut sese emergens ostendat Scorpius altè,
 Posteriore trahens flexum vi corporis arcum.

Iam superà cernes Arcti caput esse minoris,
 Et magis erectum ad summum versarier orbem,
 Tum sese Orion toto iam corpore condit,
 Extrema propè nocte, & Cepheus conditur una,
 Lumborum tenuis à palma depulsus ad undas.

Hic missore vacans fulgens iacet una sagitta,
 Quam propter nitens penna conuoluitur ales,
 Et clinata magis paulò est Aquilonis ad auras.

Ac propter se aquila ardenti cum corpore portat,
 Igniferum mulcens tremebundis æthera pennis:
 Non nimis ingenti cum corpore: sed graue mæstis
 Ostendit nautis perturbans æquora signum,
 Decedente ubi nocte mari se protulit alto.

Tum magni curuus Capricorni corpora propter
 Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore,
 Præter quadruplices stellas in fronte locatas,
 Quas interuallum binas determinat unum.
 Cætera pars latè tenui cum lumine serpit.

Stellæ igitur, quarum positus huc diximus usq;
 Sunt inter partes gelidas Aquilone locata,

14
C A R A T U S.

Atq; inter spaciū, & lati vestigia Solis.
Quæ restant post delphinum claranda, feruntur.
Inter Solis iter, simul inter flamina Venti,
Viribus erumpit quæ summi spiritus Austri.

Ac primum Orion obliquo corpore nitens,
Inferiora tenet truculenti corpora tauri.
Quem qui suspiciens in cælum nocte serena
Latè dispersum non viderit, abdita frustra
Cætera se speret cognoscere signa potesse.

Namq; pedes subter rutilo cum lumine claret
Fervidus ille Canis, stellarum luce refulgens.
Huic latet obscurus subter præcordia Venter,
Nec toto spirans rabido de corpore flammam
Æstiferos validis erumpit flatibus ignes:
Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor.
Hic ubi se pariter cum Sole in culmina cæli
Extulit, haud patitur foliorum tegmine frustra
Suspensos animos arbuta ornata tenere:
Nam, quorum stirpes tellus amplexaprehendit,
Hæc, augens anima, Vitali flamine mulcet.
At quorum nequeunt radices findere terram,
Denudat folius ramos, & cortice truncos.
Hic subiens etiam piscosi cæcula ponti,
Sentitur nobis: reliquis innoxia flamma est,
Et tantum membris adhibetur caussa notandis.

Hunc propter, subterq; pedes, quos diximus ante,
Orionis iacet leuipes lepus: hic fugit ictus
Horrificos metuens rostri tremebundus acuti:

Nam

A R A T V S.

Nam canis infesto sequitur Vestigia cursu,
 Præcipitantem agitans: oriens cum deniq; tollit
 Membra pusilla lepus, pronusue sub aquora fertur:
 Surgentem à tergo canis, insequiturq; cadentem,
 Curriculum nunquam defesso corpore sedans.
 At canis ad caudam serpens prolabitur Argo,
 Conuersam præ se portans cum lumine puppim.
 Non alienaues Ut in alto ponere proras
 Ante solent, rostro Neptunia prata secantes,
 Sed conuersa retrò cæli semper loca tranat.
 Sicut cum cæptant tutos contingere portus,
 Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
 Aduersamq; trahunt optata ad littora puppim.
 Sic conuersa Vetus super æthera Vertitur Argo,
 Atq; Usq; à prora ad celsum sine lumine malum,
 A malo ad puppim cum lumine clara Videtur.
 Inde gubernaculum, disperso lumine fulgens,
 Clari posteriora canis Vestigia tangit.

Exin semotam procul, in tutoq; locatam
 Andromedam tamen explorans fera quæserè pistrinx
 Pergit, & Usq; sitam gelidas Aquilonis ad auras,
 Cærule Vestigat, finita in partibus Austri.
 Hanc Aries tegit, & squamoso corpore pisces,
 Fluminis illustris tangentem corpore ripas.

Namq; etiam Eridanum cernes in parte locatum
 Cæli, funestum magnis cum viribus amnem:
 Quem lachrymis mæstæ Phætonis sæpè sorores
 Sparserunt, letum mærenti voce canentes.

Hunc

*Hunc Orionis sub laeva cernere planta
Serpentem poteris: proceraq; Vincla Videbis,
Quæ retinent pisces, caudarum parte locata,
Flumine mixta retrò ad pistricis terga reuerti.
Hic una stella necluntur, quam iacit ex se
Pistrix, è spina valida cum luce refulgens.*

*Exinde exigua tenui cum lumine multa
Inter pistricem fusa, sparsaq; videntur,
Atq; gubernaculum stellæ, quas contegit omnes
Formidans acrem morsum lepus: his neq; nomen,
Nec formam veteres certam statuisse videntur.
Nam quæ sideribus claris natura poluit,
Et vario pinxit distinguens lumine formas,
Hæc ille astrorum custos ratione notauit,
Signaq; signauit cælestia nomine vero.
Has autem, quæ sunt paruo cum lumine fusa,
Consimili specie stellæ, pariliq; nitore,
Non potuit nobis nota clarare figura.*

*Exinde, australem soliti quem dicere piscem,
Voluitur inferior Capricorno, versus ad Austrum,
Pistricem obseruans, procul illis piscibus hærens.
At propè conspicias, experteis nominis omnes,
Inter pistricem, & piscem, quem diximus Austri,
Stellæ sub pedibus stratas radiantis Aquarii.
Propter Aquarius obscurum dextra rigat amnem,
Exiguo qui stellarum candore nitescit.
E multis tamen iis duo latè lumina fulgent:
Vnum sub magni pedibus cernetur Aquarij:*

Quod

Quod superest, gelidi delapsus flumine fontis,
Spiniferam subter caudam pistricis adhesit.

Omnes hæstellæ perhibentur nomine Aquai.

Hic alia volitant paruo cum lumine sparsa,

Atq; priora pedum subeunt vestigia magni
Arcitenentis, & obscura sine nomine cedunt.

Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen

Aram, quam flatu permulcet spiritus Austri:

Exiguo superum quæ lumina tempore tranat.

Nam procul Arcturo est aduersa parte locata.

Aucturo magnum spacium superà dedit: orbem

Iuppiter huic paruum inferiore in parte dicauit.

Hæc tamen æterno inuisens loca curriculo nox,

Signa dedit natis, cuncti quæ noscere possent:

Commiserans hominum metuendos undiq; casus.

Nam cum fulgentem cernes sine nubibus atris

Aram sub media cæli regione locatam,

A summa parte obscura caligine tectam:

Tum validis fugito deuittans viribus Austrum.

Quem si prospiciens vitaueris, omnia caute

Armamenta locans, tuto labere per undas:

Sin grauis inciderit nec opino flamine ventus,

Perfringet celsos defixo robore malos:

Vt res nulla feras possit mulcere procellas,

Ni parte ex Aquilonis opacam pellere nubem

Cæperit, & subitis auris diduxerit Ara.

Sin humeros medio in cælo Centaurus habebit,

Ipseq; carulea contactus nube feretur,

Atq; ar-

Atq; aram tenui caligans vestiet Umbra,
 Ad signorum obitum vis est metuenda Fauonii.
 Ille autem Centaurus in alta sede locatus,
 Qua sese clarum collucens Scorpius infert:
 Hac subter, partem præportans ipse virilem
 Cedit, equi partes properans subiungere Chelis.
 Hic dextram porgens, quadrupes qua vasta tenetur,
 Quam nemo certo donauit nomine Graium.
 Tendit, & illustrem truculentus cedit ad Aram.

Hic sese infernis de partibus erigit Hydra,
 Præcipiti lapsu flexo cum corpore serpens.
 Hæc caput, atq; oculos torquens ad terga Nepai,
 Conuexoq; sinu subiens inferna Leonis,
 Centaurum leni contingit lubrica cauda.
 In medioq; sinu fulgens cratera relucet.
 Extremam nitens plumato corpore Coruus
 Rostro tundit. Et geminis est ille sub ipsis.
 Ante canis, Graio Procyon qui nomine fertur.
 Hæc sunt, quæ visens nocturno tempore signa,
 Aeternumq; volens mundi cognoscere motum,
 Legitimo cernes cælum lustrantia cursu.

Nam, quæ per bis sex signorum labier orbem
 Quinq; solent stellæ, simili ratione notari
 Non possunt: quia quæ faciunt vestigia cursu,
 Non eodem semper spacio portata teruntur:
 Sic malunt errare vagæ per nubila cæli,
 Atq; suos vario motu metirier orbes.
 Hæ faciunt magnos longinqui temporis annos,
 Cum redeunt ad idem cæli sub tegmine signum.

Quarum

Quarum ego nunc nequeo tortos euoluere cursus.
 Verum hæc, quæ semper certo Voluuntur in orbe,
 Fixa, simul magnos exponam Versibus orbes.

Quattuor aeterno lustrantes lumine mundum,
 Orbes stelligeri, portantes signa feruntur,
 Amplexi terram, cæli sub tegmine fulti.
 Equibus annorum rationem, & fœdera nosces.
 Hos tute ex propriis poteris deprendere signis:
 Plurima enim circum, supera q̃ infra q̃ feruntur.
 Ipsos porro orbes magno cum lumine latos,
 Vincitos inter se, & nodis cælestibus aptos,
 Atq̃ paris spacio duo cernes esse duobus.

Nam si nocturno cognoscens tempore cælum,
 Cum neq̃ caligans deterisit sidera nubes,
 Nec pleno stellas superauit lumine luna,
 Vidisti magnum candentem serpere circum:
 Lacteus hic nimio fulgens candore notatur.
 Huic nullus cælo defertur concolor orbis.
 Verum æquè magnis, ex quattuor, esse duobus
 Contigit: at reliqui giro breuiore feruntur.

Quorum alter tangens Aquilonis Vertitur auras,
 Ora petens Geminorum illustria: tum genus ardens.
 In sese retinens Aurigæ portat utrunq̃.
 Hunc sura laua Perseus, humeroq̃ sinistro
 Tangit: & Andromeda hic fulgens quoq̃ dextra tenetur,
 Secta volam, cubitumq̃ inter: Boream vola contra
 Tendit: sed cubitum pluuius sibi vendicat Auster.
 Hoc ipso orbe pedes duplices Equus, & simul ales

PARATVS

Ponit aui caput, & clinato corpore collum.
 Angui tenens humeris connititur: illa recedens
 Austrum consequitur deuittans corpore Virga.
 At Verò totum spaciū conuestiet orbis
 Magnus Leo, & claro collucens lumine Cancer.
 Hic totus medius circo disungitur: ille
 Pectoribus validis, atq; aluo possidet orbem.
 In quo consistens conuertit curriculum Sol
 AEstiuus, medio distinguens corpore cursus.
 Hunc octo in partes diuisum noscere circum
 Si potes, inuenies supero conuertier orbe
 Quinq; pari spacio partes, tris esse relictas,
 Tempore nocturno quas vis inferna frequentet.
 Alter ab inferiis Austri conuertitur auris,
 Distribuens medium subtersecat hic Capricornum,
 Atq; pedes gelidum riuum fundentis Aquarij,
 Ceruleaq; feram caudam pistricis, & illum
 Fulgentem leporem: inde pedes Canis, & simul amplam
 Argolicam retinet crebro cum lumine nauem.
 Terraq; Centauri, atq; Nepai portat acumen,
 Inde Sagittarii defixum possidet arcum.
 Hunc, a clarisonis auris Aquilonis ad Austrum
 Tendens postremum tangit rota feruida Solis.
 Exinde in superas brumali tempore flexu
 Se recipit sedes: huic orbi quinq; tributa
 Nocturnæ partes, superâ tres luce dicantur.
 Hosce inter mediam partem retinere videtur
 Tantus, quantus erit collucens lacteus orbis.
 In quo

In quo autumnali, atq; iterum Sol lumine verno
 Exaequat spaciū lucis, cum tempore noctis.
 Hunc retinens Aries subluce corpore totus,
 Atq; genu flexo Taurus connititur ingens,
 Orion claro contingens pectore fertur.
 Hydra tenet flexu crateram, Coruus adheret,
 Et pauca Chelis stelle, simul Anguitenentis
 Sunt genua, & summi Iouis ales punctius instat.
 Propter Equus capite, & ceruicū lumine tangit.
 Hosce equo spacio deiunctos sustinet axis,
 Per medios summo cæli de vertice tranans.
 Ille autem claro quartus cum lumine circus
 Partibus extremis extremos continet orbes,
 Et simul à medio media de parte secatur.
 Atq; obliquus in iis nitens cum lumine fertur.
 Vt nemo, cui cui tandem doctissima Pallas
 Solertem ipsa dedit fabrica rationibus artem,
 Tam tornare catē contortos possiet orbes:
 Quam sunt in cælo diuino nomine flexi:
 Terram cingentes, oruantes lumine mundum,
 Culmine transuerso retinentes sidera sulta.
 Quattuor hi motu cuncti voluuntur eodem,
 Aurora à thalamo Zephyri intima regna petentes.
 Horum tres tamen emerguntq; caduntq; sub umbras
 AEquis deiuncti spaciis eademq; caducas,
 Surgentesq; loca aut condunt, aut equore tollunt.
 Ast ille oblique implexus tribus orbibus vnus,
 Tam late Oceani spaciosum permeat equor.

Quanto est diuisus Cancer spacio à Capricorno:
 Exoriens Cancer matutino à Capricorno.
 Utrobiq; autem, & quà se pelago exerit, & quà
 It subter terras, spaciū par esse necesse est.
 Et quantos radios iacimus de lumine nostro,
 Quis hunc conuexum cæli contingimus orbem:
 Sex tantæ poterunt sub eum succedere partes,
 Bina pari spacio cælestia signa tenentes.

Zodiacum hunc Græci vocitant, nostriq; Latini
 Orbem signiferum perhibebunt nomine vero.
 Nam gerit hic voluens bis sex ardentia signa.
 AEstifer est pandens feruentia sidera Cancer.
 Hunc subter fulgens cedit vis torua Leonis,
 Quem rutilo sequitur collucens corpore Virgo,
 Exin proiecta claro cum lumine Chela,
 Ipsaq; consequitur lucens vis magna Nepai.
 Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum,
 Post hunc ore fero Capricornus vadere pergit.
 Humidus inde loci collucet Aquarius orbi,
 Exin squamiferi serpentes æthere pisces.
 Quis comes est Aries obscuro lumine labens,
 Inflexoq; genu proiecto corpore Taurus.
 Et gemini clarum iactantes lucibus ignem.
 Hæc Sol æterno conuestit lumine lustrans,
 Annua conficiens vertentia tempora cursu.
 Hic quantum terris conuexus pellitur orbis,
 Tantundem adparens super à mortalibus extat.
 Sex omni semper cedunt labentia nocte,

Tot cæ-

Tot cælum rursus surgentia signa reuisunt.
 Hoc spaciū tranans cæcis nox conficit Umbris,
 Quod superà terras prima de nocte relictum est
 Signifero ex orbi, signorumq; ordine fulto.

Quodsi Solis aues certos cognoscere cursus,
 Ortus signorum nocturno tempore Viset.
 Nam semper signum exoriens Titan trahit unum.
 Sin autem officiens signis mons obstruet altus,
 Aut adimet lucem cæca caligine nubes;
 Certas ipse notas cæli de tegmine sumes,
 Ortus, utq; obitus omnes cognoscere possis.
 Quæ simul existant cernes, quæ tempore eodem
 Præcipitent obitum, nocturno tempore nosces.

Nam simul, ut superà se toto lumine Cancer
 Extulit, extemplo cedit de lapsa Corona,
 Et loca conuisit cauda tenus infèra piscis.
 Dimidiam retinens, stellis distincta corona,
 Partem etiam superà, ast alia de parte repulsa est.
 Quam tamen insequitur piscis, nec totus ad Umbras
 Tractus, sed supero contactus corpore cedit.
 Adq; humeros usq; à genibus, Cancro exoriente,
 Conditur Anguitenens, atq; à ceruicibus anguis.
 Iam verò Arctophylax non aqua parte secatur.
 Nam breuior clara cæli de parte videtur,
 Amplior infernas depulsus possidet Umbras.
 Quattuor hic obiens secum deducere signa
 Signifero solet ex orbi: tum serius ille,
 Cum supera sese satiauit luce, recedit.

Ad me-

ARATVS.

Ad mediam labens claro cum corpore noctem.
Hæc obscura tenens conuestit sidera tellus,
At parte ex alia claris cum lucibus extat
Orion, humeris, & lato pectore fulgens,
Et dextra retinens non cassum luminis ensẽ.
Eridani cum quo totus prouoluitur amnis.

Sed cum de terris vis est patefacta Leonis,
Omnia, quæ Cancer præclaro detulit ortu,
Cedunt obscurata: simul vis maior Aeti
Pellitur, ac flexo considens corpore Nixus,
Iam supero ferme depulsus lumine cedit.
Sed læuum genus, atq; illustrem linquit in altum
Plantam: tum contra exoritur clarum caput Hydra,
Et lepus, & Procyon, qui sese feruidus inferc
Ante Canem: inde Canis Vestigia prima videntur.

Non pauca è cælo depellens signa repente
Exoritur candens illustri lumine Virgo.
Cedit clara fides Cyllenia, mergitur Vnda
Delphinus, simul obtegitur depulsa sagitta,
Atq; Auis ad summam caudam, primasq; recedit
Pinna, & magnus pariter delabitur Amnis.
Hic equus à capite, & longa ceruice lateſcit.
Longius exoritur iam claro corpore serpens,
Crateraq; tenus lucet mortalibus Hydra,
Inde pedes Canis ostendit iam posteriores,
Et post ipse trahit claro cum lumine puppim.
Insequitur labens per cæli lumina nauis.
Hæc medium ostendit radiato stipite malum,

Cum

Cum iam iam toto processit corpore Virgo.
 At cum procedunt obscuro lumine Chela,
 Existit pariter larga cum luce Bootes.
 Cuius in aduerso est Arcturus corpore fixus.
 Totaq; iam superà fulgens prolabitur Argo,
 Hydraq; quod late cælo dispersa tenetur,
 Nondum tota patet: nam caudam contegit Umbra.
 Iam dextrum genus, & decoratam lumine suram
 Erigit ille vagans, vulgato nomine, Nixus:
 Quem nocte extinctum, atq; exortum vidimus una
 Persæpe, ut paruum tranans geminauerit orbem.
 Hic genus, & suram cum Chelis erigit alte,
 Ipse autem præceps obscura nocte tenetur.
 Dum Nepa, & Arcitenens inuisant lumina cæli.
 Nam secum medium pandet Nepa: tollere Verò
 In cælum totum exoriens conabitur Arcus.
 Hic tribus elatus cum signis corpore toto
 Lucet: at exoritur media de parte Corona,
 Caudaq; Centauri extremo candore resulget,
 His ipsis vasto surgentibus æquore Chelis.
 Hic se iam totum cæcas Equus abdit in Umbras.
 Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales.
 Occidit Andromedæ clarum caput: & fera pistrix
 Labitur, horribiles epulas funesta requirens.
 Hanc contra Cepheus non cessat tendere palmas.
 Illa usq; ad spinam mergens se cærule condit:
 At Cepheus caput, atq; humeros, palmasq; reclinat.
 Cum vero vis est uehemens exorta Nepai,
 D Mergi.

Mergitur Oceano curuis anfractibus amnis.
 Hac eadem exoriens magnum fugat Oriona.
 Pace sua hac me Virgo velit Latonia fari,
 Haud commenta mihi: namq; quo nata priore,
 Latè fusa volans per terras fama vagatur.
 Vt quondam Orion manibus violasse Dianam
 Ausus sit, celsis errans in collibus amens,
 Quos tenet AEgeo defixa in gurgite Chios,
 Bacchia quam viridi conuestit tegmine vitis.
 Ille feras vecors amenti corde necabat,
 Oenopionis auens epulas cænare nitentes.
 At verò pedibus subito perculsa Dianæ
 Insula discesit, disiectaq; saxa reuellens
 Expulit, & cæcas lustrauit luce lacunas.
 Equibus ingenti existit cum corpore præ se
 Scorpium infestus, præportans flebile acumen.
 Hic valido cupide venantem perculit ictu,
 Mortiferum in Venas fingens per vulnera virus,
 Ille graui moriens constrauit corpore terram.
 Quare cum magnis sese Nepa lucibus effert,
 Orion fugiens commendat corpora terris.
 Tum verò fugit Andromeda, & Neptunia pistrinx
 Tota latet: cedit conuerso corpore Cepheus,
 Extremas medio contingens corpore terras.
 Hic caput, & superas potis est demergere partes,
 Infera lumborum nunquam conuestiet umbra.
 Nam retinent Arcti lustrantes lumine suras.
 Labitur illa simul gnata lachrimosa requirens

Cassiopeia, neq; ex cælo depulsa decorè
 Fertur: nam verso contingens vertice primum
 Terras, post humeris eversa sede recedit,
 Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ:
 Cum quibus, ut perhibent, ausa est contendere forma.
 Hæc obit inclinata: at pars exorta Coronæ est
 Altera, cum caudaq; omnis iam panditur Hydra.
 At caput & totum sese Centaurus opacis
 Eripit è tenebris, linquens vestigia parua
 Antepedum contacta: simul cum lumina pandit,
 Ipse feram dextra retinet. Prolabitur inde
 Anguitenens capite, & manibus: profert simul Anguis
 Iam caput, & summum flexo de corpore lumen.
 Hic ille exoritur conuerso corpore Nixus,
 Aluum, crura, humeros, simul & præcordia lustrans.
 Et dextra radios leto cum lumine iactans.

Inde Sagittipotens superas cum visere lucas
 Institit, emergit Nixi caput: & simul effert
 Sese clara fides, & promit corpora Cepheus,
 Feruidus ille Canis toto cum corpore cedit,
 Abditur Orion, obit & lepus abditus umbra:
 Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapsu,
 Crus, dextrumq; pedem linquens abit infera Persens
 In loca: tum cedens à puppi linquitur Argo.

Inde oriens Capricornus ab alto lumine pellit
 Aurigam, instantemq; Capram, paruos simul Hædos,
 Et magnam antiquo depellit nomine nauem.
 Obruatur Procyon, emergunt alite lapsu

Alti uolansq; Olor, & claris Aquila ignibus ardens.
 Et Volucris terris existit clara sagitta,
 Sedesq; hymbri feros Aræ decliuus in Austros.

Exoriente autem signo radiantis Aquarij,
 Osq; pedesq; mari profert simul acris equi Vis,
 Parte alia nox stellanti circumdata palla,
 In loca Centaurum longa trahit infera cauda:
 Sed caput, atq; humeri, pectusq; renititur ardens,
 Partibus extremis cedentibus: Hydra quoq; ingens
 Primorem colli spiram, & caput omne reclinat,
 Parte sui supera longè maiore relicta,
 Occubitura omnis cum semifero Centauro,
 Oceano pisces ubi primum lumina tollent.

Piscis item subter Capricorni sidere clarens,
 Piscibus in superas cæli nitentibus auras,
 Incipit apparere, sequentis proxima signi
 Astra manens lentus. Sic Andromedæ quoq; tristis
 Brachiaq; ardentesq; humeri, stellataq; crura,
 Omnia dispersita, mari referuntur Eoo:
 Dexteriora vehunt pisces in culmina cæli,
 Leuam Aries partem pallentibus eripit umbris,
 Cum primum obscuras euadit & ipse tenebras.

Arietis exortu Notialem stinguier Aram
 Hesperis cernes in partibus: opposito autem
 Cardine tantum humeros surgentis in æthera Persei,
 Aspiciasq; caput: nam balteus haud liquet, utrum
 Ariete cum extremo, an Tauro exoriente nite scat,
 Qui cum se totum profert in lumina Perseus.

Sed neq;

Sed neq. sub terris, Tauro surgente, moratur
 Auriga: heret enim cum membris illius aptus.
 Hoc astro tamen haud potis est emergere totus:
 Cum geminis demum pleno se corpore tollit.
 At tennes hedi, & laeva Vestigia plantæ,
 Ipsaq. Capra truci cum Tauro vadere pergit,
 Quando itidem dorsum Pistricis, & Ultima cauda
 Existit terris: Tum primo cedere signo
 Incipit Arctophylax, quarto demum occubiturus,
 Excepta laeva, quæ magnam fulget ad Vrsam.

Cum vero ad genua usq. pedes demerferit undis
 Anguitenens, superas Geminos tum visere lucas
 Certus eris: neq. diuidua amplius effera Pistrix
 Parte micat, parte obscura sub nocte latefcit:
 Sed totam integro proferri corpore cernes:
 Tum primos fluminis flexus consurgere terris
 Nautamari puro videat, vigilantibus ipsum
 Oriona manens oculis: Ut eo indice solers
 Coniciat noctisue modum, cursusue peracti:
 Plurima namq. modi istius mortalibus agris
 Signa dii posuere in summis ætheris oris.

Nonne vides, tenuis cum fulsit cardine lunæ
 Occiduo, primos tibi mensis ut indicet ortus:
 Cum vero tantum crescens collegerit ignis,
 Ut iam tum queat aucta creandis sufficere umbris,
 Quartum succendisse loquetur in æthere lumen:
 Octauum properare diem, cum fulserit orbe
 Dimidio: cum plena nitet, medium ignea menscm

Nempe fecat: semperq; adeo, diuersa priori
Apparens, mensis quota sit lux quæq; fatetur.

Extremas noctis metas bis sex tibi signa
Zodiaci pandent: cum verò aut vertere terram,
Conueniat uenias scrobibus committere plantas,
Hæc quoq; digestis monet æther lucidus astris.
Ipsi adeo nautæ, Volitantes æquore vasto,
Aduentantem hyemem, tempestatesq; sonoras
Præsciscunt, nunc Arcturum sublime volantem,
Nunc alia æternis seruantes sidera flammis:
Vel cum consurgunt Eo manè profundo,
Vel cum Atlantæo merguntur Vespere ponto.
Namq; hæc, dum iugi determinat annua cursu
Tempora, flammigero Sol cuncta perambulat axe:
Nunc has accedens, nunc illas ordine stellas:
Vel quando exoritur, vel quando mergitur undis:
Vt stella auroram noua semper quanq; saluet,
Participentq; omnes radiati lampade Solis.
Tutemet hæc adeo per te deprenderis ipse:
Quippe notis tabulæ visuntur grandibus, unde
Viginti complexæ orbes Phæbi alti uolantis.
Et quantum ab Zona, dum totus cedat Orion,
Cedat & ipse Canis, Volucris nox versat Olympo.
Quin stella, quas vel Neptuni nomine dignant,
Vel quas obtinuit Iouiales dicier usus,
Sunt quasi agendorum, si contemplare, magistræ.
His tu naua operam: vastumq; per æquor iturus,
Cura, ut perdiscas, ecquæ nam signa procaces

Præue-

ARATVS.

Præueniant Austros, imponentesq; procellas.

Hæc sanè exigua citò pernoscentur opella,

Sed non exiguos producunt cognita fructus.

Namq; tuæ primùm prospexeris ipse saluti,

Deinde alios serues, metuendæ nunctius horæ.

Sæpè ratem portu, quantumuis nocte serena,

Condit venturæ diffidens nauita luci.

Namq; aliàs pelagi lux tertia commouet æstus:

Interdum quintus mare turbat lucifer: est cùm

Vis inopina mali incidit, & maria omnia perflat.

Namq; viris nondum est satis explorata Iouis mens:

Multa etiamnum ignorantur, falluntq; sagaces,

Quondam inuestiganda: Iouis si certa voluntas

Adfuerit: namq; ille hominum res curat aperte,

Ipsemet incurrens oculos, euentaq; signans.

Quorum alia ex luna, seu dimidiata feretur,

Alterutra ex parte, seu pleno fulserit ore,

Coniicies: alia ex sole ipso, nunc oriente,

Nunc sub aquas rursum seßis labente quadrigis.

Nec minus ex aliis rebus quoq; siue diei,

Seu noctis spacio, fas coniectare futura est.

Primùm autem obserua contractam in cornua lunã,

Namq; aliàs alio flammescere visitur igni

Primigena, & vultus nunc hos, nunc induit illos,

Tertia ubi ex oriens, vel quarta crepuscula vidit.

Ex iis tu instantem poteris deprendere mensẽ.

Nam si pura nitet, cùm tertia vespere fulsit,

Puros portendit Soles: rubicunda furentes

Prædi-

Prædicit Ventos: sin quarto crassior ortu,
 Obtusisq; poli per inania cornibus ibit,
 Aut Austro, aut Veniente hebetatur debilis hymbri.
 Tertia consurgens, si tum nec cernua nutat,
 Nec resupina iacet, sed rectis cornibus astat,
 Occiduos nocte exacta monet adfore Cauros.
 Quod si quarta etiam vultus conseruet eosdem,
 Ingens tempestas glomerabitur æthere toto.
 Cornu procumbens summo, gelidos Aquilones:
 Egelidos contrà resupina minabitur Austros.
 Quod si contingat rubido claudi orbe trilucem,
 Dira sequetur hyems: & quo rubricundior illa
 Fulserit, hoc maior tempestas àëra verret.
 Obseruabis item plenamq; suiq; carentem
 Dimidio lunam, crescentem æquè, atq; caducam:
 Eq; colore eius mensis momenta notato.
 Pura serenorum præsaga est quippe dierum,
 Rubra feret Ventos, maculosa, & decolor hymbres,
 Nec tibi signa dies quadrabunt omnia in omnes:
 Sed quæ tertia lux, vel ab ortu quarta monebit:
 Vsq; ad dimidium rectè observaueris augmen.
 Augmen dimidium plenum præsagit ad orbem,
 Orbis item plenus, dum pars facis altera desit,
 Huic demum vietì respondent Ultima mensis.
 Fit quoq; ut àëris claudatur luna coronis,
 Nunc tribus, interdum geminis, modo simplice tantum.
 Simplex flabra notat Ventorum, & pura serena.
 Rupta quidem flatus Ventorum, marcida sudum.

Si fue-

*Sin fuerit duplex, hyemem protendit atrocem,
 Maioremq; etiam triplex: tum si magis atra,
 Atq; interrupto diuulsa appareat orbe.
 Atq; hæc luna suis præfagit menstrua signis.*

*Solis sit quoq; cura tibi perdiscere morem:
 Solis sunt rata signa: mari seu promittit Eoo
 Purpureum inbar, Hesperis seu condit in undis.*

*Ne picturato surgens tibi candicet orbe,
 Cum pura indigeas, defæcatq; diei:
 Neue ullam ferat aspersus labemue, notamue:
 Sed liquidus totus, genuinoq; ardeat igni.*

*Quod si candorem retinebit vespere eundem,
 Et nulla sub aquas contectus nube recedet,
 Manè reuenturus vultu promittit eodem,
 Acturusq; diem cælo vernante serenum.*

*Nequaquam verò, quasi concavus æquore surgens,
 Spondet idem: neq; cum in Boreamq; Austrūq; reflexis
 Splendescit medius radiis: nam tum venientes
 Prædicat ventos, multoq; obnoxius hymbri est.*

*Quod si Sol oculorum admittat lumina, Solem
 Contemplare ipsum: sol est certissimus index.
 Nam rubet interdum, nubes quo more rubescunt,
 Interdum nigricat: nigricanti fit comes hymbri:
 At ruber apparens animarum flamina portat.
 Si verò orbe color simul inueniatur uterq;
 Et pluvia simul, & ventis miscebitur àër.*

*Cum densentur item, partemq; feruntur in unam
 Stipati radii, surgente, cadenteue Sole,*

ARATVS.

Cum iubar nube oppressum, vel noctis ab umbris
In cælum redit, aut e cælo noctis in umbras,
Omnes tum pluuia campi, fossæq; natabunt.
Aut ubi nascentem tenuis nubecula Solem
Præuertit, radiisq; procul vibrantibus ipse
Consequitur: neq; tum fueris securus ab hymbri.

Cum vero exoriens latum concreuit in orbem
Luce hebeti, sensimq; minor super æthera scandit:
Fas purum sperare diem: non secius, atq;
Hymbri cum medio descendens in mare pallet.

Cum pluerit luci, occumbentem respice Solem:
Hunc etenim nubes nigro si obscuret amictu,
Ac nubem radij circum fundantur opacam:
Ne nox illa quidem pluuia tibi transiet expers.
Si vero Hesperis innubilus occidit undis,
Vicinaq; rubent nubes: nox illa, diesq;
Proximus immunis, liberq; feretur ab hymbri.

Turbidior cæli fuerit status, æthere ubi alt.
Languescant subito cadentia tela diei:
Languescant ita, deperdentq; repente nitorem,
Ut cum luna means Hyperionis officit orbi,
Stinguuntur radii cæca caligine tecti.
Sole etiam nondum exorto, cum per loca cæli
Diuerse rubro nubes fulsere colore,
Haud sanè illa dies pluuia caritura videtur.

Primores itidem radii, Solem ante renatum,
Si obscuri torpent: caligo densior hymbres
Significat: Ventos præagit rarior ær.

Nec fer-

Nec ferrugineis incluso Sole coronis,
 Tempestas liquida est speranda, nitenſue ſerenum.
 Quoq; urgent propius ſolem, peiusq; nigreſcunt,
 Hoc maior vexabit hyems terramq; fretumq;
 Duplexq; apparens circus vehementior vno eſt.
 Contemplator item ſurgente, cadenteq; Sole,
 Sicubi, quas Græci dixere Parelia, nubes
 Aut Borea, aut ex parte Noti, aut vtrinq; rubescunt,
 Nec parui ſanè momenti hæc ducito ſigna.
 Nam cum vtrinq; ſimul contingat nubibus illis
 Solem intercludi medium prope littus vtrumuis:
 Plurimus immiſſis ruet ilicet hymbre habenis.
 Vna rubens tantum nubes, qua ex parte rubebit,
 Illa ex parte feret ventos: aliquando quoq; hymbrem.
 Hæc autem melius declinui Sole notantur:
 Sol obiens rerum eſt certiſſimus angur earum.

Aſt autem tenui quæ candet lumine Phatne,
 (Nubes exigua eſt, iſto quæ nomine fertur,
 Ventorum, iſtantiſq; nec ipſa ignara procellæ)
 Obſeruanda tibi eſt calidi ſub ſidere Cancrī.
 Hanc gemine circum paruo cum lumine ſtellæ,
 Deiuſtæ cubiti ſpacio viſuntur: in Auſtrum
 Altera declinans, Aquilones altera ſpectans:
 Nomen Aſellorum ſeruant, medio xuma Phatne eſt.
 Phatne, quod noſtri præſepe vocare ſuerunt.
 Hoc cælo interdum ſtelliſq; atq; æthere puro,
 Diſparet ſubito: ſtellæq; vtrinq; locatæ
 Vicinæ inter ſe paruo diſcrimine fulgent.

*Haud dubium est, quin tum tempestas dira sequatur.
 Si nigrescit idem, nubemq; imitatur opacam,
 Et suus interea fulgor tamen insit Asellis,
 Hoc veniens itidem augurio portenditur humber.
 Si verò quasi per nebulam Borealis Asellus
 Lumen iaclet hebes, Notius verò ardeat igni
 Splendidior, Notos expecta: contra Aquilones,
 Si Notialis hebet, Boreali ardente, timeto.*

*Atq; etiam ventos præmonstrat sæpe futuros
 Inflatum mare cum subito, penitusq; tumescit.
 Saxaq; canasalis niveo spumata liquore
 Tristificas certant Neptuno reddere Voces.
 Aut densus stridor cum celsò è vertice montis
 Ortus adaugecit scopulorum sæpe repulsi.
 Cana fulix itidem fugiens è gurgite ponti,
 Nuntiât horribiles clamans instare procellas,
 Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus.*

*Nec minus ardeole, volitantes æthere puro,
 Aduenantibus obuertunt capita obuia Ventis.
 Vndicolæ quoq; sæpe anates, mergiq; marini
 Exultant procul in sicco plaudentibus alis:
 Montibus & summis nubes diffunditur atra,
 Et vietî florum natitant super æquore pappi,
 Vento impendenti, & versuris cerula flabris.*

*Quaq; per æstatem tonitrus, & fulgura surgent,
 Parte sequunturos ab eadem collige Ventos.
 Et cum nocturnæ labuntur ab æthere stellæ,
 Igneaq; à tergo relinquunt vestigia tractim,*

Venturos

Venturos testantur eodem tramite Ventos.
 Si Verò aduersis signabunt athera sulcis,
 Incertum Unde, tamen non deerunt flamina ponto.

Est etiam interdum, ut Borea simul, & simul Euri,
 Atq; corusca Noti plaga fulguret, atq; Fauonii:
 Tum sanè duplex nautis incesseerit horror,
 Et pelagi trucidis, & venientis desuper hymbris,
 Namq; eius fulgetra modi sunt omina aquarum.

Sepe etiam, pluuiâ instanti, quasi vellera, nubes
 Miscentur cælo, duplexq; apparuit Iris,
 Et noua lucentem circumdedit area stellam:
 Sepe & aues, siue in stagnis, siue æquore degunt,
 Oblectantur aquis, atq; Ultrò corpora mersant:
 Perspicuosq; lacus circum Vaga fertur hirundo,
 Et leuiter summos delibat pectore rores.

Vos quoq; signa videtis aquai dulcis alumna,
 Cum clamore paratis inanes fundere Voces,
 Absurdoq; sono fontes, & stagna cietis.
 Sepe etiam per triste canit de pectore carmen,
 Et matutinos exercet Acredula cantus.
 Fuscaq; nonnunquam cursans per littora cornix
 Demersit caput, & fluctum ceruice recepit,
 Increpuitq; hymbres inamæna voce morantes.
 Mollipedesq; boues spectantes lumina cæli,
 Naribus humiferum duxere ex ære succum.
 Formicæq; cauis prompserunt oua cauernis,
 Et muros pedibus centum scolopendra subiuit,
 Quosq; audis Vermes terræ intestina Vocant.

Pulli itidem, gallo soboles prognata parente,
 Rostellis teneras perpurgant ordine pinnas,
 Et querulas Voces claris singultibus edunt,
 Qualis aquæ sonus est stillanti de super hymbri.

Quinetiam corui, furesq; monedula, aquarum
 Omen habent: cum turmatim per inane vagantur,
 Accipitrumq; strepunt ritu: Coruiq; seorsum
 Blesæ etiam guttas imitantur voce cadentes,
 Hymbris in aduentu: Quandoq; & gutture pleno
 Vocales crociere, alarum non sine plausu.
 Cortis aues quoq; nitentes in culmina tecti,
 Concutiunt alas: tum magno concita cursu
 Ad mare prona fulix properat clangore sonoro:
 Quorum equidem cupienti hymbres præscire futuros,
 Nil contemnendum est: neq; si acrius, atq; suerunt,
 Spicula desigant muscæ, sitiantq; cruorem.
 Labra nec ardentis si circum extrema lucernæ
 Fungi concrecant: neq; si acris tempore brumæ
 Flama lucernarum nunc recta insurgat in altum,
 Nunc cono instabili ampullas quasi fundat inanes.
 Nec si debilibus radiis hebes ipsa prematur.
 Nec si anates æstate noua socia agmina iungant,
 Aut si ollas fragiles, igniq; calentia athena
 Scintilla tenues lambunt: aut si, milii instar,
 Per cinerem igniculi, prunis ardentibus, albent.
 Nam pluuias etiam hæc, quantumis parua, minantur.
 At si radices fumans nebula integat imos
 Aerii montis, vertexq; innubilus exstet:

Spes est

Spes est haud fallax vñ surum te lone puro.
 Tum quoq; purus erit, tenuem cum littore summo
 Aspicias nebulam tendi, neq; in aëra sursum
 Niti: sed paulo mare supra extare quietam.

Cælo autem liquido ventura signa procellæ
 Conuenit obseruare: ac turbato aëre rursum
 Indicia optati sunt vestiganda sereni.

Inprimis Verò celso Prasæpe notandum est
 Subiectum Cancro, nebulas cum primitus omnes
 Euasit: neq; enim, nisi nimbis ante fugatis,
 Et vaneſcenti iam tempeſtate, niteſcit.

Lychni etiam placide ardentes, et noctua ſera
 Nocte gemens, hyemis sunt argumenta caduca.
 Garrula item cornix, varios cum gutture cantus
 Decedente die molitur: cumq; per agros
 Mutua reſponſant corui, pluresq; coacti
 Vociferantur eò magis, atq; abſentibus inſtant:
 Donec diuerſis cæli de partibus ingens
 Confluxit numerus, motuiq; cubilia caſtris
 Ingenti clamore petunt, ſiduntq; per altos
 Arboris antiquæ ramos, alasq; remittunt.

Atq; grues etiam, lucas inſtare ſerenas
 Perſuaſe, unum omnes carpunt iter agmine longo,
 Difficiles renolare, aut cæptos ſiſtere curſus.

Cum Verò nitidum ſtellarum lumen hebeſcet,
 Nec fulgorem illum nubes, alicunde uē oborta
 Caligo eripiet, neq; candens Luna: ſed ultro
 Clara repente ſuum deperdent aſtra nitorem:

Iam tum

Iam tum mitte dies animo versare serenos:
 Sed tempestates potius præsume futuras.
 Nubibus omen idem est, cum pars persistet earum
 Fixa loco, pars tendet iter, aliæq; sequuntur.

Anser item pastum repetens clangore sonoro,
 Indicium est hyemis certum: longæq; cornix
 Noctu cornicans: tum seros vespere cantus
 Graculus occipitans, fringillaq; manè canora:
 Eq; mari passim fugiens genus omne volantum,
 Orchilus antra petens, sisasq; rubecula cautes,
 Decedensq; suo festina monedula pastu.

Sed nec apes castris, magna impendente procella,
 Audent ire procul: sed circum proxima quæq;
 Pabula delibant florum, trepidæq; recurrunt.
 Nec celsæ per inane grues longa agmina ducunt,
 Sed miscunt iter ancipites, turbantq; cohortes.
 Nec cum per sudum tella irrita fertur Arachnes,
 Nec cum hebet accensus, nec cum agrè accenditur ignis,
 Crede hyemi. Sed quis tempestatum omnia signa
 Expediat? rerum cinis abiectissimus, Ultrò
 Ipse coherescens sibimet glomeramine cæco,
 Indicium niuis est: niuis argumenta futura
 Lychni etiam præbent, omni cum ex parte minutum
 Ardenti myxæ quiddam milii instar adheret.
 Carbo itidem viuis venturæ est grandinis index,
 Cum totus feruens, & puro lucidus igni,
 Pertenuem nebulam cohibere videbitur intus.
 Nec verò illicibus turgenti glande granatis,

Signa:

Signaue lentiſcis ſua deſunt : Agricola autem
 Nil non obſeruat partes intentus in omnes,
 Euentum aſtatis metuens, ancepsq; futuri.

Ergo ilex ſætu, quantum ſatis, ūbere turgens,
 Frigoris indicium, cæliq; humentis habetur:
 Fertiliſor ſolito, veſcæq; ūberrima glandis,
 Squallorem cultis late denūnciat agris.

Iam Verò ſemper viridis, ſemperq; grauata
 Lentiſcus triplici ſolita grādeſcere ſætu,
 Ter fruges fundens, tria tempora monſtrat arandi:
 Sic, ut quæq; ſuam comitetur aratio frugem.
 Quiq; erit ūberior ſætus, proſciſſio terræ
 Temporis eiſdem frugum genere affluet omni.

Flos etiam ſcyllæ ter ſurgere ſuevit in auras,
 Ex quo procliue eſt itidem capere omnia meſſis.
 Nam quicquid lentiſci in fructu obſeruat arator,
 Hoc in flore etiam ſcyllæ deprenderit albo.

Crabronum quoq; cū autumno Vis magna coorta eſt,
 Ante etiam, Heſperia quàm Pleiades exoriantur,
 Aduenturam hyemem, non falſus dixeris augur:
 Eius quippe modi frigus crabronibus inſtat.

Caprarum pariter matres, ouiumq; ſuumq;
 Cū paſſim veneri indulgent, ſaliuntq; maritos,
 Signum hyemis cenſetur item crabronibus æquum.
 Quodſi lentus amor ſerò pecora illa maritet,
 Res bene habent inopi: ſiquidem perſtabilis Euro,
 Signa per hæc hyemem poterit ſperare tepentem.

Maturante abitum grue, tempeſtiuſ arator

F

Latatur:

Latatur: cunctatori faustissima tarda est:
 Namq; Urget gruibus semper Vestigia bruma:
 Si properant festina: pigris cunctantior instans.
 Autumno fugiente boues, ouiumq; propago,
 Si pedibus terram subigunt, Boreamq; tuentur:
 Pleias occumbens adducet frigora sena.
 Quoq; magis terram fodiunt, & calcibus Urgent,
 Hoc magis aspera hyems, magis & Violenta sequetur:
 Arboribus latè cladem, tenerisq; datura
 Frugibus, Arctoa niue opertis omnibus agris.
 At cùm crinitas ardescere in æthere stellas
 Conspicies, Unamue, duasue, aut iis quoq; plures,
 Scito tibi iis signis magnos protendier æstus.
 Nec cùm æstate noua, liquido circumflua ponto
 Pabula linquentes, loca Visunt arida terra
 Condense Volucres, expertus gaudet arator:
 Nam metuit messi, rapido ne sideris igni
 Læsa seges Vacuis dominum frustretur aristis.
 Ast hilaris canit, & letus per rura vagatur
 Caprigeni pecoris custos, de gurgite vasto
 Cùm Volucres certo ferri ordine Vidit easdem:
 Prouentum niuei sperans hoc homine lactis.
 Ars sua quenq; alit, & sua quenq; oracula ducunt.
 Ex agnis Venientem hyemem obseruare senuit
 Pastor, festino cùm Visunt pascua cursu:
 Cùmq; duces gregis, atq; etas infirmior Unâ
 Cornibus implicitis ludunt, ac prælia tentant.
 Cùmq; subinde leuant repetito corpora saltu,

Mobili-

Mobilibusq; leues affectant cruribus duras.
Vespere item exorto stabula ad consueta reuerti
Cum renuunt, herbisq; inhiant, pastore morantes
Ne quicquam crebris vsq; insectante lapillis.

Agricola ex bobus capiunt quoq; signa futuri
Hymbri: cum anteriora pedum vestigia lambunt,
Cum uic cubant dextrum porrecto corpore in armum:
Aut decedentes pastu cum Vespere tristi
Mugitu caulas, & septa antiquare uisunt.
Nec spinas auide consectans ilicis atra.
Capra dies puros spondet: nec si vsq; luto sus
Feda Volutetur, caenoq; exulter adepto.

Incomitatus item cum tristificos ululatus
Integrat ore lupus: vel cum securus ad ipsa
Septa obuersatur, praedeq; cupidine frender:
Tris adeo tibi sint suspecti ex ordine soles:
Namq; intra hoc spaciū consurgere turbida suenit
Tempestas: id quod tibi in omnibus obseruandum est
Signis, quaecunq; aut hymbres, aut fulgura caeli,
Aut portendere veloces sunt dicta procellas.
Nam si prima minus signis responderit Eos,
Proxima nequaquam, aut, ad summum, tertia fallit.

Nec mures, si quando leues conferre susurros
Caepere inter se, & saltus iterare procaces,
Antiquos latuere hyemem, frigusq; ferentes.
Obseruatum etiam est, pedibus terram vsq; cauantem
Hymbres praesagire canem: praesagia cancris
Sunt eadem, quoties proropunt fluminis alueo,

Obsidun-

Obsiduntq; altas armato corpore ripas.
 Mures Verò eadem nobiscum tecta colentes,
 Antra quieturi subeunt, stramentaq; versant,
 Cum tempestatem primum sensere moueri.

Horum, me monitore, nihil contempseris unquam:
 Vnoq; oblato, mox vestigare memento
 Signum aliud: spem consensu firmare duorum
 Debemus: tribus inuentis dubitare vetamur.
 Semper Verò anni labentis signa notato:
 Atq; expende, Utrum, stellis insignibus altum
 Euadentibus, aut rursus subeuntibus equor,
 Talis tempestas sese explicet aethere vasto,
 Qualem signa videbantur paulò ante monere.
 Obseruanda etiam sunt interlunia: nam tum
 Noctibus octonis mirè est variabilis àer:
 Luna nimirum nusquam apparente per auras.
 Hæc semper si in promptu habeas, semperq; tuare,
 Haud temerè ignores, dubius quid cogitet æther.

FINIS.

BIBLIOTHECA

1680

IOANN.
COCHANOVII
ELEGIARUM
Libri III.

EIVSDEM
FORICOENIA

Siue

Epigrammatum
libellus.

CRACOVIAE,
In Officina Andreæ Petricovij, S. R. M.
Typographi. Anno Domini
MDCXII.

Ad Lectorem.

SI quis eris lector nugarum fortè mearum,
Nostra vel ignoto Musa dicata tibi est.
Hoc satius duxi, quàm longo carmine amulos
Affari, & surdis obstrepere auriculis.
Quis contrà fannas igitur me muniet heros?
Scriptorem insulsum, qualè ego me esse scio.
Non Ajax clypeo, non texerit ægide Pallas,
Quo minus è nasis pendeat indomitis.

Io. Co.

IO. COCHANOVII

Elegiarum liber I.

ELEGIA I.

ON me, si modo sum, Musæ fecere
poëtam,

Nec memini Aonia rupis adisse specus.
Solut amor docuit blandos me fingere
versus;

Et canere antiquo consona Callimacho.

Ille deus segnes animos, & inertia corda,

Ingenium torpens, excitat ille deus.

Quid nisi cornigeras desespauisse iuuenças

Dicitur Idæis Vallibus ante Paris?

Vt semel incaluit peregrino captus amore,

Deseruit sylvas, deseruitq; boues.

Et classẽm instruxit, vastiq; per aquora ponti

Longinqua Eurota nauit ad usque vada.

Nec prius armifera cessit Lacedæmone, quàm te

Deluso raperet, Tyndari pulchra, viro.

Tum quoque, cùm Phrygios vastaret Græcia campos,

Fortem illum è medio sustulit Aeacidem.

Aeacidem, celsæ qui circum mœnia Troia

Traxerat Aemoniis Hecctora nuper equis.

20 Non Ioue nata quidem est, sed forma Heroidas aequat,
Quæ torpere meum non sinit ingenium.
Illa mihi tantum consuetas præbeat aures,
Alter ego Amphion, & Linus alter ero.
Nec verò promptum est mihi dicere, quàm bene claua,
Conueniant tue humeris Gnosia tela meis:
25 Illa tamen iubeat, sauas ego strenuus hydras,
Ilicet audaces aggrediarq; feras.
Et mala Hesperio rapiam seruata draconi,
Et tria Tartarei colla domabo canis.
Tu patriæ exemplo fines tutare paterno,
30 Christophore, Arctoi spesq; decusq; soli.
Inuictog; animo testare, & sortibus ausis,
Illius patris sanguine te esse satum:
Qui Starodubæas euertit funditus arces,
Qui vicit Dacos, perdomuitq; Scythas.
35 Me crudelis amor inuicta compede vinxit,
Et domine duro tradidit imperio.
Illius præscripto agitur mihi noxq; diesq;
Hinc bona dependent, hinc mea cuncta mala.
At vos, carminibus quicunque putastis amorem,
Et magicis solui posse veneficiis:
Huc omnes herbas, huc omnia ferte venena,
Quæ Pindus, quæ Othys, quæq; habet altus Eryx.
Tam formosa mihi nisi desinat illa videri,
Nil herbæ, nil me vestra venena iuuent.

LIBER I.
ELEGIA II.

5

HOC Dodonæas tibi dicere crede columbas,
Non semper, Barses, expedit esse probum.
Quisquāme illicitos Phadræ tibi Gnosidos ignes,
Aut miseri fatum rettulit Hippolyti?
Illam neglecto testatur fama pudore,
Mentem priuigni sollicitasse sui.
Sapè Virum absentem cupiebat flere videri,
At præsens fletus illius autor erat.
Sapè nemus petiit, non tam studiosa Diana,
Quàm Veneris, formosiq̃, adeò Hippolyti.
Seu lux alma venit; luctus venit inter agenda,
Seu nox atra redit, peruigilanda redit.
Quid tacitos celas furibundi pectoris æstus?
Tu licet vsque tegas, flamma latere nequit.
Quin potius blandis tentas præcordia verbis,
Non illum Tygris, non lea sæua tulit.
Et tibi adest facies multorum obnoxia votis,
Quaq̃, frui, nisi sit rusticus, ille velit.
Nec primus generis contemnet inania iura:
Olim iam exemplo cœlituum ista licent.
Sed caue committas cuiquam tua vulnera seruo,
Credula: ages causam tutius ipsa tuam.
Exitus in dubio est: si quid tua vota vacillant,
Fama utcumque tibi salua manere potest.

A 3

Ergo

25 Ergo ubi succubuit cæco Vesana furori,
 Nec potuit flammæ exuperare suas.
 Adsis, inquit, Amor: tuq; ô pulcherrima Cypri,
 Ad mea felicem da mihi vota viam.
 Hæc effata, metumq; inter, spemq; anxia pendens,
 30 Extremam laxat, corde tremente, forem.
 Hic quo cera modo, quoue auri lamina pallet,
 Sic ea tum visopalluit Hippolyto.
 Nec regredi integrum, nec pergere protinus audet,
 Sed velut effigies saxeæ fixa stetit.
 35 Excidit oblita meditata oratio linguae,
 Languidaq; obrepens concutit ossa tremor.
 Territus exiluit iuuenis, blandaq; morantem
 Voce, satissne essent omnia salua, rogat.
 Illa autem cupidis medium complexa lacertis,
 40 Nil aliud potuit dicere, præter, amo.
 Sensit priuignus, quæ vox foret illa nouerca,
 Sparsaq; per tacitas lachryma rara genas,
 Et quæ te, ô scelerata, inquit, stimulauit Erynnis,
 Concipere ut tantum sis animo ausa nefas?
 45 O caput execrandum, ô dirum sæmina nomen!
 Men' similem vestris moribus esse rata es?
 Hæc fatus misera manibus, se exoluit amantis,
 Et neq; fletu ullo, nec prece victus abijt.
 Quò fugis infelix? Vni tibi fida nouerca est:
 50 Lesæ reuersura est hæc quoq; ad ingenium.
 Et tibi

LIBER I.

7

Et tibi constabit magno seruasse pudorem.

Flecte pedem, si quid sanus es, Hippolyte.

Ille fugæ intentus stimulo terga urget equorum,

Nescius ingratis quàm sit acerba Venus.

55 *Sed neq; Phædra fouet solitos corde amplius ignes,*

In rabiem, & cæcum versa ab amore odium

Fertur, ut occulto contacta Menades æstro,

Cum vocat in densum tibia rauca nemus.

Nec iam spretus amor tantum, sed territat ægram

60 *ira Viri præcepis, indicijq; metus.*

Ipsa nocens igitur priuignum perfida fingit

Insidias patrio composuisse toro.

Credidit infelix Theseus, victusq; dolore

Hippolytum patria cedere cogit humo.

65 *Cedentem hostili prece deuouet: o maris, inquit,*

Arbiter, agnoscis qui meus esse pater:

Si promissa valent quicquam tua, quæ mihi terna

Debes delectu persoluenda meo:

Vnum ex optatis esto hoc, face, quæso, scelesto

70 *Vltima sit nato lux hodierna meo.*

Audiit extremo Neptunus ab æquore flentem,

Et properata nimis vota rata esse iubet.

Viq; leuem extremo ducebat littore currum

Immerito iuuenis tristior exilio,

75 *Emersit pelago horrendo cum corpore taurus,*

In salebras trepidos qui pauid egit equos.

Axis

*Axis ubi euersus: iuueni, cūm hāsisset habenis,
 Heu fuit in multis mors obeunda locis.
 Atq; hanc irata pœnam luit ille nouerca,
 Et se digna parūm præmia castus habet.
 Quāquam autem, Barses, tibi non est ulla nouerca,
 Non frustra tamen hæc dicta fuisse puta.*

ELEGIA III.

*N*ondum tanta meum subiit sapientia pectus,
 Ut mihi grande aliquod crimen amare putem.
 In terris nemo est, qui non amet: ille quadrigis
 Dicit in Olympiaco puluere victor amat.
 Hunc fasces capiunt, formidatq; secures,
 Mars alijs cordi est, terribilesq; tubæ.
 Quæ mare sulcandi infidum causa esset auaro,
 Si desyderio non raperetur opum?
 Quid venatorem, nisi amor prædæq; canumq;
 Aspera prærupti per iuga montis agit?
 Quin illi quoque virtutis qui se esse magistros,
 Et virtutem unam voce, manuq; crepant.
 Hi, inquam, cenferi gaudent quoq; nomine amantum,
 Exemplo illorum ut non sit amare pudor.
 Quod si ex ijs aliquis, baculo, pendenteq; pera
 Ex humero, & barba conspicuus tragica,
 Pugnaces in me subito conuersus elenchos
 Expediat logica strenuus epharetra:

Et.

LIBER I.

2

Et mihi nescio quos animorum ructet amores,
 20 In quibus, id quod ames, tangere nulla Via est:
 Huic ego non valde obsistam: ne cornua fronti
 (Quæ magia in verbis dicitur esse Viri)
 Iratus nostræ affingat, præsertim Italorum
 In cætu, quibus hæc pefsimæ prodigia.
 Sed blanda oppugnabo Virum prece torua tuentem,
 Ne priuare annum Vere nitente velit.
 Sed teneras segetes Viridi patiatur in herba,
 Mollibus ad solem luxuriare comis.
 Agricole fruges spica turgente daturas,
 30 Icarius cultos cum canis vret agros.
 Interea comitabor amans tua castra, Cupido,
 Acres dum litui classica nulla fremunt.
 Hastaq, & clypeo Mauors, galeaq, solutus,
 Cypridos in molli cessat & ipse sinu.
 Sic maneat queso, terrasq, perambulet omnes,
 Aurigenam Plutum pax gremio alma ferens.
 Quod si tela deus paulum neglecta resumat,
 Et Vocet indomitos rursus ad arma Scythas,
 Non malè ab amplexu domine vel Martis amator,
 40 Ipsius exemplo prælia dura petet.
 Atq, utinam, quando instaret certaminis hora,
 Spectatrix esset cuiq, puella sua.
 Nam fugere ex acie domina presente quis ausit?
 Horrescatue mori, fors si ita dira ferat?

B

Hectora

*Heclorea ego sortem, atque animosum credo fuisse,
 Iliaca sed cum certus ab arce foret
 Spectare Andromacham, tantò acrior ibat in hostem.
 Laudari à domina posset ut ille sua.
 Felix Priamide, cui pulchram occumbere mortem,
 Penè ante ipsius coniugis ora datum est.
 Illa tuo mæstos concersit funere crines,
 Et secuit duro flebilis ungue genas.
 Vulneraq; uberib. lachrymis crudelia lauit,
 Osculaq; ex angui sæpè iterata tulit.
 Imposuitq; rogo corpus, cineremq; supremum
 Legit, & iniecto condidit ossa solo.
 Et seu sol caderet, seu surgeret, illa sepulchro,
 Affixa assiduus persistit in lachrymis.
 Viribus inferior patior facile Hectore dici,
 Si mors optanda est, sic periisse iuuet.*

ELEGIA IV.

*T*amen, heu misera frustra obestante puella,
 Andrea, longas pergis inire vias.
 Nequicquam fugis: aërias Amor improbus Alpes,
 Oceani vastos exuperatq; sinus.
 Tun' obliuisci flauum potes improbe crinem
 Lucentesq; oculos, marmoreamq; manum?
 Et quoties niuea venit tibi candida planta
 Menophile, obscura gaudia nocte ferens.

Quorum

Quorum sola vago radiantia sidera cælo,
 Et specula testis Cynthia ab æria.
 Heu quam sæpè tibi somnos abrumper inertes
 Clausa sub occulto pectore cura vigil.
 Quàm sæpè absentis delusus imagine forma,
 Erroris recales gaudia vana tui.
 Tum tu Medæ cupies conscendere currum,
 Tum tu pennatum Bellerophontis equum.
 Et cùm respicies emensas anxius Alpes,
 Chara, cheu, dices, nunc ubi Menophila es?
 Concordes fato viuunt meliore columbe,
 Quas placido abduxit nulla ab amore via:
 Sed licet aduerso carpentib. oscula rostro
 Indulgere omni tempore coniugio.
 Ah lapis est, lucro quisquis mutauit amorem:
 Me socium facti non habet ille sui.
 Annè ego plorantem possim spectare puellam?
 Aut lachrymas siccis continuisse genis,
 Cùm vasa mea oneraret questibus aures,
 Sauciaq. infesta tunderet ora manu?
 Sim potius pauper, dum sim, mea Lydia, tecum.
 Cùm te habeo, cedunt omnia regna mihi.
 Nam quò gemmarum splendor: quò vestis, & aurum?
 Quò cytharæ cantus, Ambrosiæq. dapes?
 Si fugitiuus amor præcordia mordeat, & me
 Peior Tantaleo cura premat lapide.

Nolim te pudeat nostris si quando libellis,
 Tarnoui, nomen legeris ipse tuum.
 Si mihi nec Thebæ, nec Pergama celsa canuntur,
 Nec perfossus Athos, nec freta pulsa rotis:
 Non me Castalio Phæbus tamen arcet ab antro,
 Qua Mimner meo semita trita solo est.
 Et mihi materna iam pridem è fronde coronam
 Nectit deposita nudus amor pharetra.
 Quòd si sorte legas placido mea carmina vultu,
 Et faueas Musis, ingenioq; meo:
 Non ego desperem priscos Heroas in arma
 Ducere, & Aonia bella sonare tuba.
 Teq; adeò, qualem malefaustus Dacus in armis
 Fugit Obertini per malefida vada.
 Fugit Riphæo descendens vertice Moschus,
 Aversoq; Scythes plus metuendus equo.
 Nunc sine me, primus dum sidat in ossibus ignis,
 Quà cæpi, cursus continuare meos.
 Et procul à castris, procul à clangore tubarum,
 Ebria nocturna signa referre fugæ:
 At vos interea Phebæ crescite lauri,
 Nunc satis est myrtho cingere posse comam.

Nemo meo certet, quantumvis Cræsus, amoris,
 Quantumvis lato nobilis imperio.
 Qualis enim, certamen equis ineuntibus ingens,
 Sedit in externis Hyppodameia rotis:
 Qualis erat, pro qua cum semiferis Centauris
 Impigras Lapithæ conseruere manus:
 Aut quæ mortali Phæbum pugnare marito
 Eueni ripas impulit ad patrias,
 Aut quarum causa nunc fuluum Iuppiter aurum,
 Nunc speciem tauri, nunc imitatus auem est:
 Omnibus iis forma conferri Lydia digna est,
 Et potius vincat, quàm superata cadat.
 Ora niuem referunt, aurum coma, lumina stellas,
 Ipsa ingens priscas æquat honore deas.
 Et siue incesit, risitue, loquutaue quicquam est,
 Præcinctam balteo Cypridis esse putes.
 Fæmineas artes à Pallade docta videtur,
 Et nihil est, quod non leui imitetur acu.
 Pieridum cantu nulla est quæ gandeat æquæ,
 Fæmina Parrhasii nata sub axe poli.
 Syrenam credas cantare, ubi voce canora
 Miscuit Orphææ dulcia verba lyra.
 Omnes ex animo penitus iam deleo formas,
 Diuersis memini quas stupuisse locis.
 Huic, si quid blandum spirant mea carmina, debent,
 Huic Latia, atq; recens Slanica Musa canit.

- Hac ubi me nuncis arcte est complexa lacertis,
 Et gremio sedit non aliena meo:
 Tum videor curru populorum victor eburno
 30 Aurea Tarpei scandere templa Iouis.
 Tunc ego Pactoli rutilas lego diues arenas,
 Tunc Arabum messes, aruaq; odora meto.
 Hunc vinam semper seruet Cytheraea tenorem,
 Et regna in nostrum cui dedit ipsa caput.
 35 Hac ego placata vel maxima spernere possum
 Imperia, & priscus non cupio esse Midas.
 At rosa suauis rubens spinis armatur acutis,
 Mellaq; item pugnax dulcia seruat apis.
 Nec male sanus Amor curis vacat: ille beatus
 40 Quem minimis urges, saue Cupido, malis.
 Proice letiferas, puer inuidiose, sagittas,
 Aspera q; in populum ne gere corda tuum.
 Sit satis irata modicè illachrymare puella,
 Sit satis ingenita de leuitate queri.
 45 Ingratas pulsare fores, aditumq; negari,
 Illa mihi mortis suspicio instar erit.
 Omnia perpetiar: modò spes, ô Lydia nobis
 Omnis placanda ne sit adempta tui.

ELEGIA VII.

Solue caput galea, clypeumq; hastamq; Meleti,
 Depone, & patiens ense recinge latus.

Nulla

LIBER I.

Nulla hęc hostilis rabiosa licentia ferri,
 Nulla repens cultis flamma minatur agris.
 Nulla tuba auditur, quę dulces horrida somnos
 Auserat, incautis incutiatq; metum.
 Hęc pax alma viget: reclusisq; otia portis,
 Hęc amor, & sumpta mitis Apollo lyra.
 Scuta virum canis, inuoluit aranea textis,
 Enses rubigo, seuaq; tela domat.
 At iuuenum plenis florent conuiuia vicis,
 Blandaq; iucundis plausibus aura sonat.
 Ipse ego odorata tingam tua tempora nardo,
 Et flauę imponam florida ferta comę.
 Omniaq; abstrusum queram per dolia Bacchum:
 Ille deus mentes exhilarare solet.
 Caesaris inde aquilas, & Caesaris arma canemus,
 Fortiaq; Hetrusca mœnia capta Senę.
 Post debellatos & Iuppiter ipse Gigantes,
 Misisse ad Troię mœnia fertur auem,
 Quę formosum alto pastorem inferret Olympo,
 Molliter impressis unguibus implicitum.
 Sape illum niuea miscentem pocula dextra,
 Aspexit toruo lumine nupta Iouis.
 Pallidaq; accumbens inter conuiuia diuū,
 Vix summo ambrosias contigit orodapes:
 Aspiceres superos nutus conferre vicissim,
 Illam autem seuas vix cohibere manus.

Sed

Sed neq; satifero semper præcingitur ense
 30 Mars ferus, aut semper praelia torua gerit.
 Nudus erat, cum dijs spectantibus undiq; in ipso
 Prensus adulterio, turpia vincula tulit.
 Ars nimirum arti præstat, cursuq; valentem
 Assequitur pedibus tardior inualidis.
 35 Tum sane ille ferox visus pallefcere Maiores,
 Nec vultus dubiis pertinuisse notis.
 Non Otum immanem, non perniciosum Ephialtem,
 Vinculaue obscuro perpetienda specu:
 Sed raphanos captis solitos incurrere portis,
 40 Figereq; in medio signa inimica foro.
 Et qui deprensus mugil fodit abdita machis:
 Vt qui aliena fodit, discat & ipse fodi.
 Ille quoque emenso qui fixit in orbe columnas,
 Celumq; amoto solus Atlante tulit.
 45 Iam mactata Hydra, Nemeæ iamq; leone,
 Et volucrum monstris, Arcadiaq; sue.
 Præbuit Eurytidi se non inuitus amandum,
 Duxitq; à victa fas sibi iura dari.
 Deposuit tegmen villosi immane leonis,
 50 Virgineo cultu sustinuitq; tegi.
 Clauaq; abiecta, lanam, fusosq; poposcit,
 Et torsit dura leuia fila manu.
 Et speculum tenuit, cum pellem induta leonis
 Mentita est fortem torua Virago virum.

Ergo,

55 Ergo quod Heroas decuit, superosq̃, Meleti,
Mortali genito ne tibi turpe puta.

Fas est post magnos animum recreare labores,
Et dare concessis tempora pauca iocis.

Tempus erit, cum tu maiorum more tuorum,

60 Debita pro chara bella geres patria.

Indomitosq̃ Scythas arcebis finibus, & si
Moschus in audaces sumpserit arma manus.

Hæc tibi Cæsarea potior sit gloria palma,
Hic tu quàm fortis, tam pius esse velis.

65 At nunc, dum totis volitat pax aurea terris,
Carpamus molles, pace sæuente, dies.

ELEGIA VIII.

Quid causæ esse putem, nullum quòd lumina somnum
Admittunt, nulla est quòd mihi grata quies?

Cur pigri soles, cur nox tam longa videtur,

Idemq̃ & corpus cordaq̃ languor habet?

5 Certè nulla meos febris depascitur artus,

Non mihi Sol feruens, non grauis Auster obest.

1 Morbus amor meus est, & tu poscentib. astris,

Tam formosa meo nata puella malo.

Te loquor absentem, te tota somnio nocte,

70 Tu mihi cum die, tu mihi nocte dolor.

Parce tamen, per ego Veneris te dulcia furta,

Per pueriq̃ arcus, seuq̃ tela precor,

C

Parce,

Parce, neq; ingenium, te ferre ad sydera natum.

Frustrà inter curas consensuisse sinas.

15 *Te placata ipsi videor posse amulus Orphei*

Pangere montanis percipienda feris.

Carminib. victa quercus, & frigida quondam

Saxa: tibi saxis cor erit asperius:

Hei mihi, quòd Musis hac tempestate canoris,

Quoquò te vertas, nullus habetur honos.

Contemptaq; iacent artes, soli q; coluntur,

Quèis omne ingenium est, & lepor in oculis.

Illis arati postes, & ferrea cedunt

Limina, nec vigilum turba molesta canum est.

At me cum Musis, vocali q; improba Phæbo

Stare iubet clausas ante puella fores.

Me canis exagitat, me custos liminis arcet:

Si dederò, & custos, & canis ipse tacet.

Heu dominum ingenua quàm turpe est querere forma,

80 *Sponte q; in alterius iura venire Viri.*

Fortunæ vincti faciunt conuicia serui,

Vos iuuat accepto munere iussa pati.

Quid? quòd nulla empto debetur gratia lecto,

Et mercede data liber amator abit.

65 *Frustrà implorandus, cum formam carpserit atas*

Inuida, & ingenuus fugerit ore color.

Tunc mens culpatur leua, & stultè acta inuentus,

Tunc ille erumpit tristis ab ore sonus:

Quæ mihi

Quæ mihi nunc mens est, cur non fuit antè puella?

70 Huic animo aut cur non pristina forma redit?

Admonitæ exemplis aliorum estote puella,

Serò sapit, damnis qui sapit ipse suis.

Non semper floréntue rosa, floréntue hyacinthi,

Et formæ exitium fâta dedere suum.

45 Nunc, dum ætas patitur, constans quarendus amicus;

Nunc, vel supremo qui legat ossa die.

Precipua hæc merces est infelicis amoris,

Extremum positi flemur ubi ante rogam.

Osculaq; accipimus frigente suprema labello.

70 Nomineq; à Stygiis usq; vocamur aquis.

Culpariq; deos, fatumq; audimus acerbum,

Et populo mæstas excutimus lachrymas.

Hoc exoptandum est perituro funus amanti:

Sic ego defleri, te superante, velim.

ELEGIA IX.

A *Vræ, quæ cælo spiratis lene sereno,*

Si quando ☿ Ventos incalefecit Amor:

Hæc infelicis mandata extrema Lycotæ

Deferte ad duras Phillidis auriculas.

5 Thilli, nihil sine te Vasano dulce Lycotæ est:

Disidio amisit gaudia cuncta tuo.

Te sine siue dies, seu nox regat humida cælum,

Nec noctu cessat flere, neque ille die.

Nec fessa in dulcem declinat lumina somnum,
 10 Non illum calami, non sua Musa iuuat.

Te solam assidue perculso pectore quærit,
 Te saltus omnes poscit, & omne nemus.
 Phillida crudeles, inquit, mihi reddite syluæ,
 Hac niuecum assuevit illa moucre pedem.

15 Cum sectata boues mecum est, ritue Diana
 Sustinuit seuis cominus ire feris.
 Nunc illam qui saltus habet, quæue auia rupes?
 An me consulto dum puella fugit?

Hac ille ad surdas frustra iacit anxius auras,

20 Extremos iterant amula saxa sonos.
 Interea scabra teritur rubigine vomer,
 Vineæ negligitur, sentibus horret ager.

Armenta indomiti rapiunt impune leones,
 Irrumpunt auidi septa quoque ipsa lupi.

25 Infelix ima proiectus valle Lycotas,
 Nec pecori auxilium, nec sibi ferre potest.

Illum conigeræ pinus, lauriq; virentes,
 Illum flent summis aspera saxa iugis.

Tu sola & saxis, & robore durior omni,

30 Negligis humanis illachrymare malis.
 Consumi q; sinis crudeli peste Lycotam,

Nec referre tua, sit, pereatue, putas.

Quem si perdidideris : cuius mulcebere cantu ?
 In q; plagas alti clara ferere poli ?

35 Ille quidem calamos Veteri iam fixit in orno,
 Et summo incidit cortice verba duo.
 Fistula amata mihi es, dum me quoq; Phillis amaret,
 Hac tristi neq; tu, nec mihi Vita placet.
 Hæc mansura ita sunt: misero fortasse Lycotæ
 40 Immities Parca fila suprema legunt.
 At tu sera Voles tum denique flere, sed ille
 Nabit Lethæa non rediturus aqua.

ELEGIA X.

SYdera in Oceanum properant, fugit ignea Phæbe,
 At tu nondum etiam, Lydia lenta, venis.
 Quæ tibi causa mora? quis te casus uë, deus uë
 Detinet, inq; meos non sinit ire sinus?
 Non ego te flavos ferro crispare capillos,
 Aut iubeo leues excoluisse genas.
 Non ego Sidonias Vestes, aurumue requiro,
 Quæq; micet digittis plurima gemma tuis.
 Te cupio solam, passo licet horrida crine,
 10 Et venias nudo non bene culta pede.
 Rumpe moras: Venus ipsa Viam monstrabit eunti,
 Preferet ardentes ipse Cupido faces.
 Et simulare Virum mutata, Lydia, veste,
 Et scis scæminea tela tenere manu.
 15 Quò tuus ille animus tibi, quòue audacia cessit?
 Quid me suspensum, sollicitumq; tenes?

Ne mihi, ne tantum septem properate triones;

Lentius o gyro Menali curre tuo.

Te morem gessisse decet, fuisseq; amanti,

20 Pignus enim celum tu quoque amoris habes.

Te quondam Arcadiis venantem in saltib. ardens,

Impulit in casses Iuppiter ipse suas.

Nam cum sumpsisset formamq; habitumq; Dianæ,

Vir patuit factis, imposuitq; tibi.

25 Hinc Arcas genitus: nato dolet Arcade Iuno;

Hosq; inquit, vultus non habitura diues.

Verba sequuta fides: nigram mutaris in vrsam,

Calisto, & tendis brachia furua Ioui.

Ille memor caelo matrem, natumq; recepit,

30 Nunc Boreo ardetis sydera clara polo.

Ne mihi, ne tantum septem properate triones.

Lentius o gyro, Menali, curre tuo.

Lydia tu propera, nec segnib. utere plantis,

Nox irreprensis labitur atra rotis.

35 Ipsa etiam Phœbe flumen prospectat Iberum,

Iam liquidas Nerei, iamq; initura domos.

Hanc ego non mirer, si admissis concita bigis

Temperius cedat de statione sua.

Latmon causam habeat, sopitoq; oscula amanti

40 Debita: ter felix, terq; beate puer.

Quem dea pennato dignatur visere curru,

Et caput ambrosio molle fouere sinu.

Purpureisq; fragrans os impressisse labellis,
Et quæ præterea sola loca illa sciunt.

75 Endymionæ petit Phæbe, tu Lydia cessas,
Mæq; sinis viduo dura iacere toro.

Syderaq; (&) septem frustra appellare triones,
Nec responsuros sollicitare deos.

An triuicæ exemplo sopitum illudere suadet

50 Mens tibi? dum venias, sic quoq; lenta veni.

Sed mihi nescio quis pectus timor influit inum,
Spesq; cadit longa debilitata mora.

Et iam concussis cecinit vigil improbus alis,
Et nouus Eoa Lucifer exit aqua.

55 Lydia tu nusquam es: mens autem perditâ fingit

Et quæ vana queunt, quæq; rata esse queunt.

Infelix, facilem qui vobis præbuit aurem,

Verbaq; vestra aliquod pondus habere putat.

Scintillas in aquis, (&) rorem querit in igne,

60 Fæmineo quisquis querit in ore fidem.

ELEGIA XI.

Neme queso, tuis occidas, vita, quarelis,
Italia non tanti est regna videre mihi:

Vt tua ab assiduo tabescant lumina fletu,

Simq; ego tristitiæ causa aliquando tuæ.

5 Multos durus amor fatum comitatus ad ipsum est,

Huic numero accedat nostra quoq; umbra comes.

Non

Non ego in Elais respergar puluere campis,
 Præmia nec celeri clara merebor equo:

Nec Capitolas deducar victor in arces,

10 Ignotum sic me fata perire volunt.

Immortalis erat, si sustinisset Vlysses

Curam Penelopes deposuisse sua.

Sed tanti neq. perpetua florere iuuenta,

Nec fuit amplexus emeruisse deæ.

15 Ergo ubi curriculum fragilis confecero vitæ,

Occupet in gremio me fera Parca tuo.

Nec iubeo, ut longa portes mea funera pompa,

Attalicæue loces frigida membra toro:

Sat scio, non poteris lachrymas retinere fideles,

20 Nec mea maiores mors cupit exequias.

Sed me tum exanimem terra ne conde frequenti.

Nam quid ego viuos mortuus inter agam?

Secreta melius iaceam tellure sepultus,

Quà vulgo, & celeri sit via nulla rota.

25 Exigua bustum tamen insignito columna,

Et duo deductis scalpito verba notis.

Hic situs est Mopsus, quem flamma vstura suprema.

Accendit nigram mors ab amore facem.

Huc tu olim exacti venies non immemor eui,

30 Et tumulo impones annua ferta meo.

Multaq. cum gelido deserta querere sepulchro,

Sed misero sensus tum mihi nullus erit..

ELEGIA XII.

Nullo operæ pretio lapsum reuocatis, amici,
 Sana parum prudens consilia odit Amor.
 Nec tantum blando est oculorum lumine captus,
 Sed surdis etiam dicitur auriculis.

5 Surdis, si moneas recte: sin oia laudes,
 Audiet, et) latis annuet usq; genis.

Ergo cum vitiis hominum genus omne laboret,
 Nobis insipiens obiicietur amor.

Hic me Sauromatam durum, gelidâq; sub Arcto
 10 Eductum ad ripas, Vistula flauæ, tuas,
 A studiis belli auertit, patriaq; tuenda,
 Vnica quæ priscos cura tenebat auos.

Pacificasq; artes, dulcemq; ante omnia Musam
 Perdocuit: quæ vis fertur inesse deo.

15 Frigida ne tantum Thrace, sed dicere Vatem
 Quondam etiam posset Sarmatis ora suum.
 At mihi nec syluas deducere montib. altis,

Nec trahere insuetas carmine cura feras:

Cura mihi est cantu teneram placare puellam,

20 Et duro affixas postî aperire fores.

Hæc si Musa potest peruincere nostra, sequaces
 Ite aliò syluæ, vosq; aliò ite feræ.

Nec vestros effrena morabor flumina cursus,
 Illa mihi adsideat, vos via vestra ferat.

D

Alter

- 25 Alter equis igitur cadentibus, hoste subacto,
 Latè per populos conspiciendus eat:
 Captiuosq; trahat reges, ereptaq; Parthis
 Ad patrios figat bellica signa deos.
 Si non inuito spectas me, Lydia, vultu,
- 30 Nulla mihi est victis gloria tanta Scythis.
 Nulla, nec antiqui regnum florens Halyattis,
 Quasq; Asia iactat frugifer orbis opes.
 Et certè, humanas si quis res aestimet equus,
 Quas, deus, incertum est, forsue inopina regat:
- 35 Seria vix opera in quicquam insumenda videtur,
 Tam nihil est constans, tam solidumq; nihil.
 Ex patria ignotas iusti pelluntur in oras,
 Aut morti addicti dira venena bibunt.
 Flumine cælituum cultor cadit: hostib. ille
- 40 Victis, in fide coniugis ense cadit.
 Cræse, ubi opes tuæ erant fortunaq; pristina, cum tu
 Succensa arderes captus ab hoste pyra?
 Nunc demum, credo, agnoscis, non posse beatum
 Dici hominem nigram funeris ante diem.
- 45 Quot casus etenim impendent mortalibus, aut quis
 Cognita, quæ vitet, quæuè sequatur, habet?
 Vi non immerito Sileni optaueris illud,
 Vel nunquam nasci, vel periisse statim.
 Quis scit enim, quæ se maneat fortuna? quis autem
 50 Tam viuax, ut non viuere desierit?

Hoc lucri interea quantò est annosior aufert,
 Ut tantò infelix plura mala ille ferat.
 Quæ tempestiua vitasset mortuus hora,
 Maturè Lachesis deficiente colu.

55 Longa dies Priamo inuidit ne ponere vitam
 Fortuna possèt prosperiore sua.

Huic fert acceptum, quod sua incendia Troie,
 Quodq; trahi rapidis Hectora vidit equis.
 Uxorem abduci captiuam, sanguine templa
 60 Manare, atque ipsum cade rubere Ionem.

ELEGIA XIII.

VRbs inuisa vale: latos concessit in agros
 Lydia carpento veda fugace mea.

Tu tauros, Amor, agricola iam pascere futuro,
 Tu mihi solerti fabrica aratra manu,

5 Sarculaq; & rastros: ego stime innixus, adunco
 Versabo glebas vomere pinguis humi.

Spemq; anni venientis arata semina terra
 Spargam, sed domina me comitante mea.

10 Hac presente omne in possum perferre laborem,
 Illa mihi vires auferet, illa dabit.

Atq; utinam luxus Urbani oblita deinceps,
 Hic agros inter mecum habitare velit.

Aureaq; ex animo deponat templa deorum,
 Thermasq; & Cilici sparsa theatra croco.

- 15 Ac potius nudus oblectet lumina syluis,
 Et quæ per sylvas plurima cantat avis.
 Hic videas tacitis labentia flumina ripis,
 Et latè effusos per loca amœna greges.
 Et depugnantes niuea pro coniuge tauros,
 20 Pastoremq; canis conqueri arundinibus.
 Nec te pœniteat damas agitare fugaces,
 Hortariq; vagos per iuga summa canes.
 Non ita iucundus cytharæ canor influit aures,
 Non ita Phœbææ tybia mista lyra:
 25 Ut, cùm certa feræ vestigia nacta canum vis,
 Latratu & Valles, & nemora alta ciet.
 Cerua volat pauefacta, canes non segnius instant,
 Astra ferit clamor densaq; sylua tremit.
 Hic mihi contingat properantem carpere vitam,
 30 Hic ego sed tecum consenuisse velim.
 Formosa Arcadiis Atalanta in montib. æuum
 Egit, & hirsutas est iaculata feras.
 Illam per Valles, atque aspera saxa vagantem
 Cum canib. patiens est comitatus amans.
 35 Sæpè, ubi sol rapidos duplicasset feruidus æstus,
 Mollis utriq; vicem prestitit herba tori.
 Aut, ubi nox inopina morantib. incubuisset,
 Pro thalamo eiectis antra fuere feris.
 Ter, quater, & quantum non est numerare, beati,
 40 Quorum pectorib. mutuus ardet amor.

Hoc fortuna statu, quacunque est grata, placensq; est,

Sic ego Caucaſea rupe habitare queam.

Tecum nec fremitum ponti, nec murmura cæli,

Nec timeam atherea fulmen ab arce cadens.

45 *Aut ſi quid timeam, timeam tibi: dum modò tu ſis*

Incolumis, me, æquor, me Iouis ira domet.

Illorũme putem vitam magis eſſe beatam,

Murice quos Tyrio purpura tineta tegit?

Aut quorum Phrigiis aſſurgunt teſta columnis,

50 *Et viret in lata conſita ſylua domo?*

Fulgor hic externus tantũ eſt, mortalia ſtringens

Lumina, ne internus peruideatur homo.

Quò ſi acies poſſit deſcendere, forſan ibi illos

AEs alienum ingens, grandeq; ſævus edat.

55 *Aut quæ diuitiis adnata eſt cura parandis,*

Quemq; trahit ſecum prægravis arca metum.

Spe tui amoris ego diues ſum, Lydia, abunde,

Hac redigi in cineres mortuus opto face.

ELEGIA XIV.

Quòd calas, nulliq; tuum concredis amorem,

Conſilium laudo, dulcis amice, tuum.

Tutus amas, citrà inuidiam, linguasq; malorum

Effugis, & ſama conſulis ipſe tue.

5 *Me non tam leni fixit puer ille ſagitta,*

Ut plagam poſſim diſſimulare meam.

Ipse licet taceam, mea me suspiria produunt,
 Quisq; sedet mæsto pallidus ore color.
 Quid: cum ad prælusum nocturnus obambulo limen,
 10 Aut iaceo dura semisopitus humo:
 Atq; aliquis, pigri curru inclinante Bootæ,
 Cum face prateriens, hic miser, inquit, amat.
 Nec male coniectat, Vereor quoq; ne improbus inde
 Prodierit, quò me fors vetat ire mea.
 15 At tu fortune nimium ne fide secunde,
 Quisquises: incerto vertitur orbe dea.
 Nuper ego tota possedi nocte puellam,
 Algebas, clausas tu miser ante fores.
 Algebas, hybernus aquas cum funderet Ausser,
 20 Me tenera in molli fouit amica sinu.
 Quæ Colchis, quæ illam mutarunt carmina? an auro
 Vis maior, quàm herbis, carminibusq; data est?
 Aurum quisquis habes, nihil es quod cetera poscas,
 Auro nil fingi mente potest melius.
 25 Hunc ego, qui nostro potitur nunc victor amore,
 Gipsato memini turpiter ire pede.
 Urbis & ad fossas opus exercere diurnum,
 Immitis domini non sine verberibus.
 Nunc ille aut cade, aut furto re perfidus aucta
 30 Regna tenet, nostris perfruiturq; bonis.
 Ach pereat, quisquis mercari primus amorem
 institit, & Veneri præmia constituit.

Ille pu-

Ille pudicitiam subuertit perfidus, ille
Nequitiae stimulos subdidit, atq; faces.

35 Hinc artes fluxere male, didicitq; puella
Quamuis austerum ludere Vasa Virum.
Felix primaetas, cum luxus nescia pubes
Vitam inter sylvas duxit, et inter agros.

Tum neq; Vestiri moli bombyce puellis
40 Mos fuit, aut gemmas induere articulis.
Vestis erat capreae pellis detracta fugaci,
Aut ceruo aripedi, monticolae lupo.
Qui syluestrem hynulum dominae, pictamue Volucra
Tum dederat, magni muneris instar erat.

45 Nec dedignata est Vnas, aut cerea pruna
Accipere, et Viles grata puella nuces.
His delinitus nugis etiam igne supremo
Contingi certus non dubitauit Amor.

Nunc ille et gemmis, suluoq; rependitur auro
50 Frustra: nam pretium, non dator ipse placet.
At tu, cui messem fortuna obiecit optimam,
Iamdudum armatas in sata mitte manus:

Cum dederit Vestes, cum totum effuderit aurum,
Et loculos ponat imperiosa iube.

55 Ipsa autem iam nunc maturis prospicere annis
Incipe, mansuras iungeq; amicitias.

Nec tu nobilibus, nec tu confide beatis,
Namq; in fortuna dispare languet Amor.

Me neq;

Me neque longa atas, neque sors mutauerit Vlla,
 Et vino, & cineri chara futura meo es.

ELEGIA XV.

Nunc age, quo pacto bellatrix Vanda Polonis
 Præfuerit, solito carmine, Musa, refer.
 Sublato è viuis Craco patre, filius annis
 Inferior, cæso fratre per insidias,
 Inuasit regnum: porrò is quoq; numinis iram,
 Et fratris manes nocte dieq; pauens,
 Occubuit victus furiis, neque longius anno
 Latatus parto est per scelus imperio.
 Vnica restabat Craci de sanguine Vanda,
 Vanda potens forma, Vanda potens animo.
 Non illa aut lane, radiisue assueta Minerue,
 Filo aut ducendis versicolore notis:
 Sed iaculis armata citæ comes ire Dianæ,
 Sternereq; aduersas per nemora alta feras.
 Hinc odium tædæ, hinc mentio nulla hymenæi,
 Et constans placitæ virginitatis amor.
 Quod tacitum illa suo semper sub pectore pressit,
 Cum diuersa hominum spes foret interea.
 Qui tibi Nympharum pulcherrima Sarmatidarum,
 Optabant sponsum laude, opibusq; parem.
 Huic ergo Vnanimi assensu populusq; patresq;
 Mandant fæminea sceptrâ tuenda manu.

Illa reluctari primum, neque credere vires
 Posse suas tanto sufficere imperio.
 Instantis precib. vix tandem victa senatus,
 In solio sedit pulchra virago patris.
 Atque ita commissum curauit sedula munus,
 Conferri magnis possit ut illa viris.
 Multi illam Arctoo iuuenes ex orbe petebant,
 Quorum vota plagas raptæ per ærias.
 Ritogarus Teuto ante alios instantius ambit,
 Verum spem vanam Ritogarus quoque alit.
 Hic opibus florens, & duro Marte superbus,
 Iactabat Rheni nobilis esse genus.
 Sed nec opes ullas, nec fortia facta, genúsue
 Vanda viri curat virginitatis amans.
 Despectus fremit ille, & curis ducitur anceps.
 Hinc iræ rabies, hinc ferus urget amor.
 Mutanda est ratio, precibus nihil egimus, inquit.
 Et simul arma amens exitiosa capit.
 Non latuit Vandam, quid vacors Teuto pararet,
 Quare nec rebus defuit ipsa suis.
 Iamq; pares utrinque animos in bella ferebant,
 Cum Vande præco missus ab hoste venit.
 Ritogarum, ô heræ ait, mox es visura: virumne,
 Annè hostem manus, optio salua tibi est.
 Neutrum, Vanda inquit, cupio: tantumq; loquuta,
 Præconem nulla inssit abire mora.

E

Hoc

Hoc responso hostis magis irritatus, amore
 In furias verso, propositum urget iter.
 Huic acie instructa pharetrata occurrit Amazon,
 Votum sublatis tale mouens manibus.
 Quod pretio dignor summo, atq; ante omnia charum
 Aestimo, si vinco, Iuppiter esto tuum.
 Audit orantem placida Saturnius aure,
 Intonuitq; alti dexter ab arce poli.
 Omne leta canis signa imperat, ipsaq; in hostem
 Ante alios rapido concita fertur equo.
 Reginam insequitur densis exercitus hastis,
 Hos animo excipiunt Teutones intrepido.
 Pugna atrox oritur, caduntq; caduntq; vicissim,
 Mars ferus hinc celeres spargit, & inde neces.
 Fusus ad extremum est miles Germanus, & ipse
 Dux aquilas ictus concidit ante suas.
 Arma modo exanimi detracta: cadauer humatum,
 Captis vita data est, tutaq; abire via.
 At quâ pugnatum est, victrix regina trophaum
 Vistuleas ponit nobile propter aquas.
 Huc galeas, atque arma virum tulit: inde sonantem
 Conuersa ad fluvium talib. orsa loqui est.
 Vistula diues aqua, fluviorum Vistula ocelle,
 Quoscunque Arctoo despicit Ursa polo.
 Quæ tibiserta prius, floresq; offerre solebam,
 Illa ego Vanda tuis cognita fluminibus,

Nunc pro pallenti Viola, croceoq; hyacintho,
 Hæc spolia in ripis figo cruenta tuis.
 Deuicti monumentum hostis, temeraria qui in me
 Demens inuitis mouerat arma diis.
 Et quam non potuit prece flectere, cogere ferro
 Tentauit frustra, cum exitioq; suo.
 Et nunc ille ferox iacet acri vulnere victus,
 At me fama alti tollit in astra poli.
 Dii, quorum auspiciis occurri hostilib. armis,
 Et verti in turpem signa inimica fugam,
 Non ego vos urgente metu coluisse, statimq;
 Neglexisse malis exonerata ferar:
 Sed quicquid demersa altis voui anxia curis,
 Fortunatam omnes persoluisse scient.
 Estne anima quicquam pretiosius? hanc ego vobis
 Vestro seruata munere dono libens.
 Hæc ait, extremeq; ut stabat margine ripæ,
 Ultrò se in rapidas præcipitavit aquas.
 Obstupuere omnes factum, gemituq; dolorem
 Testati, immeritas ungue scidere genas.
 Illam ceruleis excepit Vistula tectis,
 Et patrii iussit fluminis esse deam.
 Plebs rata mortalem corpus quesivit in undis,
 Ut daret extremo membra cremanda rogo.
 Spe frustrata dehinc tumultum congescit inanem,
 Umbramq; à Stygiis ter reuocauit aquis.

*Auditus clamor fundo alti fluminis imo,
 Errorq; ille nouæ Naidi gratus erat.
 Et tum nemo quidem lachrymas non fudit amaras,
 Luxeruntq; illum & postera secla diem.
 Extat adhuc leua monumentum hoc nobile ripa,
 Qua Mogilam liquidis Vistula lambit aquis.*

IO. COCHANOVII

Elegiarum liber II.

ELEGIA I.

*Il tam enixè unquam diuos sum, vita,
precatus,*

*Costum adolens sanctis, & piatura
focis:*

*Atque hoc, ut tecum possem omnes exi-
gere annos.*

Et colere aeterna fœdera amicitia.

Dum me, post nunquam rediturum in luminis oras,

Sopisset somni desidis atra soror.

Nec tu omninò meum auersari visa es amorem,

Quin dederas animi pignora multa tui,

Credere uti possem diis exaudita fuisse

Vota mea, atque pias non periisse preces.

Huius te, ut video saties iam cepit amoris,

Et noua sunt animo tedia oborta tuo.

Cuiq; locus princeps fuit antehac semper apud te,

Spretus in extremo nunc ego resto gradu.

O leuitate tua multùm, dolitura puella;

Nam mihi ita insensos non reor esse deos.

Ut caput iniusto nequeam subducere regno;

Hoc ipsum quamuis absq; dolore meo.

Confieri haud possit: Sed enim omnem iniuria amorem,
 Et quāuis veteres soluit amicitias.
 Felle carere ferunt, irarum sede, columbas,
 Hostem lesa tamen pungit & illa suum.
 Multa tua in me extant immitia, senaq; facta,
 Multa dolenda mihi, multa pudenda tibi.
 Quae tamen omnia amor concoxit, Lydia, noster,
 Corde nec est passus fixa manere meo.
 Quin pœnas etiam, quae te periura manebant,
 Optavi in nostrum sèpè redire caput.
 Et quoties tonuit, voti mihi conscius huius,
 Vltrò arbitrabar me Iouis igne peti.
 Decretumq; mihi fuit omnino, improba, pro te
 Per Stygis horrendos velificare lacus.
 Nec, si tu fueras in nos ingrata futura,
 Credebam osuros & pia facta deos.
 Ausa mori Alcestis pro coniuge redita vita est, . d d
 Et durum inuita morte rediit iter.
 At te nec pietas mea, nec constantia flexit,
 In rectam ut velles versa redire viam.
 Proinde inuenta tuas dum pinget florida malas,
 Atq; hic in nitido manserit ore color:
 Copia amatorum nullo tibi tempore deërit,
 Et tua sat mæchis est calitura domus:
 Qui te verò ita amet, te sit contentus ut una,
 Et tuus extremos perstet ad usq; rogos,

Haud

*Haud facile inuenias: quæ tu post verba, dolore
Docta tuo, dices vera fuisse nimis.*

ELEGIA II.

B Acche, tuus vates tibi supplicat: aspice quæso,
Immitis quo me torreat igne Venus.

Aspice, sed facilis, cordisq; incendia sedit:

Sæpe tua imbellis cornua fugit Amor.

Tu curas abigis, tu Vanos temnere fastus,

Et calcare doces diuitioris opes.

Tu timidus animum, tu ignavis arma ministras,

Tu regis incautos per loca iniqua pedes.

Huc calices crebros infer puer, huc age lymphas:

10 Sed lymphas aliis porrige, Vina mihi.

Vina mihi, & nexas fragranti flore corollas,

Ah pereat si quem sobria Vita iuuat.

Non ego, cum moriar, fertis volo cingier Vllis,

Turn mihi nec flores, tum neq; Vina date.

Vina mihi, & flores Vina date: cum semel Orcum

Attigero, puluis munera vestra bibet.

Vita brevis longam spem non amat: abiice curas

Qui sapis: effusis labitur annus equis.

Quàm citò prona vagum descendunt flamina in aquor,

20 Quàm citò terra suas florida perdit opes.

Quàm citò Phæbea nox lampade pulsa recedit,

Quàm citò non segnis surgit, abitq; dies:

Tam fugi-

Tam fugiunt anni, properatq; volatile tempus,
 Nec cuiquam certum est, quid ferat hora sequens.
 Dura puella vale: te nec mea flectere Musa,
 Nec potuit vel Amor, vel mea rara fides.
 Et mihi mens hæc est, nec iam seruire superba,
 Nec consēctari, quæ me inimica fugit.
 Forsitan inueniam, quæ pluris me æstimet: at tu
 Serò, sed agnosces damna aliquando tua.
 Hei mihi, quid dixi? quò me malus impulit error?
 Ten' ego vel possim, vel caruisse velim?
 O dulces somni, dulcis mora, vosq; beatæ
 Noctes, cùm gremio me fouet illa suo.
 Sed cur interea calicem mihi nemo propinat:
 Vnde istos Curios, Fabriciosq; novos?
 Nonne audiistis etiam ipsum aliquando Catonem
 Indulxisse iocis, & caluisse mero?
 Iam veniet Bacchus: Bacchi certamina quisquis
 Fugerit, iratum sentiet ille deum.
 Non frustra tenera prætendit cornua fronte:
 Cornua, si sapitis, ista cauete viri.
 Præcipue quem pulchra domi manet uxor, & intra
 Limina deserti sola cubat thalami.
 Iamq; olim & nautas mutarat piscibus, & nunc
 Si tibi non caueas, ex homine hircus eris.
 Bacche pater, te quæso, alios pete cornib. istis,
 Me, at habe donis permaduisse tuis.

LIBER II.
ELEGIA III.

41

Quid me tam variis torques, Amor improbe, curis,
Et rapidi huc illuc turbinis instar agis?
En qui succensus saeva modo bile tumebam,
Et dominam iussi res sibi habere suas:
Deuotiq; caput diris, mea si levis unquam
Limen ad infidum planta reuersa foret:
Nunc, cheu, pectus mordente iniuria eadem,
Hostibus incipio lenior esse meis.
Ingratisq; Ultrò queror auribus, & manifestum
Defendi fictis crimen amo lachrymis.
Me me, ô quisquis ades, Vinculis, oneraq; catena,
Me me extrà limen ne sine ferre pedem.
Ne quando innocuos tentem pulsare Quirites
Væcors, & saxis obuia quæq; petam.
Non quia non videam facinus me admittere dignum
Supplicio, ciuem si violare parem:
Sed quia nulla mei superant mihi frena regendi,
Nec possum damnis abstinuisse meis.
Duc, ô præclarum puer imperiosè triumphum,
Mens bona ab arce sua præcipitata ruit.
Tu terras omnes, tu frenas æquora ponti,
Te rigidi manes, & Iouis aula tremit.
Ergo amissa semel incauta errore iuuentæ
Libertas nobis irreditura perit:

F

Vitaq;

Vitaq; sub domino exantlanda est omnis iniquo,
 Nec dabitur fracto soluere colla iugo.
 Ad saltem admissa caperet me obliuio culpæ,
 Ne simul odisse, & cogar amare simul.
 Nunc me in diuersas raptari sentio partes,
 Et surit in Venis ira; amorq; meis.
 Hoc per tota nouem est porrectum iugera terra,
 Facundo geminam pectore pascere auem.
 Hoc saxo obniti est semper, semperq; relabi,
 Hoc indefessa circumagi usque rota.
 Iam si quando mero curas expellere conor,
 Qui una arsi, gemina mox cinefio face.
 Seu noua mutatis confector gaudia flammis,
 Nox equam prorsus non habet illa Cyprim.
 Ibo quò me cunque pedes, & lumina ducent,
 Fida sodalicij turba valete mei.
 Ibo: sed facile est fugere urbem & limina nota:
 At quis tam pernix, se quoque ut effudiat?
 Et tamen ire libet, meq; altis condere syluis:
 Subueniunt animis tristib. illa loca.
 Hic anium querulis resonat concentibus àër,
 Hic vario tellus flore adoperta viret.
 Hic pauidum exagitat leporem indefessa canum vis,
 Et tenduntur apris retia syluicolis.
 Eheu nulla mouent animum spectacula mæstum,
 Infelix tacitis ossib. hæret amor.

Urbem

*Urberem repperere est animus: concedite sylvas,
 Non nemora, aut fontes, non mihi rura placent.
 Sed ne Urbs ipsa quidem: nec denique Vita: proteruius
 Consilia inuoluit sic puer ille mea.*

ELEGIA IV.

*C**Vra pij vates diuū sumus: aurea visa est
 Adstare in somnis hac mihi nocte Venus.
 Talem si Phrygia spectauit pastor in Ida,
 Nescio quid Iuno, quidne Minerva fremant.
 5 Ambrosium crinem radians astrinxerat aurum,
 Certabant geminis lumina syderibus.
 Purpureusq; color niueo permistus in ore,
 Auroræ facies exorientis erat.
 Aut cum flos roseus lacti puro innatat, aut cum
 10 Sidonio sparsum murice fulget ebur.
 Talis erat, talemq; mihi visa edere Vocem est,
 Incumbens lecto nocte silente meo.
 Tu, si quisquam alius, poteras sapienter amare,
 Cuius tam longo pectus amore calet.
 15 Miles ubi assiduus animum durauit in armis,
 Intrepida raucas excipit aure tubas.
 Qui sæpè indomitum curuarate proscidit equor,
 Securus tumidis nauita fertur aquis.
 At tu, captus uti nunc primum de grege taurus,
 20 Subtrahere adducto colla videre iugo.*

*Et leuiter districtus, amaris astra laceſis
 Quæſtibus, & ſuperos improbus eſſe negas.
 Demens, ah demens, qui vento flante ſecundo
 Non videt alternas ponè venire vices.*

*Nulli tam faciles fortunaſpirat amores,
 Vt lachrymis aliquem non ſinat eſſe locum.
 Vt mille effugias mala, reſtant altera mille,
 Quæ tibi ſecurum ſollicitent animum.*

*Ille ſapit, qui fert rectè, quod ferre neceſſe eſt,
 Nec ſua damna nouis accumulat lachrymis.*

*Quamquam ſi expendas aliorum incommoda amantum,
 Non dubito, felix quin videare tibi.*

*Quàm multos cenſes apud Orci limina flere,
 Quos ingratus Amor ſuſtulit ante diem,*

*Aut quibus eripuit ſedes maleſidus auitas,
 Miſit & ignoti ſub titulum domini.*

*At tua quàm facie præſtans, tam pectore miti eſt,
 Et te plus etiam, quàm merearis, amat.*

*Sed tibi nulla pudica ſatis, nulla, improbe, caſta eſt,
 Sit licet Euadne, priſcâq; Penelope.*

*Atqui non facibus ſuccenſis, non Hymenæo
 Deducente, tuum contigit illa torum:*

*Sed furtim, & tacitis obrepsit ſola tenebris,
 Quodq; facit, nulla lege coacta facit.*

*Hæc tu grato animo, ſi quid ſapis, accipe, nec plus
 Exige, quàm lecto debeat illa tuo.*

Nam per-

Nam persuaderi quanquam tibi non sinis, illam
 Carp, infelicem mutuo amore tui:
 Hoc ab ea ferre es solitus tamen, improbe, quo plus
 50 Nullus quantumvis perditus optet amans.
 Hac cum dixisset currum conscendit eburnum,
 Et dedit admissis aurea lora cygnis.
 Me quoque destituit somnus, noxque illa dolorem
 Nonnihil, et curas visa leuasse meas.

ELEGIA V.

Non ita solliciti sulcant Neptunia nauta
 AEquora, cum caeca sidera nocte latent.
 Nec fugiente die tanto mœrore viator
 Errans in sylua carpitur Hercynia:
 Quantis nostra solent tabescere pectora curis,
 Cum fugis ex oculis, Lydia dura, meis.
 Tum mihi ne quicquam caelestia porrigat Hebe
 Pocula, ne quicquam pulset Apollo lyram.
 Omnia sunt ingrata tuo sine, Lydia, amore,
 Omnia sunt luctus, omnia sunt lachrymae.
 Perfidus ille, meo quicumque invidit amori,
 Iratos habeat, quicquid aget, superos.
 Non incerta loquor: sæuo nunc ille dolore
 Saucius, indomitis nauigat æquoribus:
 Ingratiq; diu pœnas perpeffus amoris,
 Anticyram tandem per freta vasta petit.

O Neptune, tui si sunt rapida equora iuris,
Cyaneis illam fige ratem scopulis.

Fige: vel in medias luclantem conice Syrtes,
Alueus infidum continet ille caput.

Me Venus edocuit quosuis sufferre labores,
Et mihi iam pridem nil in amore nouum est.

Edidici hybernis pluuiam fundentib. Austris,
Dormire ingratas frigidus ante fores.

Et mihi promissas potiori cedere noctes,
Et lachrymas siccis dissimulare genis.

Lydia, te propter nihil est, quod ferre recusam,
Seu faueas, seu tu sis inimica mihi.

En agedum, sauo mea pectora diuide ferro,
Si merui, & si te vulnere nostra iuuant.

Si neq. ego merui, nec tu quoq. sanguine gaudes,
Quid me sollicitum lenta perire sinis?

ELEGIA VI.

INfaustus fuit ille dies, cum Lydia, primum
Occurristi oculis aspicienda meis.

Tunc ad aperta via est nostro tam longa dolori,
Tum caepi infelix corde carere meo.

Hei mihi, cur una, faciem cum forte tuerer,
Non vidi mores, ingeniumq. tuum.

Cæcus Amor vetuit: sed cæcus non fuit illo
Tempore, cum palmam traderet ille tibi.

Mille

Mille alias inter : quarum celeberrima passim
 Tum dimanabat forma per ora virum.
 Tam constans esses, quàm forma, Lydia, prastas:
 Hæc facies alio pectore digna fuit.
 Digna fuit facies, in qua constantia maior,
 In qua certa fides, certus inesset amor.
 Forsan & hoc meritis debebas, improba, nostris,
 Obsequii velles si meminisse mei.
 Nunc oblita quidem es: sed qua tibi suggerat olim
 Meq, meamq, fidem, venerit una dies.
 Venerit, utq, geras solidum sub pectore ferrum,
 Coget te inuitis illachrymare genis.
 Ast ego per medias fugiam te, perfida Syrtes,
 Quantumvis pelagi seuiat ira licet.
 Inuisos modo non videant mea lumina colles,
 Quò me cunque libet ventus, & æstus agant.
 Illic fortunamq, meam, tuaq, impia facta
 Fluctibus, & surdo conquerar usq, mari.
 Conquerar & scopulis: scopulos fortasse mouebo,
 Qui cor non potui, dura, mouere tuum.
 At vos AEolii verrentes æquora venti,
 Mergite me pelago, cum rediturus ero.

ELEGIA VII.

SParge, puer, violas, & stacte profer odores,
 Et remoue lymphas, & mihi funde merum.

Non

Non ego aquam, si sim malus usq; pòeta futurus,
Sit licet Aonio fonte petita, bibam.

Prome chelym, letis aptentur carmina neruis,
Certum est hunc festos inter habere diem.

Rex hodie Augustus Victricia signa reportans,
Arctois rediit sospes ab aquoribus.

Acer ubi infestis Liuonem compulit armis,
Ante triumphales procubuisse pedes.

Legatis contra fas omne, humanaq; iura,
Intulerat seuas perfidus ille manus.

Quod facinus bello cum rex statuisset aperto
Vlcisci, validam cogit & ille manum.

Et prior in medijs procurrens æquora campi,
Acria magnanimo bella ciebat equo.

Principiis dispar fuit exitus: ille modo asper
Terga ferre ante tubam non reuocanda dedit.

• Ac velut, absentem, taurus cum prouocat hostem,
Horrendum mugit, cornuaq; exacuit.

Tum si montiuagum conspexit forte leonem,
Oblitus pugna, corde tremante, fugit.

Hæc facies Liuonis erat: stans æquore aperto,
Spirabat seuas, hoste morante, minas:

Ut seges hastarum, veniensq; adparuit agmen,
Ne tentare quidem prælia prima tulit.

Sed veniam abiectis poscebat degener armis,
Votaq; non surdos illa habuere deos.

Nam

Nam tu supplicib. pacem, Rex magne, dedisti,
 Inferior qualem non habiturus eras.
 Nec satis id duxti, socios ex hostibus Ultrò
 Fecisti, pro quèis bella cruenta geras.
 Clara lagellonum soboles, quos fortib. armis
 Exuperas, placido vince quoque ingenio.
 Hac tuus arte pater cælo caput intulit alto:
 Non solum forti præstitit ille manu.
 Ut dextra metuendus erat, sic pectore lenis,
 Hoc neque Tauto, neq. hoc Prussia culta neget.
 Huius virtutes, exempla q. nota sequutus,
 In cælum rectam tu tibi sterne viam.
 Quæq. tibi florens in summa tradita pace est,
 Sarmatix præstes otia longa tuæ.
 Quodq. facis, patriis procul arce à finib. hostem,
 Trans Tanaimq. Scythas in sua regna fuga.
 Pace iugum indomitus consuescit ferre iuuenius,
 Et valido pinguem vomere scindit humum.
 Pace greges ouium per florida rura vagantur,
 Et rude pastoris carmen in ore sonat.
 Sylvæ in agros cedunt, fruges pro glande leguntur,
 Oppida consurgunt, quæ cubuere fera.
 Gymnasia, & campi iuuenum certamine florent,
 Priscæ artes redeunt, artificumq. seges.
 Pace nec Arctæas horrescit Musa pruinas:
 Ultima laus cui non erit illa tui.

Pirrha progenies, natura inimica, puellæ,
 Quæis sua forma odio est, & suus ore color.
 Quid iuuat immeritos calamistris urere crines,
 Et variare noua lege subinde comam?
 Auribus Eoos appendere quidue lapillos,
 Et niueas gemmis irradiare manus?
 Quid iuuat, inquam, oculos nigra medicare fauilla,
 Aut Crocodileo perlinere ora fimo?
 Quam natura ultro produxit, ea optima forma est,
 Dote sua quæuis culta puella sat est.
 Tam formosa manu sata nunquam creuerit ornus,
 Atque ea, nativo quæ viret orta solo.
 Et silicem venis erumpit amarior unda,
 Quam per defessos quæ venit acta tubos.
 Dicite, cum Venerem, aut Iudonem pingit Apelles,
 Quæ simulachra animo tum gerit ille suo?
 Vosne, quibus lento facies nitet illita fuco,
 An quos commendat candor in ore suus?
 Sed pulchri tam acer nunquam observator Apelles,
 Nunquam Parrhasius, Protogenesue fuit:
 Nec Paris ipse adeo, cui magna in Valib. Ida
 Tres se aiunt nudas exhibuisse deas:
 Quam speculator Amor formarum est callidus; ut qui
 Non nisi formosas pulchrior ipse colat.

Quæ

Quà puer est igitur, florentes exigit annos,
 Nec sequitur spinas, cum periere rosæ.
 Quà nudus, odio fucata habet omnia: corq;
 Inprimis: nam plus pectora ficta nocent.
 Illius ad leges formam colitote, puellæ,
 Effigiemq; gerat, quâ pote, Amoris amans.
 Olim, cum grauior vobis accesserit ætas,
 Cæperit & niueas findere ruga genas.
 Olim ignoscat Amor, vos (ni labor hic sit inanis)
 Omni ope pro vestris dimicuisse bonis.
 Nunc facie illibata, & flore ætatis in ipso
 Quis cerussatis vos præbet ire genis?
 Adde, quòd ante diem facies medicata senescit,
 Et teneram viciant acria philtrea cutem.
 Quæq; expers fuci poterat formosa videri
 Ad puras flauæ verticis usq; niues,
 Nunc medicamentis meliorem enecta figuram
 Viginti exactis mensib. audit anus.
 Quæ cupit ergo diu, & verè formosa vocari,
 Ne formosa unquam plus satis esse velit.
 Sed naturali perstet contenta decore:
 Nescio quid præter formam in amore iuuat.

ELEGIA IX.

PArce queri fastum dura, Ligurine, Neeræ,
 In melius nostras vertet Amor lachrymas.

- + Instabile ingenium tribuit natura puellis,
Hic neq; amor certus, certa neq; ira manet.
- 5 Tu modo non cuius animi concede dolorem,
Improba ne lachrymis gaudeat illa tuis.
Dissimula vultu, quamuis cor aestuet intus:
Hoc iuuat: hoc vnum corda superba domat.
Nec tamen ingrata solus, Ligurine, puella,
Si te forte iuuat damna aliena, doles.
- 10 Nosq; utinam numero non censeremur in isto,
Hoc mihi, si cuiquam, iure Cythera daret.
Vni qui atatem potui seruire puella,
Quanta vix quisquam seruiit ante fide.
- 15 Sed sterili infelix mandavi semina terra,
Et longè elusit spem seges illa meam.
Ergo deiecto quoties incedere vultu
Spectas in solis me, Ligurine, locis:
Non ego tum cæli sublimes metior orbes,
Nec studeo rapidi noscere solis iter.
- 20 Nec vaga crescentis contemplor cornua Luna,
Aut mundum ex atomis condo, Epicure, tuis:
Lydia me torquet, quæ nostri oblita suiq;
Audet nescio quem praposuisse mihi.
- 25 Lydia me torquet, quæ vtrumuis dormit in aurem,
Sollicitant surdas cum mea verba fores.
Sed puer hic geminis non frustra pingitur alis,
Errat, & instabilem quelibet in aura rapit.
- Tu, qui

1 Tu, qui nunc regnas, vento ne fide secundo,
30 Cras mea fors an erit, quæ modò tota tua est.

ELEGIA X.

Q Vid deploratæ produco tempora vitæ,
Et graue in occulto pectore vulnus alo?
Saxa magis pronum est, & duras flectere cautes,
Quam domine mentem perdomuisse mea.
Donec spes aderat melius fore, pectore firmo,
Quicquid iussisset fors inimica, tuli.
Nunc confecta sua quasi spes quoq; cassa senecta
Languet: ea extincta vivere pœna mihi est.
Cur moror aut rapidas præceps dare corpus in undas,
10 Aut rigido infelix ensẽ aperire latus?
Inueteratum aliter non est deponere amorem,
Vna super tanti est hæc medicina mali.
Sed neq; tu cineri insultabis, perfida nostro,
Namq; tibi hæc eadem fata minatur Amor.
Quemq; tuo statu nigro demiseris Orco,
Hunc miserata super mortua & ipsa cades.
Callirhoẽ immiti maclanda erat hostia Baccho,
Ni quem sacra suo sisteret illa loco.
Hic qui pro misera letum perferre puella
20 Vellet, nec frater, nec soror ulla fuit.
Solus amans, quamuis frustra, & despectus amasset,
Pensauit ingulo fata aliena suo.

Quod factum illa tuens, serò infelicitis amanti
 Obsequia agnoscens, egregiamq; fidem:
 Pectore transfixo super exanimem reuoluta est,
 Alteraq; ante aras victima tristè ruit.
 Ergo ego præcoci moriar: sæuissima, fato,
 Inuidiamq; necis tu subitura mea es.
 Sanè equidem moriar: sed nec tibi longior etas
 Netur: mecum vnà mors obeunda tibi est.
 Quòd si cunctere, & lucis tenearis amore,
 Tum saxo grauior sit nece vita tua.
 Nam siue optata iaceas deuicta quicte,
 Excutiam somnos tactilis Umbra tuos.
 Seu vigilas, ante ora tibi obuersabor apertus,
 Et quocunq; ieris offensus ibo comes.
 Interdum occultus clara te voce ciebo,
 Interdum & plagas experiere meas.
 Tum tu præteritos damnabis conscia fastus,
 Plorabisq; mea causa fuisse necis.
 Tum manes placare meos, lustrareq; puro
 Sulphure deuotos aggrediare lares.
 Nequiquàm: magni siquidem rea criminis, Orco
 Sontem animam debes, sacrilegumq; caput.
 Illic neglecto pœnas dabis, improba, amor,
 Illic fert meriti præmia quisq; sui.
 Illic sopitos ausa iugulare maritos,
 Bellides aternis colla premuntur aquis.

Illic lxi.

Illic Ixion Iouis insidiatus amori,

50 Districtus rapida vertitur orbe rotæ.

*Sisyphus ingenti saxo obluclatur, at illud
A summo montis vertice ad ima redit.*

*Corpore tota nouem complexus iugera, auaram
Fecundo Tytius pectore pascit auem.*

Illic te sistas & tu periura necesse est,

Auctura infames Umbra nocens numeros.

*At me, qui ad Strygias descendo innoxius undas,
Consecrata piis manib. arua manent.*

Nullus ubi auditur luctus, nulliq. labores,

60 Sed choreæ, & cantus, & ioca amœna vigent.

*Hic denso in populo, superata Leucade Sappho,
Mellifluis dulces fundit ab ore sonos.*

*Assidet huic viridi præcinctus tempora lauro,
Orpheus, & cytharæ fila canora mouet.*

*Assidet & Latij lumen Lucretius orbis,
Contrà, quàm chartis prodidit ipse suis.*

*Adstant mille alii, fugientes tædia vitæ,
Qui manib. debent ultima fata suis.*

*70 Hæc loca me acceptura, diem cum clausero summum,
Spem mihi dat pietas, integritasq. mea.*

*Ne mihi, ne placeat sapientia, funere eodem
Impia quæ corpus stingui, animumq. putat.*

*Immunesq. deos habitare suprâ ætheris oras,
Resq. hominum casu, non ratione regi.*

Umbra

Umbra suo quoties sedit manifesta sepulchro,
 Verbaq; non dubio fudit aperta sono.
 Per purum quoties deus æthera præpete curru
 Intonuitq; Vehens, admonuitq; sui.
 Ille domat magnis confisum viribus, ille
 Adflictum terra lucida ad astra vehit.

ELEGIA XI.

AB Ioue Mæonides mitti quoque somnia dixit:
 Ab Ioue credo mihi somnia missa mea.
 Nox erat, & passim per terras fusa iacebant
 Corpora, fassa pigro corda fouente deo. . e
 At mea peruigiles mordebant pectora cura,
 Somno sollicitum defugiente torum.
 Tandem surgentis cum fulsit lucida Phæbi
 Lampas, complexa est me quoq; sera quies.
 Hic mihi se in somnis humana maior imago
 Exhibuit specie: credo fuisse deum.
 Hic me ita compellat, Vin' tu, inquit, compede fracta,
 Et tandem excusso liber abire iugo:
 An carpi mauis æternis pectora curis,
 Et miser in duro viuere seruitio?
 Si bene pertæsum est domina crudelis, & arcto
 Exolui nodo cor aliquando cupis,
 Me sequere, assertor veni tuus: Annuo dictis,
 Et præcedentem corde volente sequor.

Ire mihi

Ire mihi interdum pedibus, quandoq; Videbar

20 Nare supra terram more Volantis auis.

Ergo nihil cunctati in montem euasimus altum,

Porre^{ctus} rapidis imminet ille fretis.

Hic me dux rursum meus ille affatur: habésne

Dicere, fixa quibus stet tua planta locis?

25 Leucates mons hic antiquo nomine fertur,

Hosq; vocat fluctus nauita Leucadios.

Legem disce loci: longi quem tædet amoris,

Hinc salit, & victo sospes amore redit.

Deucalion testis, qui Pirrhæ incessus amore

30 Hinc se iecit, & ius est reuelatus aquis.

Fecit idem Cephalus: Cephalo quoq; saltus hic idem

Profuit, & mer^{sus} pectore fugit amor.

Tu quoq; ne dubita placidis te credere ventis,

Hoc saltu nulli fas periisse viro est.

35 Cessas? at quò sis audentior, hinc quoq; dici

Dux tuus haud renuo, tu comitare ducem.

Hac fatus saltum ipse dedit, meq; impulit una:

Dum cado, visa mihi dispulit illa metus.

Hic mihi cor trepidare illo ex terrore videres,

40 Et sudare artus, & riguisse comam.

Vt me collegi, sensumq; animumq; recepi,

Somniaq; expandi terq; quaterq; mea:

O gemitus miserate meos, quicumq; deorum es,

Sis, inquam, felix, & rata visa face.

H

Diis

4 Dijs haud auersis etiam per somnia fas est
 Defungi fati sorte premente grauis.
 Cum mactanda esset casta Iphianassa Diana,
 Virgo volente dea cæde redempta fera est.
 50 Virgo redempta fera est : me saltu somnia soluant,
 Dictus tibi Actæa sit meus ignis aqua.
 Tu quoque cæruleis dea prognata aquoris undis,
 Incipe iam lachrymis æquior esse meis.
 Incipe præsidium lenti deducere amoris
 Corde meo, atque aliò traice signa tua.
 55 Pars quota, diua, tuis liber decessero regnis,
 Sic gutta Ionio deperit una mari.
 Namq; tibi noua plebs semper, semperq; iuuentus
 Succrescit, quæ ultro sub tua iura venit.
 60 Hinc tu supplementa pete, hos fulgentib. armis
 Cinge, doceq; artes imperiosa tuas.
 Me veterantum, hostisq; etiamnum cuspide fixum
 Fas sit ad antiquos arma referre lares.
 Nunc domitus longo Cæsar quoque dicitur auro
 Sceptra senescenti deposuisse manu.
 65 Et frena imperij fratri cessisse regendi,
 Ipse senectuti consoluisse sua.
 Qualis ubi extremam videt aduentare senectam,
 Abstinet Eleo puluere fortis equus :
 70 Ne partem amittat laudem : palmasq; priores,
 Quas meruit campis victor Olympiacis.

O pater, ô rerum columen sublime cadentium,
O armis nunquam debilitata manus.

Tu priscam imperij maiestatemq̃, decusq̃
Consilijs poteras restituïsse tuis.

75 Tu Rhenum, & fractis domuisti cornib. Albim,
Cum supra ripas iret uterq̃ suas.

Idem Veliferas duxti trans æquora classes,
Et posuisti Afro clara trophæa solo.

Ultraq̃ Herculeas findens vada salsa columnas,
80 Iunxisti imperio regna remota tuo.

Tu bello inuictus: tu clemens hostib. ipsis,
Non Gallus, non hoc Saxo negare potest.

Nunc Vita, laudisq̃ satur suprema quieto,
Expectas animo fata, diemq̃ tuum,

85 Qui te haud inuitum mortali hoc carcere soluat,
Et nitida summi sistat in arce poli.

Magnus ubi Alcides, ubi Liber, ubi ipse Quirinus
Purpureo succos nectaris ore bibunt.

At nos nec senium, tua nec deflebimus ossa,

90 Nam meritis vines omnia secla tuis.

IO. COCHANOVII

Elegiarum liber III.

ELEGIA I.

Vrsus ad arma redis pharetrati mater A-
moris,

Nulla tibi mecum pax diuturna
placet.

Vix bene conualuit primo de vulnere
pectus,

En iterum saeuus cor mihi fixit Amor.

Parce, precor, prima ludum reuocare iuuenta,
Insanisse semel sit, Cytheræa satis.

Non ego dum lucem cristatus prouocet ales,
Aptus ad occlusas iam vigilare fores.

Calcibus aut crebris inimicos tundere postes,
Et nunc blandicias, nunc adhibere minas.

Hac fieri potuere olim, maturior ætas
His alios mores postulat, & studia.

Ecce parat bellum Riphæis flebile Moschis,
Et pia pro sociis Rex meus arma mouet.

Flos illum Arcloæ pubis comitatur euntem,
Sub pedibusq; virum conscia mugit humus.

Iamne tibi ad liquidas commissæ Borysthenis undas
Exciderant animo prælia, Mosche ferox?

Nec

20 Nec Starodubæas meministi, perditæ, clades:

Atqui putris adhuc ossibus albet humus.

Flecte pedem retrò, si quid sapias: ille tibi idem,

A quo iam totius victus es, hostis adest.

Nec numero confide, aut turba ductor inertis:

Fortis querenda est, non numerosa manus.

25 At mihi nil opus est externum querere bellum,

Intus adest hostis, qui mea corda ferit.

Hic male defendit clypeus, male tela, male enses,

Nec profunt vires, nec ratio ulla fugæ est.

Tu tamen, o pro qua bellum gerit ipsa Dione,

30 Pasiphile, paci non inimica veni.

Non ego sum ex illis, qui dum potiantur amore,

Fallendos adhibent in sua vota deos.

Fraus mihi nulla placet: falso periuria amantum,

lactatur surda negligere aure deus.

35 Tu mihi, si tantum non dedignaris amari,

Usq; ad supremos cura fatura rogos.

Tu domui præsis, tibi res mea seruiat uni:

38 Quantulacumq; quidem est, seruiat illa tibi.

Nauiget alter Athon, pedibus mare calcet equorum,

40 Ebibat & fluuios, si libet, & maria.

Dum modo tu faueas, dum sit tibi mutua nostri

Cura, nihil regum splendida sceptram moror.

Tecum nec duro glebas inuertere aratro,

Nec graue pascentes sit comitare greges.

H 3

Quid me

45 *Quid me perpetuis iuuatempta pecunia curis?
 Aut quid Erythraeo concha reperta falo?
 Sollicitis animis auri vis nulla medetur,
 Omniaq; incerto fors leuis orbe rotat.
 Tecum, Pasiphile, liceat mihi viuere, & olim
 50 In gremio vitam deposuisse tuo.*

ELEGIA II.

*N*on ego caelestes animos, fatiq; laboro
 Conscia, Myscovi, sydera nosse mei.
 Vel non consultis manifestè cernitur astris
 Occasum fato quenq; manere sium.
 Scrutari ulterius neque fortasse expedit, & dii
 Nota homini nolunt consilia esse sua.
 Vtcumq; approperevit mihi ponere finem,
 Spes non praeuertet mors inopina meas.
 Non ego magna auido concepi pectore regna,
 10 Sollicitant altos nec mea vota deos.
 Paupertas mihi chara mea est: hac gaudeo tanquam
 Si potiar regnis, Cræse beate, tuis.
 Qui volet obseruet cunctantùm limina regum,
 Qui volet indomitum per mare lucra petat.
 Pauper ego modicam versabo vomere terram,
 Et iaciam fida semina certa manu.
 Spe fruar interea, donec flauentia messor
 Falce sub æstiuum demetat arua canem.

Dii, qui.

LIBER III.

63

20 Dii, quibus agrestes libamus dona coloni,
 Custodite mei ingera pauca soli.
 Ne teneras fruges immitia frigora ladant,
 Neu rapidi Soles, neu nimia humber aqua.
 Sed quæ molitis credentur semina fulcis,
 Restituat magno sænore gratus ager.
 Ac mihi tum, pleno confusus deniq; aceruo,
 Securum sedeat rusticus ante focum.
 Et consueta agitet festa conuiuia luce,
 Nec pudeat potos non bene ferre pedes.
 Huc, si quando Voles Urbis vitare tumultus,
 30 Myscoui, rapidis esseda flecte rotis.
 Liminaq; exigui diues ne despice tecti:
 Absq; suo non est & casa parua Lare.
 Auro conspicuos alibi mirabere postes,
 Parrhasiûq; manum, viuaq; signa Scopæ.
 Hic te blanda quies, hic otia longa manebunt,
 Et faciles mensæ, nec male gratus ager.
 Hic dulces auium cantus, aureq; salubres,
 Perspicuiq; lacus, Umbriferumq; nemus.
 Hic & Pan facilis: seu ponere retia ceruis,
 40 Seu calamo ignaram figere malis auem.
 Pasiphile in totum quicquid congesserit annum,
 Effundet paruos te subeunte Lares.
 Cænantisq; tuos seruabit sedula nutus,
 Et tibi libato Vina dabit calice.

Et pan-

Et paupertati veniam petet ore pudenti,
 Adpositura ipsam, si foret, ambrosiam.
 Non male vixerunt & tum, quo tempore terris
 Nullus adhuc auri diuitis usus erat.
 Nemo potens, pauperū fuit: iustissima victum
 50 Omnib. ex aequo sufficiebat humus.
 Lis nulla ambiguus de finib. iraq, nulla,
 Nec celeres hasta nec ferus ensis erat.
 Sed postquam in lucem malefidum prodiit aurum,
 Prodiit & scelerum mater auaricia.
 Hinc sublata fides: subierunt furta, rapinae,
 Insidia, fraudes, toxica, bella, neces.
 At mihi paupertas vel ob hoc laudanda videtur,
 Quod nec fur illi, nec ferus hostis obest.
 Noctiuagos inter vadit securus latrones,
 60 Nullas insidias, nullaq, damna timet.
 Deniq, nec mortem: nec enim, quæ linquere durum est,
 Regna sibi, aut magnas accumulat opes.

ELEGIA III.

Vllāne mi est oritura dies tam candida, cum tu
 In gremium venias, pulchra puella, meum?
 An frustra spero, & superis vota irrita iacto?
 Tu verò alterius cura futura viri es.
 Ante lapis fiam precor, & vento obuia cautes,
 Aures quàm rumor vulneret ille meas.

Vt Voleat

Vt uolet obsistat fors nostris inuida ceptis,

Ne tantum assensu me premat illa tuo.

Hac ego spe curas, & vitam tempero amaram,

Quæ mihi si eripitur, Vita quoque eripitur.

Alter opes cumulat, congestoq; incubat auro,

Alter ab emerito magnus honore venit.

Ille refert clarum deuicto ex hoste triumphum,

Eloquii fretus Virib. ille sui est.

Cuncta ego postposui sperato, lux mea, amori,

Tu mihi opes, tu laus, tu mihi sola decus.

Multa quidem misero timeas in amore necesse est,

Sed nihil ut timeas, ipsa molesta mora est.

Annum non cursu metimur Solis amantes,

Aut picli obliquo tramite signiferi :

Hora anni instar habet : ut mirum non sit amantes

Pallere, atq; albis ante diem ire comis.

At tu, quæ nostrum potes una leuare laborem,

Ne me tam longa perde, puella, mora.

Inuideant licet, atq; adeo rumpantur iniqui,

Si modo tu una faues, res mea tuta sat est.

Vna faue tantum : frustra pugnatur Amori,

Non erit infectum, quod fieri ille uolet.

Formosam pulcher Zariadres arsit Odatim,

Quam tantum in somnis uiderat ante puer.

Arsit Odatis item forma, insiguem Zariadrem,

Quem tantum in somnis uiderat ipsa quoque.

Ardebant paribus flammis, spaciūq; locorum
 Disiunctos animis consociarat Amor.
 Regium utriq; genus : rex ortam regib. ambit,
 Unica sollicito nata erat illa patri.
 Hoc nocuit : pater externos spreuit Hymeneos,
 Anata impatiens dissitus esse sua.
 Ergo sibi generum propiorem adsciscere quarit,
 Ad soceri semper qui queat esse latus.
 Sperat idem nata cordi fore : nescius illam
 Despecti iuuenis clam lachrymare vicem.
 Nec mora, adornari medijs conuiuia tectis
 Promiq; aulea, & gemmea vasa iubet.
 Principibusq; viris, & regni flore vocato,
 Hac nuptura, inquit, filia nostra die est.
 Quare hilares, latiq; toris discumbite pictis :
 De genero verbum non facit ille suo.
 Virgo quoq; ignorat sponsum : flens perdita crinem
 Comit : flens pictos induiturq; sinus.
 Interea dapibus mensæ cyatisq; struuntur,
 Argutumq; canit carmen eburna chelys.
 Postquam prima fames, & amor dape victus edendi,
 Sponsa accersitur, fæmineusq; chorus.
 Contremuit Virgo, & magis ipso expalluit auro,
 Aurib. ut timidis iussa paterna bibit.
 Surge, patriq; volens morem gere : non feret ille
 Ferreus inuiso te sociare viro.

Surgit,

Surgit, cunctantiq; mouet vestigia passu,

Ignotosq; pudens sistitur ante viros.

Qualis matutina vagi prænuntia Solis

Eoo surgens cardine stella nitet.

Assurgunt proceres, formæ & mirantur honorem:

Tum Rex complexus natam ea verba dedit.

Nata, tuis hæc sunt conuiuia vota Hymenæis:

Quare quæ dico, pectore conde tuo.

Hic iuuenum flos est, & regni gloria nostri,

Hos animo, atq; oculis perlege, nata, tuis.

Post phialam capito, & spumantem munere Bacchi,

Elige, cui tradas, vir sit ut ille tuus.

Hæc pater: illa oculos circumfert ægra dolentes,

Tota animo pendens è Zariadre suo.

Ad quem clam puerum præmiserat anxia fidum

Extremi ut ne esset nescius ille mali.

Ad Tanaim iuuenis tum castra ignarus habebat,

Cum tetrici didicit tristia cæpta senis.

Nec mora, currus equis committitur: arduus ipse

Hortatu celeres, & stimulo urget equos.

Quadrupedes rapido properant violentius amni,

Pulueris insequitur cana procella rotas.

Iam Sol occiderat, cæliq; extrema rubebant,

Et prima obscuros nox agitabat equos.

Ipse quoque ad portas optata exponitur aula,

Et subit ignoto regia tecta pede.

Atria collucet flammis, nox pellitur igni,
 Colloquiisq; virum personat ampla domus.
 Vlla neque interea est cyathis mora: plurimus auro,
 Plurimus argento nat radiante deus.
 Spes iuuenum arrectæ: votis cytheræa vocatur,
 Quæq; præest castis regia luno toris.
 Ad pluteni lachrymis stillantib. anxia stabat
 Virgo, pigramiscens tristia vina manu.
 Postquam agnouit amans vultus per somnia visos,
 Proximus aduersum virginis ora stetit.
 Tunc metum: tuus, inquit, Odati, adsum Zariadres,
 Ad vocem vultus sustulit illa suos.
 Formosumq; tuens iuuenem, atque habitu oris eodem,
 Nocturnu illa adparens qualis imago fuit:
 Gausa ex animo est, calicemq; illi obtulit aureum,
 Seq; haud inuitam præbuit ipsa rapi.
 Dum pater expectat, dum serui dicere mussant,
 Raptores celeres abstuleratis equi.

ELEGIA IV.

Quartus, ni fallor, Tecini, hic vertitur annus,
 Externo ut longas ducis in orbe moras.
 Ne tamen ad patrios remeaueris ante penates,
 Quàm fines magnæ videris Hesperie.
 Tu licet omne obeas iter experientis Ulisæi,
 Erravit vasto quid tuo lustra mari:

Et quâ

Et quæ Peliaca primus trabe nauit Iason,
 Dum petit auratæ nobile vellus ouis:
 Cultius Ausonio nil Sol vagus aspicit orbe,
 Oceano surgens, Oceanumq; petens.
 Hæc neq; frigorib. loca, nec leduntur ab æstu,
 Flamma gelu, flammæ mista retundit hyems.
 Respondent sæcunda astris clementib. arua,
 Plurimaq; agricolis munera sponte ferunt.
 Hæc est pampineo tellus aptissima Baccho,
 Hic venit exiguo culta labore Ceres.
 Pomifera surgunt sylvæ, passimq; per agros,
 Ostentat densas Pallados arbor opes.
 At cum Gorgoneum ferret caput athere Perseus,
 Dirus in Ausoniam non pluit hyembar humum.
 Quare hic nec longam tractu draco signat arenam,
 Nec sitit undantem torrida Dipsas aquam.
 Tinguia non metuunt illos armenta leones,
 Carpunt securi pascua læta greges.
 Huc aptum accedit mutandis mercib. æquor,
 Quod latus Ausonij claudit utrumq; soli.
 Accedunt crebri portus: ubi tutus iniquos
 Audit nauta. Notos, horrissonumq; mare.
 Sed neq; cæruleis agros lambentia lymphis
 Flumina fas fuerit præteruisse mihi.
 Et Tyrrhæna quidem Vulturinus in æquora præceps
 Labitur, & Sarnus, perspicuusq; Siler.

Tum Liris, tum Macra rapax, tum corniger Arnus
 Et mæstas Voluens nunc Tyberinus aquas.
 Parte alia Adriacas late subit Ausidus undas,
 Et Senna, & sociis auctus Isaurus aquis.
 Et cum Crustumio velox fugiente Methaurus,
 Et qui fluminib. iura dat Erydanus.
 Adiice Benacum, piscosumq; adiice Larim,
 Iunctaq; Tyrrheno stagna Lucrina freto.
 Quid tibi nunc validis inclusas mænibus Urbes,
 Quidne tot egregios commemorem artifices:
 Quid tabulas, & signa? quid aurea templa deorum,
 Totue operum moles, Pyramidumq; minas?
 Hæc est illa parens Veterum memoranda Quiritum,
 Hæc Virtutum altrix, imperiûq; domus.
 Hæc sortem domuit Pirrhum, Pænumq; ferocem
 Fregit, & ingentem contudit Antiochum.
 Quaq; dies surgit, quaq; altis mergitur undis,
 Subiecit Virgis omnia regna suis.
 Sed quid tempus edax longo non conficit ævo?
 Quid non vel summum carpit auara dies?
 Illa deûm sedes, orbis caput, aurea Roma,
 Vix retinet nomen semisepulta suum.
 Nempe hæc humanis dicta est lex aspera rebus,
 Ut cum summa tenent, rursus ad ima ruant.
 Quod satum Romam quoq; contigit: Ut neq; regna,
 Urbesq; extrema morte vacare scias.

Fama

*Fama tamen viget, & gestarum gloria rerum,
 Omnes per terras, & freta cuncta volat.
 Dumq; recurrentes voluet Sol igneus annos,
 Plenus Romani nominis orbis erit.
 Hac tibi, Tecini, si quid generosa tueri
 Mens auct eximium, sunt peragrande loca.
 Quò cum peruenies, plura, & maiora videbis,
 Quam mea Musa rudis commemorare valet.
 Heu miserande puer, non tu amplius Itala regna,
 Aut patriæ aspicias arua beata tuæ.
 Nam cum promissam regum de sanguine sponsam
 Per maria alta petis, captus ab hoste fero es.
 Hinc dolor, hinc furia accensa infelicitis amoris,
 Hinc mors præcipiti dira sequuta pede est.
 Non talem infelix mater te, nate, manebat,
 Vrgens in reditum munera cæpta tuum.
 Sed curru inuectum sublimi, unaq; puellam,
 Insignem, qualis trans mare digna peti.
 Nunc illa exangues artus fouet, ossaq; nuda,
 Et tibi pro thalamo tristia busta parat.
 Heu quò spes nostræ recidunt: quò pia vota!
 Tot bona tam paruo clausa iacent tumulo.*

ELEGIA V.

EX Helicone tibi florentem apporto coronam,
 Padneui, Aonidum cura, meumq; decus.
 Fas mihi sit sacram pura contingere dextra
 Cesariem, & merita cingere fronde caput.

Ecquis

Ecquis in hoc hominum plausu, & clamore secundo
Expers letitiæ pectus habere potest?

Quis te, Padneui, cui sit tua cognita Virtus,
Non titulis auctum gaudeat esse nouis?

Ipse tuos equidem Titan visurus honores
Emicuit rapido purior Oceano.

Nulla diem obscurat nubes, fera murmura cessant
Ventorum, & rauci concidit unda maris.

Rura vacant, posito requiescit taurus aratro,
Lux agitur cunctis nomine festa tuo.

Me quoq; nescio quis stimulat calor intus obortus
Lucem Pieris hanc celebrare modis.

Nēue loci ignarus delatus in auiā turber,
Per planum Virtus me tua ducit iter:

Nocturnum veluti lumen, quod nauita seruans
Attigit incolumi littora tuta rate.

Nam tu non is eras, qui longo stemmate velles,
Aut sola niti nobilitate patrum:

Sed quā conspicuus maiorum laude tuorum es,
Tam clarus meritis diceris ipse tuis.

Nec tu aliud versas animo noctesq; diesq;
Quā decus, & patriæ commoda pulchra tua.

Discendi cupidus peragrasti plurima regna,
Nec te difficiles detinuere viae.

Quaę alis luxu, somnoq; effluxit inerti,
Art b. ingenuis cūcta inuenta tibi est.

Quod

Quòd si antehac fuit ignotum quantum addita posset

Ars etiam in summis efficere ingeniis:

In te perspicuum est: quem mentis acumine forsan

AEquiparare aliquis, Vincere nemo queat.

Eloquio præstas Ithacum: neq; gratia maior

Nestoris antiqui fluxit ab ore sacro.

Ac veluti Tygres, & flumina Thracius Orpheus

Aonia fertur detinuisse lyra:

Sic tua mellifluis manans facundia Verbis

Quàm libet inuitos in sua vota rapit.

Hac fretus Venisti Italas orator ad Urbes,

Et quàm magnanimi Caesaris aula patet.

Atq; hæc Suada tuo regnavit semper in ore,

Vt fueris voti compos ubiq; tui.

Sed neq; te belli prorsus fortuna manere

Expertem passa est, militieq; rudem.

Nam cum succensus iusta rex maximus ira,

Linonum hostiles aggredere tur agros:

Tu quoq; candentes aquilas, & signa sequutus

Apsidue fido iunctus eras lateri.

Ergo te meritis Augustus honorib. ornat,

Et nunc consiliis utitur ille tuis.

Quàm verò humanum, quàm te mitem, atq; benignum

Fortune summa celsus in arce geras:

Expertos audire iuvat: Ut cætera tantum

Admirari homines, hoc & amare scias.

Sed me deficiet latus, & vox ipsa priusquam
 Rite queam laudes enumerare tuas.
 Nec mea Musa potest tantum se attollere in auras,
 Ut virtute tua non eat inferior.
 Quare illud restat, delatos ut tibi honores,
 Padneui, faustis accipias auibus.
 Te salice euinctus flauos pater Istula crines,
 Iam pridem Vitrea latus, ab amne vocat.
 Amplius o Padneui, hominum ne vata morare,
 Præmia pro meritis digna habiturus, ades.
 Te Craci media Urbe manet pulcherrima sedes,
 Et vincitura tuas stemmata sacra comas.
 Te cupiunt spectare boni: tibi debita plenis
 Maiades Istulæ dona ferunt calathis.
 Omnia virtuti debes: nil contulit in te,
 Amissis colitur quæ dea luminibus.
 Quæq; arte est tibi partus honos, retinendus eadem est,
 Nec tibi, Padneui, degeneri esse licet.
 Inuigila, immitesq; lupos ab ouilibus arce,
 Insita quos rabies exstimulatq; fames.
 Pacem redde bonis: pacis Deus autor, at omne
 Discidium populis ex Acheronte venit.
 Dixerat: nuda statim dextra leuâq; recessit,
 Et visa accepto est intumuisse deo.

ELEGIA VI.

Quam,

Quam, mea vita, diu questus iterabis amarus?
 Albentes lachrymis inficiesq; genas?

Sanguis hic est noster, tua quem lachrymosa remittit;

Lumina: quo manant purpurea ora tua.

Nox, atq; astrorum picto seges aurea caelo

Testis, amore mihi nil prius esse tuo.

Nec si Heroinas adducant secula priscas,

Te præter cordi chara sit Vlla meo.

Sed quicumq; ille est, qui, fido crimine, apud te

Ansus, vita, meam est insimulare fidem:

Te lesam haud doluit, sed nostrum inuidit amorem,

Deuotus fidis hostis amicitias.

Dignus qui veros nunquam experiatur amicos,

Cuiq; Amor, & cui sit semper acerba Venus.

Quemq; die, ac noctu cuncti execrentur amantes,

Et cui non Vlla detur in urbe locus.

Ten' ego neglecta, alterius me dedere amori,

Et possim ignoto tradere colla iugo?

Nec tua me mansuetudo, moresq; modesti,

Aut teneat candor pectoris ille tui.

Nec, quod muneribus sepe oppugnata potentum,

Aspernata meam non es amicitiam.

Maluerisq; casa mecum requiescere in arcta,

Ostrino alterius quam recubare toro.

Tunc ego sim dignus iurie seruire Megæra,

Pectereq; implicitas angue frequente comas.

Tunc sim Cyrcæo stabulari dignus in antro,
 Atq; in setosas degenerare seras.
 At tu mendaces ne admiseris aure susurros,
 Sed sine eos ventis trans maria alta rapi.
 Deq; fide nostra nihil addubita ueris unquam,
 Quæ fuit, hæc eadem est, atq; ea semper erit.
 Procridis credulitas nocuit sua: ne temere aurem
 Des cuiquam, Procris suspiciosa monet.
 Nec tu nos aliorum ex moribus æstima amantum,
 Quorum culpa ales fingitur ille puer.
 Quiq; velut pelagi fluctus, variantibus auris,
 Nunc hoc, nunc illud plangere littus amant:
 Diuiduum pectus natura mihi abnuat: una
 Hac arsuræ facie est vitæq; morsq; mea.
 Quin ubi supremis moriens concessero fati,
 Cæca tui oblitus non ego regna petam.
 Philacida potuit vitam, non quivuit amorem
 Eripere, hostili mors inimica manu.
 Nam Stygias Valles, nigrasq; emensa paludes,
 Nocturna Aemoniam venerat umbra domum.
 Uberibusq; fluens lachrymis tibi, Laodameia
 Infelix, fata est questus acerba sua.
 Prensatusq; manu semper, nebulae instar inanis,
 Elusit tactus stridula imago tuos.
 Sic neq; morte ipsa curas finimus amoris,
 Et vetus obscuris manibus ignis inest.

ELEGIA VII.

Quantum, Oſſolini, tibi debeo, ſi cupiam vel
 Maximè, opis non eſt perſoluiſſe mea.
 Idq̃ fatebuntur noſtra ſine fine Camana,
 Intima dum ſanguis nutrit oſſa mea.
 Tu quoq̃, ſi ſas eſt, cum me mea fata vocabunt,
 Hæc ſupereſſe mihi carmina, Muſa, velis.
 Ne veniens etas ſtudio illius, & benefacta
 Ignoret, ſed eum ſama loquatur anus.
 Nam cum me duplex peſtis ſubito inuaſſet,
 Duraq̃ paupertas, nec tolerandus Amor.
 Ille laboranti ſuccurrit primus amico,
 Nec me eſt in duris paſſus egere locis.
 Tentavitq̃ vias omnes, ſi forte mæderi
 Errori poſſet, ſtultitiæq̃ mea:
 Sed tum tanta meas torrebat flamma medullas,
 Quanta aut A Etna ardens, aut Aponi vnda calet.
 Ac veluti loton guſtaſſem, herbasq̃ tenaces,
 Nulla mihi in patriam cura redire fuit.
 Te quoque captum aiunt formæ mortalis amore
 Pauſſe indomitas, pulcher Apollo, boues.
 At certè herbarum vires, artemq̃ tenebas,
 Quæ curat morbos, corporaq̃ ægra leuat.
 Scilicet inuenias cunctis medicamina morbis,
 Solus Amor medica non releuatur ope.

Atq; al quis Delphos scitatum oracula venit,
 At tu habitas vilem, rustice Phœbe, casam.
 Quo minus AEmonius fuerit culpandus Achilles,
 Quem hic idem erepta coniuge torfit Amor.
 An quia, per se, ait, rerum tibi credita summa est,
 Iormojas ideo solus, Atrida, feres?
 Et repetet raptas communi Græcia bello,
 Te duce erit licitum nemini habere suam.
 Ecce serox Hector toto dat funera campo,
 Spemq; rates, reditus igne cremare parat.
 Quin promibes, flammæ, & seuum comprimis hostem,
 An tantum in socios, improbe, fortis eris?
 Talibus AEacides ira stimulante premebat:
 Dardanidis vires Iuppiter ipse dabat.
 Jamq; Manetiades, sortem mentitus Achillem,
 Constiterat campo, terrueratq; Phryges.
 Sed malè successere doli: nam, ceu cadit ingens
 Turris, ita Hectorea corruit ille manu.
 Hostibus ex mediis vix corpus triste relatum est,
 Arma tulit Victor, munera rara deum.
 Fleuit Pelides amisso tristis amico,
 Sed cæsum Uliciei non finit ira vetus.
 Nec prius Hector humum morituro dente momordit,
 Barbara quam domino sexua remissa suo est.
 Ergo si reges, magniq; Herôes amarunt,
 Qualis amantis erit culpa putanda mea?

Cuius

Cuius non galea teritur coma flaua corusca,
 Sed molles hederæ circumiere caput.
 Nam cui non potuit deus huic quo obsistere pacto
 Mortali gemitus semine possit homo?
 Nunc ad te redeo, cui me hoc detexere munus,
 Grati animi indicium, Pieris alma iubet.
 Dignus eras gemmis extremo Oriente petitis,
 Cuiq; aurum pleno mitteret amne Tagus.
 Dignus Parrhasi tabulis, & Mentoris ære,
 Quas prisca obstupuit Græcia delicias.
 Sed bene consuluit rebus fortuna pusillis,
 Ut quæ ego non habeam, tu is quoq; non egeas.
 Ergo quibus gaudes, quæ me quoq; mittere fas est,
 Carmina pro magnis accipe muneribus.
 Pyramidas alii statuunt, statuuntq; Colossos,
 Incidant duris nomina marmoribus.
 Saxa ruent annis, consumet marmora tempus,
 Musarum nescit gloria sola mori.

ELEGIA VIII.

T Am longè distas à nostris, Calore, terris,
 Ut te hac lecturum vix aliquando putem.
 Si quiquam tamen Arctois progressus ab oris,
 Continget fausto littora Vestræ pede:
 Ille ut nulla meæ reddat tibi carmina Musa,
 Saltem in te nostri testis amoris erit.

Et Li-

Et Liger, & Rhodanus nostrum sensere dolorem,

Cum liquenda mihi Gallica regna forent.

Sed domus infelix utroq; orbata parente,

Clara me in patriam voce vocabat humum.

Ne si cessassem paulum, velut alter Ulysses,

Cum vetulo quereretur post mea damna cane.

Sed si Riphæos ultra quoq; Carole, montes

Submouear, tecum pectore semper ero.

Nam mihi magnus amor, tuaq; est perspecta voluntas,

Hospes in externis dum vagus erro locis.

Te duce Aquitanos, & Belgica vidimus arua,

Extremoq; sitam littore Massiliam,

Celtarumq; domos: Et quâ magne insluit urbi

Ceruleus rapidis Sequana vorticibus.

Hic illum patrio modulantem carmina plectro

Ronsardum vidi, nec minus obstupui,

Quâm si Thebanos ponentem Amphionamuros,

Orpheæue audissent, Phœbigenamue Linum.

Delinita suos inhibebant flumina cursus,

Saxaq; ad insolitos exiluere sonos.

Ille deum laudes, & pulchræ commoda pacis

Sublato æthereis Marte canebat equis.

At nunc Henrico crudeli morte perempto,

Quas illum credam disfluere in lachrymas?

Non ita Cecropius Ithylum mæstissima sylvis

Attica plorat avis, nec moribundus olor.

Ergo

LIBER III.

81

Ergo cū toties fortunam expertus Utramq̃,
 Gesseris audaci, maxima bella manu.
 Cū te in confertos toties immiseris hostes,
 Tela pepercerunt, Rex animosē, tibi.
 Nunc pace in media, cū ludicra bella cieres,
 Raptus es ad Stygias sanguinolentus aquas.
 Nam caua quā spatio lumen galea accipit arcto,
 Dira tibi aduersum perculit hasta caput.
 Quid sperare minus poteras, quā fine cruentis
 Imposito bellis, seu per arma mori?
 Hostis nullus erat: sed nec prece victa, neq̃ auro
 Nobiscum Clotho ferrea fœdus init.
 Cum primū celeri desunt sua Vellera fuso,
 Vnum impetrari non sinit illa diem.
 Quare si me humilem voluit fors inuida nasci,
 Ditiore ad Stygium non cupio ire forum.
 Nec superi inuideant, si cura liber ab omni,
 Et positis Vinam sollicitudinibus.
 Non curru, neq̃ equis cæcum veniemus ad Orcum,
 Hic aurum, hic vestes, hic remanebit ebur.
 Nos nudi, atq̃ inopes fatali naue feremur,
 Irus Vbi Cræso cum locuplete sedet.

ELEGIA IX.

AN tu me cor habere putas, qui bella paranti
 Imbelles versus dem, Radimile tibi?

L

Aprior

ae
Aptior ensi erat fortasse hoc tempore, & arma
Qualia Pellide Mulciber ante dedit.

At si quid Martem potis est ultra arma decere,
Musa vel inprimis hoc statuenda loco est.

Nam si nulla ferat prestans praconia Virtus,
Mercedem certe non tulit illa suam.

10
Quid de tot spoliis magno nunc restat Atride,
Eversa Victor quae tulit urbe Phrygum?

Omnia victa, situ & longa periere senecta,
Sola immortalis carmine fama viget.

Quis Priamum, aut Priami natos, quis Nestora canum,
Aiace siue duos nosset, & Antilochum?

Inclita si docti siluisset Musa potere:
ae
Fortes diis miscet Musa, vetatq; mori.

Te quoq; nequaquam tacitum, Radiuile relinquet,
Quisquis erit nostrae conditor historiae.

20
Nam dicenda ubi erunt magni connubia regis,
Et nunc Augusto Caesar, & ante sacer.

Primus tu occures, quo conciliante Polonis
Austria tam firmo foedere iuncta fuit.

Ille idem referens Liouonum hostilia tela,
Non poterit nomen prateriisse tuum.

Quantus & in Moschos ieris, cum barbarus hostis
Deiectus magna spe, haud aliter fureret,

Quam Telamoniades olim, cum sortia magni
Præcepta AECIDE cerneret arma sibi.

Quod

Quòd si praesagus vatem non fallit Apollo,
 Expectanda diu non erit illa dies.
 Cum, veluti ceruus claris latratibus actus,
 Abiecto fugiet Moschus iners clypeo.
 Non illum Tanais, Rhiphaeaq; saxa tenebunt,
 Non freta perpetuo quæ abriguere gelu.
 Ac tum, quæ populos expers maris aspicit Arctos,
 Omnia regis erunt sub ditione mei.
 Te Radiuile manet Victori debita laurus,
 Quam molli intexent Pierides hedera.

ELEGIA X.

Inter tot, Myscoui, equitum peditumq; cateruas,
 Obuia pontifici quæ tibi turba suo
 Proceßit, cupiens optatos cernere vultus,
 Et dulci affatu participare tuo:
 Idem me quoq; amor trans flumen Bugis amænum,
 Transq; tuum rorem, Vistula magne tulit:
 Non grege seruatorum, neq; pictis conspicuum armis,
 Sed cythara Phæbi, Pieridumq; choro.
 Quæis ego me iacto, & quæis tantum gloriôr unus?
 Quantum auro, aut priscis alter imaginibus.
 Nam cum essem natus fortuna non ita in ampla,
 Nec dictatorum dicerer esse genus:
 Ingenio tamen, & Musarum munere clarum
 Arctoo peperî nomen in orbe mihi.

Audiat hoc liuor: Musarum ego munere clarum
 Arctoo peperit nomen in orbe mihi.
 Has ego Mysconi, pro currib. atq; caballis
 Conspectum adduco sedulus ante tuum.
 Nec dubito, placido quin illas lumine spectes,
 Vt quas tu semper visus amasse mihi es.
 Sic equidem, Ut neq; bella inter, Variosq; labores,
 Illarum exciderit pectore cura tibi.
 Quas autem charas habuisti tempore duro,
 AEquum est Ut latis nunc quoq; rebus ames.
 Ne Videare hominum mores imitatus eorum,
 Qui fortune altum cum tenuere gradum,
 Amplius haud veteris meminisse videntur amici:
 Sed quærun, quis sit, ducat & Unde genus.
 Hæc alios tangunt: de te nil tale Veretur
 Musa hedera molles cincta virente comas.
 Quin tibi fortunam hanc stabilem, firmamq; precatur.
 Utq; sit ætati prodiga Parca tua.

ELEGIA XI.

Vrbis amatori si nostra Thaleia videtur,
 Stancesilæ, tibi rustica, rure venit.
 Atq; ea penè pedem porta reflexit ab ipsa,
 Ob faciem rerum dum stupeat insolitam.
 Trudebat vulgus, trudebaturq; vicissim,
 Hac pedites ibant, hac phaleratus eques.

Stride-

Stridebant serræ fabrum, incudesq̃ fremebant:

Vt cum tela Ioui Sicelis Aetna coquit.

Hæc mea Musa tuens, ut quæ nil tale per agros

Viderit, ad portas obstupescita stetit.

Turba dilabente facis sub tempora prima,

Vix tandem se Urbi credere sustinuit.

Hæc itaq̃ Oratrice vetus saluere sodalis

Te inbeo, siquidem Stancesilæ vacas.

Quod si per curas operosa non licet aulæ,

Si saluere nequis, nempe valere potes.

Intempestiue forsân iocor: & tibi Moses,

Quispiam ad occlusas excubat usq̃ fores,

Nescio quid secretam instillaturus in aurem:

Quin tu te auritas dicis habere manus?

Quantum ad me, lectis sex versibus, omnia, quorum

Causa ad te missa est nostra Thaleia, scies.

Qualis amore ardens iuuenis, quem vespere primo

Aduentum iussit virgo manere suum.

Optat quàmprimum rutilum decedere solem,

Unumq̃ hunc votis credit obesse suis.

Interea media fingit sibi somnia luce,

Spesq̃ potest animo vix capere ipse suas.

Iamq̃ cadit Phæbus, iamq̃ Hesperus ardet, & atri

Surgunt occiduo cardine noctis equi.

At virgo nusquam est: modico si ianua vento

Concrepuit, dominam hûc credit adesse suam.

Et iam syluæ omnes, & iam aquora sua quiescunt,
 Mortalesq; oculos iam sopor altus habet.
 Hic vigilat solus, spes arcet credula somnos,
 Quæ tamen occulto languet & ipsa metu.
 Hic ego sum, ne te longum morer, atq; ita carpor,
 Pendens promissis Stancesilæ tuis.
 Tu mentem indaga regis, sensusq; latentes:
 Non mihi nil dederit, si citus abnuerit.

ELEGIA XII.

ECquid ut ignotas abij diuersus in oras,
 Ulla tibi nostri cura relicta manet?
 An velut ex oculis, sic & de pectore cessi?
 Nec libet absentis iam meminisse Viri?
 Mecertè, ô mea lux, quantò via longius aufert,
 Tantò crudelis acrius Vrit Amor.
 Vrit, siue nouo prospexit Phæbus ab ortu,
 Seu rapidum pronus vergit in Oceanum.
 Et cum me placidis somnus complectitur alis,
 Astare ante oculos mæsta videre meos:
 Quàm vereor, mera ne tantum mihi somnia de te
 Sint reliqua, ast alter gaudia vera ferat.
 Nam quid agant isti, qui omnes venantur amores,
 Et famam inde sui nominis ire volunt?
 Nequicquam Danaen seruabat ahenea turris,
 Aerateq; fores, excubieq; canum.

Inuenit

*Inuenit solers aditum per munera adulter,
Conuerti in precium cum tulit ipse deus.*

At tu nec gemmas, neq; tanti feceris aurum,

Ut iubeas turpis crimina perfidia.

Non bene sub terris etiamnum Tyndaris audit,

Externa profugum classe sequuta virum.

At pia Penelope toto laudabitur aeo,

Nequicquam assiduis sollicita procis.

Strenuus ad Troiam bello incumbibat Ulysses,

Aut maris incertas puppe secabat aquas:

Illa astu pactos eludebat Hymenaeos,

Inceptum reuocans callida semper opus.

Hanc tu imitata, fidem sancte cole, nec tibi lucra,

Pasiphile, fama sint potiora tua.

Lucra petens, urgente Noto mercator adactus

Ad scopulum, surdo vota facit pelago.

Lucra petens lusor, sortem quoq; perdidit ipsam,

Et redijt nudus nocte silente domum.

Non me Sidoniis intextum Vestibus aurum,

Aut pelago caput gemma reperta rubro:

Sed facies nullo externo quesita colore,

Moresq; ingenui, purpureusq; pudor.

Hæc tenerum alliciunt, captumq; tuentur amorem:

Hæc si absunt, sordet purpura, sordet onyx.

Nec, si quam adpersit vitæ fama improba labem,

Tollere gemma nitens, pietæue palla potest.

Quod

Quòd si te hac in parte aliquid mea pagina ledit,
 Da veniam: desit nunquam in amore timor.
 Quem quidem ego facile esse mihi persuadeo vanum,
 Nec quid dicam habeo, cur metuam, nisi amo.
 Nunc tu, dum Litauas percurro frigidus oras,
 Fac curam absentis, nos imitata, geras.
 Et propone omnes venturum me tibi in horas:
 Et si pars tecum magna relicta mei est.

E L E G I A XIII.

M Vsa, relinquamus ripas Anienis amœnas,
 In sua me pridem Carpatus antra vocat.
 Sarmatiamq; iubet patrius ornare Camœnis,
 Si qua modo a nostro carmine fama venit.
 Illam Lasciades spoliis meus ornet opimis,
 Cumq; Scythis nullo fœdere bella gerat.
 Spes nostra in calamo est Heliconiadumq; fauore,
 Hac spolia, hic meus est currus, & arma mea.
 Nec primus rupes illas peto. Reius eandem
 Institit ante viam, nec renuente Deo.
 Et meruit laudem, seu paruum fleret Ioseph
 Letho fraterna penè datum inuidia.
 Siue Palingenii exemplum, Musamq; sequutus,
 Quid deceat, caneret dedecratq; viros.
 Concinit acceptos superis Tricesius hymnos,
 Linguarum præstans cognitione trium.

Et, quæ

Et, quæ de mundi perscripsit origine Moses,

Ignota esse sua non patitur patria.

Laude sua neq. Gornicium fraudauero: namq. hic

Orphæa fingit carmina digna lyra.

Germanosq. canit magno certamine victos,

Committens lyricis Martia bella modis.

Me quoq. paulatim vestigia vestra sequutum,

Vatibus annumeret Sarmatis ora suis.

Si mea nec liuor, leuis aut fiducia penna,

Sed patriæ dulcis pectora versat amor:

Tum tu aspirantem non segnis ad otia vitæ

Myscovi, monitis parce tenere tuis.

Sed sine, quod reliquum est mihi temporis, exigere inter-

Socraticas Lauros, Pieridesq. meas.

Nil magnum affecto, nec spe mihi blandior ulla,

Parua seges satis est, fonsq. perhennis aquæ.

Qui sectantur opes, penetrent in viscera terræ,

Aut ratib. curuis Indica regna petant.

Me iuuat immensi rationem inquirere mundi,

Cursusq. astrorum perdidicisse vagos.

Cur Sol præcipitet gelidæ sub tempora brumæ,

Nox contrâ, lentis pigra feratur equis.

Cur nunc exilis, nunc pleno appareat orbe

Cynthia: quid stinguat lumina magna poli.

Quid generet nubes, liquidosq. in nubibus hymbres,

Quodq. coruscanti sulmen ab axe venit.

Vnde coloratus, cælum qui diuidit, arcus,
 Vnde Aquilo, aut Euris, qui maria altâ domant.
 Qua vis commoueat terras, aut æquoris æstus,
 Fontibus, & fluuiis vnde perhennis aqua,
 Quò post facta animæ migrent. Sit Tantalus vsquam,
 Arida quem medio torreat amne sitis.
 Deniq; sit ne æterna corusci hæc machina cæli,
 An cuncta ad primum sunt reditura chaos.
 Hæc me vita manet, nisi quis deus obstat: auaros
 Aurea non egrè flumina habere sinam.

ELEGIA XIII.

Bella instant, Patrici: num nos quoq; bella sequemur?
 Et dabimus dura nomina militia?
 Illos bella iuuent, quos auri cuncta domantis,
 Gemmarumq; fames imperiosa tenet.
 Me paruo assuetum, lituis procul, & procul armis,
 Ad patrios fas sit consensuisse lares.
 Igne ubi inextincto lucet focus, agricolamq;
 Vbere solatur messe benigna Ceres.
 Hic me vel vites, vel mollia poma serentem
 Inueniat miles perdomito hoste ferox.
 Qui mihi sanguineas, plena inter pocula pugnæ
 Narret, & effusa castra relicta fuga.
 Oppidaq; & summis deiectas montib. arces,
 Et tot caesa, & tot millia capta virum.

Ipse te-

Ipse tenens Veteri spumantia cymbia Baccho

Excipiam tacitus fortia facta viri.

Attoniti stabunt verna, surdasq; ministro

Percutient aures Verba Vocantis heri.

Heu stultas hominum mentes: mortemne per arma

Quærimus? atqui Ultrò, dum loquimurq; Venit.

A Ere licet rigeas totus, solidoq; adamante,

Illam per as infert, perq; adamantia caput.

Ferreus ille fuit, qui humano sanguine primus

Sustinuit diras commaculare manus.

Non hec aut Urfis inter se, aut Tygribus ira,

Inq; suum nunquam scuit hyena genus.

Soli odia exercent mortales mutua, soli

Armant crudeles in sua fata manus.

Quin ita vecordes trux dementavit Enyo,

Per diras cades iri ut in astra putent.

Sic Bacchum, sic Alcidem, fortemq; Quirinum,

Magnorum titulos emeruisse deum.

Dignior at quanto dapibus Iouis ille fuisset,

Atq; Hebes picto participare toro.

Qui bella extinxet per terras omnia, quiq;

Pacem inter gentes inuiolabilibus

Sanxisset pactis: huic aurea templa decebat,

Huic pingues tauros, turasq; odora dari.

ELEGIA XV.

M 3

Patria

Patria rura colo: nunc fallax aula valebis,
 Nil promissa equidem magna tua illa moror.
 Libertas gemmarum instar mihi, & instar arenæ est,
 Lydius aurifera quam vehit amnis aqua.
 Hic ego nec nutum alterius, nec limina seruo,
 Infringens duris molle latus foribus.
 Nec votis exopto famem incænatus herilem,
 Nec cuiquam in turba pugno aperire viam.
 Nullius ad leges vitam compono, licetq;
 Tempora mi arbitrio ponere cuncta meo.
 Ergo aut Socraticis aures accommodo chartis,
 Vnde animus vitiis discat abesse suis.
 Aut meditor Latius non absona carmina Musis,
 Quæq; meus molli Sarmata voce canat.
 Nec me dedeceat sæcundi cultus agelli,
 Seruum censerî turpius esse reor.
 Rura inopes victus, & prisca munera glandis,
 Diuite mutarunt messe nitentis agri.
 Rura fuere prius, quàm clausæ mænib. Urbes:
 Ni sint rura, Urbes turrigeræ esuriant.
 Hinc miles patiens æstus, & frigoris æquæ,
 Hinc rigidus consul venit ad imperium.
 Quod si oblectatur Tarpeia Iuppiter arce,
 Cecropiamq; urbem bellica Pallas amat.
 Flaua Ceres nostros quoq; non fastidit honores,
 Spicea cui messis tempore ferta damus.

Nec mi-

Nec minus, æstiuis postquam maturuit horis,
 Grata repertori ponitur uua suo.
 Lacte Pales gaudet, debentur poma Priapo,
 Hortorum hic custos, curæ habet illa pecus.
 Quid memorem Nymphas, montes, & stagna colentes?
 Quid celerem Faunum, Panæue capripedem?
 Qui sancti nobis, seu sit dea, seu deus, omnes,
 Et gaudent nostro, ut remur, honore coli.
 Ac pecorum sætu, & frugum ubertate vicissim
 Vota expleant memores pauperis agricole.
 Villice, tu solitum iam nunc ordire laborem,
 Granaq; perpetuis decute verberibus.
 Dumq; fauet Boreas, dum frigore flumina torpent,
 Et faciles præbet nixq; geluq; vias.
 Materiam syluis fabricandæ conuehe nâui,
 Irato Satyrus frendeat ore licet.
 Ac primum duplices disiunctim pone carinas:
 Nam trabibus totum texere oportet opus.
 Quas transversa canis coniungant tigna carinis,
 Affixa ad lentas tigna quoq; ipsa trabes.
 Pars quarum anterior modicè inflectatur, ut amnis
 Exuperet fluctus, commodiusq; natet.
 Huic latera æquentur gemina fundata carina,
 Puppisq; ingenti concava nixa trabe.
 Tum rimas, ne quâ furcivus perfluat humor,
 Et Cereri admissa damna det intus aqua.

Conueniet musco, tortoq; ô Villice feno
 Sarciri: hac tibi sit cura, caue, Vlla prior.
 Atq; Vbi iam pontem glaciali marmore iunctum
 Vistula collectis fregerit auctus aquis,
 Informis liquidas descendat nauis in Vndas,
 Et petat Arctoi littus onusta maris.
 Nec reditum speret: satis est, si frugibus ære
 Pensatus, redeat nauta domum ipse pedes.
 Adsis, Cylleni: neq; enim sacundia tantum,
 Verum res quoque eget nostra fauore tuo.

ELEGIA XVI.

NVntius aduenio vobis, audite puella,
 Grata, minus uere feram, nescio: Vera tamen.
 Tam vera, & comperta sero, quàm Viuere certò
 Me scio: quàm nox est atra, nitensq; dies.
 Ille decus iuuenum, multiscius, experiensq;
 Ille valens calamo, nec minus ore potens.
 Duditius, regum orator, spes curaq; vestra,
 Dulcia coniugij sub iuga colla dedit.
 Quodq; exoptastis multa, subito abstulit una:
 Vestra procellosos vota sequuta Notos.
 Hæcne fides? Vbi dij? superos meminisse putatis,
 Si quid iurauit mentis amator inops?
 Projicite ex animo curam, nam præstat, inanem:
 Huic alimenta faci sufficit ipsa Venus.

At te laus victura manet, generosa virago,
 Unica Duditio digna reperta tuo.
 Non illum Italides poterant retinere puella,
 Non Rheni sanguis, nec Rhodani ulla genus.
 Tu poteras: geminus pulcherrima nata sub Arctis,
 Nec probitate minus, quàm niueo ore nitens.
 Ille & opes tibi postposuit, celebremq; galerum,
 Dines abunde, tuo si frui amore queat.
 Hac illa est lotos, quæ degustata, parentum,
 Et dulcem ex animo curam abolet patriæ.
 Mentibus unde hominum est hic insitus ardor? an illud
 Verum est, quod quædam fabula prisca docet?
 Nempe insulse hominẽ nostrum unumquemq; Vocari:
 Namq; ut nunc vulgò nominatur, homo
 Dimidium est hominis tantum, si secula prisca
 Spectemus, princeps quando coortus homo est.
 Nondum quid sit amor, Veneris nec munera norat,
 Sed qui mos plantis, arboribusq; manet.
 Citrà congressum, nocturnaq; gaudia citrà,
 Edebant generis pignora certa sui.
 His facies duplex ceruice hærebat in una,
 Tam bene, quæ à tergo, quàm bene, quæ ante tuens.
 Quadruplicesq; manus aderant, totidemq; potentes,
 Ceruorum cursus equiparare pedes:
 Vasta virum moles, vires in corpore summa,
 Natura effrenis, despiciensq; Deos.

Hi fastu

Hi fastu inflati, priscorum more Gigantum,
 Bello calicolas appetiere deos.
 Consultant superi: neq; enim mortale probabant
 Omne repentina clade perire genus:
 Et quo compescenda foret gens effera pacto,
 Non sese poterant explicuisse satis.
 His ita distentis hominum pater, atq; deorum
 Iuppiter, hos sacro iudit ab ore sonos.
 Securo vos esse animo volo: namq; ego spero,
 Hac ut recte habeant, me reperisse modum.
 Faxoq; ut superent homines, neq; bella deinceps
 Vlla tamen moueant permiciosa diis.
 Nam vires, queis freti audent contendere nobis,
 Dempsero, & in partes quengq; secabo duas.
 Hac ait, & somnum magno demittit Olympo,
 Quem sopire hominum corpora cuncta iubet.
 Ille capit virgam, Lethæo rore madentem,
 Somniferumq; hymbrem spargit in omne caput.
 Extemplo torpor mortales occupat artus,
 Inuitosq; domat somnus iners oculos.
 Hic quales curua defecti falce manipuli,
 Sole sub æstiuo tonsa per arua iacent:
 Tales Lethæo deuicti lumina somno
 Per campos fusi tum iacuerunt viri.
 Iuppiter interea, comitatus Apolline solo,
 In terras spatius deuolat aëriis.

Somnoq;

Somnoq; oppressos, Ut sors quenq; obtulit, ense,
 Per mediumq; latus, per mediumq; caput,
 Admisso, in geminas partes secat: ova secari
 Quo pacto, aut scombri lubrica terga solent.
 Vulnere dein solers curare iubetur Apollo,
 Ille haud inuitus iussa paterna facit.
 Extenditq; cutem, atq; extremas complicat oras,
 Et capita efformat, scabraq; terga dolat.
 His ita patratis caelestia templa reuisunt,
 Assurgit reduci concilium omne Ioui.
 Ut verò & somnus mortalia corpora soluit,
 Visus dimidio est & sibi quisq; minor:
 Concurrunt bini, & cupidi coalescere rursus,
 Mutua coniectis colla plicant manibus.
 Expertesq; ita languebant somniq; cibiq;
 Donec opem fessis attulit alma Venus.
 Nescio quid curis admiscens dulce molestis,
 Atq; nouo pensans damna priora bono.
 Atq; hinc ortus amor, plagæ medicator acerba:
 Quiq; unum ex geminis efficere vsq; studet.
 Quippe prout dictum est, homini pars altera desit,
 Quærendum omnino quam sibi quisq; putat.
 Huius, Duditi, quia compos factus & ipse es,
 Nec iam dimidium sed mage totus homo es:
 Fortunam hanc faueo tibi, tum succedere recte,
 Pro nostra cupio semper amicitia.

ELEGIARVM
ELEGIA XVII.

HAEC mihi barbatum memini dicere magistrum,
Magnus ubi Antenor post sua fata cubat.
Diuitias non esse aurum, neq; si quis inemptis
Infinita agri iugera bobus aret.
Illum, contentus qui esset paruoq; suoq;
Amplius à superis qui peteretq; nihil:
Dignum esse ante omnes, qui diues nominetur:
Hunc sat habere etenim, quod proprium esset opum.
His ego per suus, concesso regibus auro,
Ipse animo diues nil cupiente fui.
Nunc argumentis domine conuictus auaræ,
Errorem agnosco, pauperiemq; meam.
Dandum est, si cupias, inquit, mea vita, potiri:
Si nihil es quod des, limine cede meo.
Hei mihi, quod facile est sapiendo euadere ditem,
Sed quas diuitias nulla puella colat.
Non armenta ego nec latos, locupletibus agros
Inuideo, aut validis horrea clausa seris:
Illi possideant Ostrum, viridesq; lapillos,
Quicquid & auriferi gignit arena Tagi.
Pelle ego, & hirsutis arcebo frigora villis,
Et fluuiioq; libens praterente bibam,
Stramineaq; cubabo casa: modo fas sit amare:
Hac in parte graue est cedere diuitibus.

Sed quam-

*Sed quamuis durum quamuis graue, cedere oportet,
Cedunt infidis omnia muneribus.*

Ferrea turris erat, Danæ qua clausa latebat,

Hanc tamen auriflua rospatefecit aqua:

Auro victa virum scelerata Eriphila latentem

Prodidit, & certum misit in exitium.

Quàm bene, quòd natura parens abstruserat imis

Viscerib. solidi, cuncta metalla soli.

Donec opes celaret humus, non bella fuerunt,

Ad Styga tam multa nec patuere via.

Nos male solertes infustum effodimus aurum,

Omnigeni causam, principiumq. mali.

Hoc fratres ad bella vocat, hoc sustulit urbes,

Et magna euertit funditus imperia.

Heu canimus surdis, neq. prodest dicere verum,

Illam suum nobis occidit usq. melos.

Dandum est, si cupias, inquit, mea vita, potiri:

Si nil est, quod des, limine cede meo.

Ergo, nisi effosum foret altis montibus aurum,

Visurus neq. Amor lumina solis erat.

At si vera canunt priscorum carmina vatum,

Aligero nullum est numen Amore prius.

Hic deus eternam soluit caligine noctem.

Ex veteri formas elicitq. chaos

Hic, in amicitiam pugnantia semina rerum

Deducens, mundi nobile finxit opus.

Naturæq; unus partes infusus in omnes
 Aeterna serie cuncta creata fouet.
 Sancte puer, cui se tellus, fretaq; omnia debent,
 Et quicquid cæli clauditur orbe vago:
 Si nullo inductus precio, neq; præmia spectans
 Vlla, sed orbis amas commoda sponte tua.
 Re nulla si nudus eges: impune neq; auro
 Prostitui numen siueris ipse tuum.
 Sed quæcumq; olim damnis ditescet amantum,
 60 illas igne rapi vindice ploret opes.
 Tum neq; curet aqua sedare incendia quisquam,
 Sed prædam medio raptor ab igne petat.
 Atq; aliquis flammam spectans, furumq; rapinas,
 Artibus hæc iuret parta fuisse malis.
 Hæc mala mox aliis cumulet fata aspera damnis,
 Angat eam longa fracta iuuenta die.
 Angant & rugæ, cadensq; ætate capillus,
 Nec quicquam viridi quem nuce tinguat anus.
 Blanditias, primæq; imitetur verba iuuenta,
 70 Sed quæ sint cana non satis apta comæ,
 Illa puellarum choreis sese ingerat Ultrò,
 Illa putet cantus posse placere suos.
 Illam collatis iuuenes clam nutibus, illam
 Et virgo & simplex rideat usq; puer.
 Clam nunc, deinde palam: donec dediscat amari,
 In cineremq; abeat fax vetus illa suum.

lam.

Iam tum non timeat petulantes ianua mæchos,
 Ianua florum expers, & peritura siti.
 Illaq; iam domina feriat vox rarior aurem,
 Dormire, heu saxum, me pereunte, potes.
 Tum verò curam cognatas vertat ad artes,
 Et facibus castis insidietur anus.
 Gaudiaq; ignotos admutua cogat amantes,
 Et præstet turpem culpæ aliena operam.
 Atq; ubi iam vires, etas absumpserit omnes,
 Emendicati munera panis edat.
 Iamq; adeò & morbi, Veneris monumenta nefanda,
 Et celata diu Parthenopæa lues,
 Osibus emergat, perq; omnes seniat artus
 Impune, & medicæ rideat artis opem.
 Nec, nisi post longos mors cunctabunda dolores,
 His miserum soluat corpus anile malis.
 Sed tantum corpus: nam sontem Cerberus umbram
 Vltor aget cæcas trans Achérontis aquas.
 In pertusum ubi vas lympham ferat: utpote cuius
 In vita nunquam est exsatiata fames.
 His ex æquo omnes diris oneramus avaras:
 Ast à te, ô mea lux, sint ea fata procul.
 Sint procul; idq; adeò, si in me nil tu quoq; peccas,
 Sive etiam peccas, sit tibi mitis Amor.

IO. COCHANOVII

Elegiarum liber IV.

ELEGIA I.

AVLVVS nubiferas transmittere cogitat Alpes,

Et procul antiquam visere Parthenopen.

Quid faciet viduata nouo Telesilla marito,

Et desolata sola relicta domo?

Fleuit, ut amisso viduus flet compare turtur,

Orbaue pignorib. flet Philomela suis.

Ille voluntarius peregrinus exul in oris,

Mille feret cæli incommoda, mille via.

Vtq. nihil cesset, properet quoq. sol prius annum

Conficiet, longas quàm redit ille vias.

Non ita, qui vulgò sapiens celebratur Vlysses,

Olim in liquenda promptus erat patria.

Sed, cum vltura Parim numerosa Græcia classe

Iret vastatum Laomedontis opes:

Ille manere domum cupidus, furere assimulauit,

Ne socia inuitus posset in arma trahi.

Ut ve-

*Vt verò patuere doli fraudesq; relecta,
Uxorem assatus fertur ita ille suam.*

Presenti ut semper coniux fruerere marito,

20 *Nil non tentavi, sed renuente deo,*

*Linquenda est Ithace, natusq;, Uxorq;, Laresq;,
Per vastumq; fugax macha sequenda mare.*

Unus ne profuga fraudetur coniuge Atrides,

Gracia coniugib. tota erit orba suis.

25 *Abstrahor inuitus: vale, coniux optima, meq;*

Primo, si caueant numina, Vere mane.

Hæc ait, & flenti postquam dedit oscula nupta,

Commisit rapido vela ferenda Noto.

Aulide prima mora est armis obiecta Pelasgis,

30 *Dum sua veliferas deficit aura rates.*

Nec prius Argini ventos habuere secundos,

Quam lato infelix Iphianassa data est.

Ut ventum ad Troiam est, quæ prælia, quique labores

Exhausti? quanto sanguine fluxit humus?

35 *Hectore sublato decimo vix Doricus anno*

Ignis Dardanidas est populatus opes.

Iamq; ferebatur victrix vasto æquore classis,

Et præda ad patrios ibat onusta deos.

Infremuit cælum, tempestatesq; coorte

40 *Saxis illisas comminuere rates.*

Victores domuit pontus: pars mersa profundo est,

Partem turbo rapax per maria alta tulit.

Ad Ci.

*Ad Ciconum littus Ventis desertur Vlysses,
Urbemq; iniecto diripit igne ferox.*

45 *Armantur Cicones: concurritur equore aperto,
Thrax vincit, Ithacus non sine clade fugit.*

*Orta tempestate iterum, Borea q; furente,
AEgre Lotophagon littora curua tenent.*

*Hic viridis loti dulcedine capta iuuentus,
Immemor, ad patrios distulit ire lares.*

50 *Ni flentes ferro, viq; abstraxisset Vlysses,
Maturumq; citus precipitasset iter.*

*Hinc digressus ad immites classem adpulit oras,
Qua loca Cyclopes, gens truculenta colit.*

55 *Accipit hospitio nautas Polyphemus amaro,
Et sena ex illis corpora vincta vorat.*

*Uter opem reliquis tulit: Uter seruat Vlysses,
Victus es oblato, trux Polypheme, mero.*

*Elapsi ad naues properant, vastumq; per equor
Nantes AEoliis applicuere vadis.*

60 *Hic Laertiaden humanior excipit hospes,
Qui trucib. ventis imperat Hyppotades.*

*Hospitioq; errabundum recreauit amico,
Nec re fortem vlla passus egere virum est.*

65 *Addidit et munus, conclusas utre procellas,
Cedentem Zephyri flamina iussa sequi.*

*Linthea tenduntur, noctesq; diesq; seruntur,
Dux retinet clauum, dux regit ipse ratem.*

Iamq̃ erat in conspectu Ithace, cum fessus Vlysses
 Somno infelici lumina victa dedit.

70 At socii (aurea enim fallebant vincla) rati utrem
 Auro distentum per freta longa vehi:

Terga bouis laxant: Venti ilicet impete magno,
 Quæ data porta ruunt, AEoliamq̃ petunt.

75 Abripitur classis, emensaq̃ marmora tranat,
 Pectora planguntur, luctus ubiq̃ sonat.

Itur ad Hyppotadem rursus, stupet ille reuersos,
 Et, tanquam exosos diis, procul esse iubet.

AEolia eiecti Læstrigonas haud meliore
 Accedunt fato, mœniaq̃ alta Lami.

80 Nam speculatorem concerpssit dentib. Unum
 Antiphates, reliquis auxiliata fuga est.

Intonat ille ferum, decurrunt urbe Gigantes,
 Demerguntq̃ rates, cum ratibusq̃ viros.

85 Vnica seruata est nauis, qua vectus Vlysses
 Matura euasit certa pericla fuga.

Hinc ad Phæbigenæ peruenit litora Circes,
 Delectosq̃ iubet limina adire deæ

90 Viginti iuuenes: Venientes obuia diua
 Accipit, hirsutis undiq̃ septa seris.

Nec mora, misceri ducentem obliuia potum.
 Apponiq̃ nouis imperat hospitibus.

Accipiunt illi securis pocula dextris,
 Et nulla fraudis suspicione bibunt.

O

At dea

95 At dea contactos medicata verbere virga,
 Sordida spurcarum vertit in ora suum.
 Coniectosq; in haram sylvestri glande saginat,
 AEquum erat informes viuere glande sues.
 100 Eurylochus fraudis metuens, in limine primo
 Substiterat, nocuum nec bibit ore merum.
 Cumq; nec ipse sequi comites auderet, et horum
 Interea efferret limine nemo pedem:
 Nuntius interiisse omnes accurrit Vlyssi,
 Atriaq; ingressos non remeasse retro.
 105 Arma rapit Laertiades, vindexq; suorum
 Tecta horrenda dea praeeditatus adit.
 Oblatosq; meri latices interritus hausit,
 Frondeq; demulctus terruit ense deam.
 110 Cunctaq; cum illaesus superasset pharmaca, porcis
 Exutos comites donum ab amante tulit.
 Restat iter durum: patriam aspecturus Vlysses
 Non prius est, adeat quam Phlegetontis aquas.
 Tyresiam consulturus, patria arua petenti
 Qua fugienda foret, quaeue sequenda via.
 115 Ergo Cymmerias descendit mæstus ad oras,
 Terminus immensi quàm patet Oceani.
 Hac loca perpetuis vestit nox densa tenebris,
 Nec populos unquam recreat alma dies.
 Non cum sydereum solis rota scandit Olympum,
 120 Non cum sub terras axe volante redit,

Huc naui adpulsa nigras ferit ense bidentes,

Et Stygio regi debita sacra facit.

Ecce autem Umbrosis animas consurgere lucis,

Illectas pecudum cæde calente, videt.

125 *Quanta locustarum purum quondam dæra nubes,*

Subtexens latè frugum inimica venit.

Hic illi Heròes prisce potuere videri,

Quiq; modo in campis occubuere Phrygum.

Hic Anticlia infelix, quam Ditis ad umbras

130 *Absentis nati per Styga misit Amor.*

Hic & Tyresias: solus regionibus illis

Qui sapit: umbræ alij, vanaq; spectra volant.

Is Lærtiade venientia fata recludit,

Et per quas Ithace sit repetenda vias.

135 *Quèis ille instructus satis, expletusq; videndo,*

Ad socios Stygio flexit ab amne pedem.

Cymmeriasq; domos, & regna inamæna relinquens,

AEæis rursum reditur æquoribus.

dd

Hinc ubi soluisset maria ulteriora petenti,

140 *Stringere Syrenum prata necesse fuit.*

Qua si quis nauem imprudens religasset arena,

Pellaci è mediis voce retractus aquis,

Non ille uxorem, non dulcia pignora natos,

Post longum rediens exhilarabat iter.

145 *Sed scopulis hærens, Musæ dulcedine victus,*

AEuum apud impuras turpe terebat heras.

Dum mors effatos anima secluderet artus,
 Differentq; truces ossa inhumata seræ.
 Hæc cum Dulichius non ignoraret Ulysses,

150 Consilia equorea fida sequutus heræ.
 Auriculas comitum cera obstruit: ipse liganda,
 Brachiaq; ad malum, cruraq; lenta dedit.
 Atq; ita suspectas fugiens præteruolat oras,
 Nequicquam suauis vela morante sono.

155 Syrenas præteruecti, fraudesq; canoras,
 Aspiciunt scopulos, corde tremente, duos.
 Fumus erat circum, feruebant littora latè,
 Saxa mari ingentem pulsa dabant sonitum.
 Dextrum Scylla latus canibus succincta tenebat,
 160 Exertans alto guttura sena specu.

Lauum, quæ fundo nunc æquora sorbet ab imo,
 Nunc vomit epotas dira Charybdis aquas.
 Has inter rupes, nisi mauis dicere mortes,

Per tumidas agili puppe feruntur aquas.
 165 Dumq; implacatam cupiunt vitare Charybdim,
 A Scylla abrepti sex periëre Viri.

Trinacriam reliqui adpellunt, ubi filia Solis
 Pascebat patrios lata per arua greges:
 Hos violare nefas erat, & prohibebat Ulysses,
 170 Consilij Circes, Tyresiaq; memor.

Sed monuit frustra: venter caret aurib. aiunt,
 Hoc autore bouum grex sacer ille cadit.

Detra.

*Detractæ serpunt pelle, caro mugit acuto
Fixa veru: instantis nuntia signa mali.*

175 *Ut saturi ergo vagam pelago immisere carinam,
Candidaq; optati vela tulere Noti:*

*Nulla adpareret cum iam terra amplius usquam,
Sed cælum, & sola conspicerentur aquæ:*

Atra repente diem nubes inuoluit, & ingens

180 *Tempestas latis ingruit æquoribus.*

Linteæ scissæ volant: euerſi pondere mali

In rapidas rector decidit ictus aquas.

Nauem exarmatam miſſum ferit ab Ioue fulmen.

Soluitur illa, viros obruit unda maris.

185 *Solus comprehenſa trabe mortem effugit Ulyſſes,*

Continuoſq; nouem ſic natat ille dies.

Vix decimo infertur terræ, quem pulchra Calypſo

Eiectum pelago culta ſub antra vocat.

Hospita neue parum comis foret, omnib. illum

190 *Demerita officiis, lecto etiam recipit.*

Et ſi dura. Viri potuiſſent pectora flecti,

Premia manſuro magna parabat Amor.

Difficilem dea poſt ſeptem vix deniq; meſſes,

Idq; deum monitis, tendere vela ſinit.

195 *Ille mare ingreditur: quid multis? brachia rurſus*

Euerſa in mediis naue fatigat aquis.

Leucothoë feſſum placida aſpicit: huius ope æquor

Vicit, & optatam corpore preſſit humum.

200
Hinc teclum Alcinoi subit: à quo adiutus amicè,
Vix tandem patrio redditur ille Lari.

Cum totos viginti egisset duriter annos,
lactatus terris, indomitoq; mari.

204
Omina sint frustra: tu Paulum, Lar, aue fausta
Dimitte, & longa nolis abesse mora.

ELEGIA II.

Non ego te lachrymis, Tarnoui, prosequar ullis,
Aut tua lugubri carmine fata gemam.

Vivis enim vere, mortali carcere liber,
Sublimemq; habitas ætheris arce domum:

Quæ nulli est hyemi, nullisq; obnoxia nymbis,
Sed lucem æternam, nescia noctis habet.

Hic labor, & curæ insomnes, hic ægra senectus,
Hic morbiq; vigent, sollicitusq; timor.

Felix, qui scopulos euaseris æquoris huius,
Incolumi portum contigerisq; rate.

10
Nos pelago incerti ferimur, quocunq; carinam
Impulit aduersi seuæ procella Noti.

Tu nunc Heroas inter, quos prisca tulerunt
Secula cælesti vesceris ambrosia.

Sub pedibusq; vides terras, pontumq; sonantem,
Aureaq; æthereo sidera sparsa polo.

Gloria, quæ virtute tibi est quesita perennis,
Contempta volitat morte per ora virum.

Cum

20 Cum posses etenim factus te ornare parentum,
Duxisti satius laude vigere tua.

Non ignarus ei, qui nil per se ipse patrasset
Egregium, laudes opprobrio esse patrum.

Te memorant inuicti Alcidae exempla sequutum,
Terra, atq; infesti plurimum obijse maris.

Totq; adijisse pericla, tot exantlasse labores,
Auxum per mediam vadere barbariem.

Nec verò Eurystheus quisquam, aut grauis ira nouer-
Sed solus laudis te stimulauit amor. (c.

Artib. instructus pacis, belliq; fuisti,

30 AEque armis promptus, consilioq; valens.

Nec fuit vsus, ut alterutrum, quo clarior esses,
Vel pacem optares, vel tibi bella dari:

Sed veluti miles, longa assuetudine doctus,
Dextra aequè, ac laeva fulminea arma rotat:

Sic tu, cognita habens, quæ tempus utrumq; decerent,
Hoc aequè, atq; illo tempore clarus eras.

Tu fidus legum interpres, atq; arbiter æquus,
Tu circumuentis anchora sacra reis.

De summis regni rebus consultus, ubi ora

40 Soluisses, & vox auribus hausta tua est:

Incertum, prudentior, an facundior esses

Linquebas: surgit par tibi utrinq; decus.

Idem tu ille toga præstans, cum bella vocarent.

Milesq; intrepidus, duxq; peritus eras.

Non

Non incerta cano: Libyæ mihi littora testes,
Maurorumq; potens te duce fusa manus.

Testes Riphæis delectæ collibus arces,

Quæ tot Moschorum millia cæsa iacent.

Nam quis Obertini manantes sanguine campos,

50 Præcipitem Daci prætereatq; fugam?

Ille dies docuit numerum non vincere bello,

Sed vim pignantum, consiliumq; ducis.

Millia bis duodena ferox armauerat hostis,

Cuius pars numeri vix tibi sexta fuit.

Ergo intra vallum tacitis aciem instruis armis,

Spemq; bonam dubiis insinuas animis.

Tormentis instare, pilisq; ardentibus hostis,

Quale Iouis magna fulmen ab arce venit.

Tu pugnandi avidum belli certamine torques

60 Dilato, & longas iniicis usq; moras.

Impatiens ille, & numerofo milite fretus,

Intercludendi spem tua castra capit,

Diducitq; alas: at tu, dextro obice rupto,

Ordine ab extremo signa repente iubes

Inferri sparsis: ruit improuisa iuuentus,

Martiaq; horribiles æra dedere sonos.

Dacus ubi erupisse inopinum comperit hostem,

Impiger huc vires cogit & ipse suas.

Concurrunt alacres, funestaq; prælia miscent,

70 Hinc animosa cohors, hinc numerosa manus.

Dum

Dum reuocat sparsos hostis, densatq; maniplos,
 In faciem pugnam dum redigitq; nouam.
 Parte alia Vallum tu disiciis: euolat agmen,
 Distentumq; hostem fortiter aggreditur.
 Nec mora, rupta aduersa acies virtute tuorum est,
 Fit fuga, fit cedes: tu ampla trophæa refers.
 Deniq; nullum hostem, nullas te sospite vires
 Parrhasio timuit subdita terra polo.
 Atq; ut durus Atlas stellatum sustinet axem,
 Res humeris ita erat nixa Polona tuis.
 Nec verò superos lingua, sed mente colebas,
 Perstans in prisca religione patrum.
 Per te cana fides, cæloq; Astræa relicto,
 Cæperat inuisam visere rursus humum.
 Rebus in aduersis idem, lætisq; fuisti,
 Pectoris vnus erat sorte in vtraq; tenor.
 Diuitias metiri auro falsum esse putasti,
 Sed tibi opes magnæ fidus amicus erat.
 Consilio oppressos iuisti seditulus, ac re,
 Verus magnarum qui fuit usus opum.
 Tu scelerum, fraudisq; osor, tu portus, et aurâ
 Clemens virtuti, perfugiumq; bonis.
 Hæc te immortalẽ, Tarnoui maxime reddunt,
 Hæc te astris miscent, concilioq; deũ.
 Ultra num tu aliquid curas? hæc uè agmina spectas?
 Quæ celebrant funus puluerulenta tuum.

Sarmatia omnis adest, atq; una Teuthona pubes,
 Quiq; bibunt alti flumina Danubij:
 Omnes unus habet squallor, ferit athera planctus.
 Te deslent iuuenes, te pueri, atq; senes.
 Filius ante omnes, qui non solum ore parentem,
 Sed vita morumq; integritate refert.
 Pone modum lachrymis, fas non est flere beatos,
 O iuuenis, magna spes columeq; domus.
 Illos flere decet, qui exacto turpiter auro
 Spem nullam vitæ prosperioris habent.
 Sed periire velut ratione carentia bruta,
 Demersi tenebris, nocteq; perpetua.
 At qui ita vixerunt, ut nil virtute putarent
 A superis homini pulchrius esse datum,
 Nec sunt desidiâ turpem, luxumq; sequuti,
 Sed studiis animum percoluere bonis:
 Illis porta patet cæli, sedesq; beata,
 Cum terrena animus mole solutus abiit.
 Quod si quis merito magni tenet atria cæli,
 Nemo parente tuo iustius illa tenet.
 Quæ virtus etenim est, quam non exercuit ille?
 Quis fuit aut armis, aut pietate prior?
 Non ille antiquas laudes iactauit auorum,
 Laus propria hæc demum est, quam sibi quisq; parit.
 Pro patria innumeris obiecit se hostibus ultro,
 Vulnuraq; excepit, non timuitq; mori.

Fortuna

LIBER IV.

115

*Fortuna leuia, & subitis obnoxia damnis,
 Sola animi duxit perpetua esse bona.
 Hac Pollux, & quem diues colit India, Liber,
 Hac vagus Alcides venit in astra via.
 Quos inter nouus ille deum conuiua recumbens,
 Tarnouius tota gaudia mente capit.
 Curarum oblitus: ceu cum maria omnia circum
 150 Emensus portum deniq; nauta tenet.
 Hunc tu flere caue, atq; animo omnem absterge dolorem,
 Hoc tibi, si fas sit, dicat & ipse pater.
 Quin tu illi Pario de marmore Mausoleum,
 Vistuleas ponis nobile propter aquas.
 Quò pia posteritas auo labente quotannis
 Confluat, & cineri debita dona ferat.
 Prælia, quosq; olim deuicit strenuus hostes,
 Fac spiret paries Phidiaca arte nitens.
 Carmen ego adijciam: lapis hic premit inuidus ossa
 Tarnouij, ipse mori nescius astra colit:
 Hoc satis est tumulo: nam cætera fama superstes,
 Narrabit seclis innumerabilibus.
 A Eternum, ô venerande cinis, salue q; valeq;
 Et nullo incumbat pondere terra tibi.*

ELEGIA III.

*Q^{ua} vaga curricula, ô Firleu, quæuè ampla theatra
 Oblectare equè lumina nostra valent?*

P 2

Atq;

Atq; hæc natura artificis spectacula dia,
 Conuexiq; orbis non imitabile opus.
 Quæ potuit florum pictura æquare colores,
 Quales vere nouo Dadada gignit humus?
 Aut quis heryllus tam gratum splendet, ut herbas
 Amplexus summas ros oriente die?
 Nam nemora, & colles syluis frondentibus aucti,
 Fluminaq; ingenuas suppeditantia aquas:
 Non specie tantum, commendanturue lepore,
 Sed fruge, atq; usu sunt quoq; blanda suo.
 Hinc etenim priscis mortalibus extitit olim
 Victus, cum nondum fortia aratra forent.
 Hinc genus omne alitur pecudum, & genus omne ferarū.
 Ex quæis mortales commoda mille ferunt.
 Ipsa autem quamuis neglecta, incultaq; tellus,
 Natura tamen est undiq; compta sua.
 Quæ si hominum cura bobus versata colatur,
 Præmia cultorem qualia, quotq; manent?
 Nec vero aut gemmas Eoo in littore lectas,
 Aut conchas rubro progenitas pelago,
 Admirere magis, resfluentes quam ipsius æstus,
 AEquoris, & certis sinibus Oceanum
 Nunquam exundantem, licet omnia flumina in illum
 Undiq; inexhaustis prona ferantur aquis.
 Iam si templa vagi suspexeris aurea cæli,
 Estne vsquam, humanos quod iunet æquæ oculos?
 Hic il-

30 Hic illas totis radiantibus noctibus Ursa,
 Hic tenues Hyadum, Pleiadumq; faces.
 Hic obseruatum trepidis Orionae nautis,
 Et videas formis mille alia innumeris,
 Omnia quæ magni rapida vertigine cæli,
 Occiduas versus fixa feruntur aquas.
 Quinq; tibi aduerso luctantur tramite contrâ,
 Et vaga per magnum sidera inane meant.
 Quorum annus pigro perhibetur cardine verti,
 Et constat seclis innumerabilibus.
 Hæc inter medius Sol ardet, & axe corusco
 40 Per liquidum iunctis æthera fertur equis.
 Tempestatum, anniq; parens, nunc versus ad Austri
 Partes, nunc Boreæ frigida flabra petens.
 Luna autem semper nascens, semperq; senescens,
 Et modò tota latens, & modò plena nitens,
 Ex industria in hunc à diis coniecta videtur
 Terræ vicinum prodigiosa locum:
 Vt variabilibus formis, alioq; subinde
 Apparens vultu, scire alioqui anidum
 Ad se hominem alliceret, terraq; ex sæce leuatum
 50 Verteret ad cæli pura tuenda loca.
 Quod nisi quid paries absurdum Delphicus ille
 Dicit, qui se ipsum noscere queng; iubet:
 Ipsius naturam hominis quoq; dispice, Firlen,
 Forsan & hæc animus, quo capiatur, erit.

Ac tot dissimiles primum perpende figuras,
Naturæ promptas de locuplete penu.

Quotq; Vides formas, species tot concipe morum:
Ut non sit mirum, secla per innumera

Vix tria amicorum toto paria orbe reperta:
Culpa hæc disparibus, manat ab ingeniis.

Quæ nisi conspirent, ut idem nolintq; velintq;
Fidus amicitiae non coalescit amor.

Nec verò ô Firlen, Sphyn gem, Scyllamûe biformem,
Aut Centaurorum monstra stupenda legens.

Hoc genus arbitrere unquam portenta fuisse:
Namq; hæc à vera sunt ratione procul. ⁴⁰⁶

Sed tibi adumbrari potius per talia rere,
Naturæ duplicis participantem hominem.

Nonne Vides, ubi quis furit acri percitus ira,
Aut desiderii pungitur immodicis:

Quàm procul à vera fertur ratione, viaq;
Nec iam animo constat, nec memor ipse sui est?

Sed rapitur præceps: abruptis qualis habenis
Æqua (&) iniqua fugax per loca fertur equus.

Atq; hæc illa fera est iungi cum corpore sueta
Humano: quàm si postposito ipso homine

Solam quis curet, tradens se affectibus Ultrà,
Indulgensq; suis usq; cupidinibus:

Non hominis, Firlen, quæ à brutis distet oportet,
Sed pecudis vitam creditur ille sequi.

Forma

Forma autem illa hominis naturæ iuncta ferinæ,

Humana dici mentis imago potest.

Quam partem haud in scitè hominem quoq; dixeris ipsum

Visumq; est magnis hoc ita habere Viris.

Non, ut opinor, enim hinc hominem appellare solemus,

Quod caput, atq; humeros, brachia quodue gerit:

Ceteraq; eiusdem generis, quæ non magis ipsi,

Quàm brutis etiam consiteare data:

Sed quod præditus est ratione: illaq; magistra

Et veri, & falsi, propria signa tenet.

Virtutem à vitio, à turpi discernit honestum,

Rerumq; euentus per prius acta videt.

Hæc propria esse hominis, Firleu, fateare necesse est,

Et quisquis sese iis dediderit studiis.

Brutam illam pecudem rationis lege cõercens,

Et pietatem unà, iustitiãq; colens,

Vere illum humanam dicendum est vivere vitam.

Ut qui naturæ sit memor ipse suæ.

Et qua terra quidem patet inclusa æquore salso,

Mortis ubi diræ ferrea iura vigent.

Non animal reperiri homine præstantius ullum,

Amentes etiam credo videre feras:

Orbem autem nostra fabrefactum dicere causa,

Hoc verò euinci vix ratione potest.

Nam si spectandus terræ est, atq; æeris usus,

Tam brutis, quàm homini vita ab utroq; venit.

Sin

Sin præstans natura sibi hunc usurpat honorem,

Ne sic nostra quidem res meliore loco est.

Nam quantum brutis homo desipientibus anteit,

AEthereis tantum cedit & ipse animis.

Præterea, si in condendo deus orbe volebat

Gratificari homini, qua ratione feras

Humano generi infestas. Tigresq, Leonésq,

Et Crocodilorum corpora vasta tulit:

Cur inuisa fames, cur seuit pestifer aër:

Cur teneros partus mors necat ante diem.

Mitto perpetuis loca latè infessa pruinis,

Regnaq, flammium omnis subdita solis equis.

Mitto mare ignotum, rupes, vastasq, paludes,

Quò neq, mortali fas adyisse pede est.

Quod superest arui, natura obducere pugnat

Sentibus, & densis conserat omne rubis.

Ni labor assiduus, ni vis humana resistat,

Vertere sæcundum sueta bidente solum

Arcende causa famis: & tamen irritus ille

Non raro effluxit, disperiitq, labor.

Cum sata vel nimij solis coxere calores,

Hymbrésue, aut venti, visue inimica geli.

Valdè itaq, & nimium valdè, placet is sibi, Firley,

Causa orbem factum qui putat esse sua.

Hoc propius verò est, mundi artificemq, patremq,

Qui sibi sufficiens, non eget alterius,

Se spectasse unum, & sua commoda tantum agitare,

Orbem cum magna fingeret ille manu.

Scilicet artifice ut tanto sapientia cuius,

Viresq; immensa, par bonitasq; viget,

Dignum opus extaret: quo nil perfectius usquam

Cum foret, aut specie pulchrius, aut melius,

Summa quoq; authoris mulceret corda voluptas,

140 Contemplantis opus tempus in omne suum.

Res nostræ autem ita habent, fortuna ut si quis in ampla

Magnificam insistat edificare domum,

Liber ubi oblectare animum, possitq; profusa

Ostentare pares munificentiae opes.

Atq; huc comportet veterem simul undiq; gazam,

Aurum, marmor, equos, mancipia, arma, viros,

Ceteraq; ex genere hoc, quæ vel videantur ad usum,

Vel cultum illius cedere posse domus.

Hic aliquis, siue hunc Libycis rex præesse elephantis,

150 Ad primas voluit seu vigilare fores.

Hos fastus si assumat, ut illas futilis ades

Causa fundatas asserat esse sua:

Quanto cum risu (stultis quæ debita merces)

Ipsius censes excipiaur heri?

Hoc homini fortasse usu venit: ebrius orbem

Cum causa factum somniat esse sua.

Quem ratio satis, atq; adeo res ipsa refellit,

Fastu atq; immodico turgidum amore sui.

Q

Ut di-

- Ut dictum est igitur, propter se hæc ampla videtur
 160 Mundi templa potens edificasse deus.
 Aetherea mentes autem, mortaleq; seclum,
 Mancipia huius heri nobiliora sumus.
 Utq; dei insis, animi loca summa gubernant,
 Sic hominum generi terra tuenda data est.
 Muneribus dissipatis: ratione metalli,
 Quod quisq; admixtum, cum generatur, habet:
 5. Ferri etenim colere est agros, victumq; parare ijs,
 Qui se cunq; aliis dediderint studiis.
 AEris res varias diuersos fundere in usus,
 170 Ornatumq; diis exhibuisse solum.
 Argenti rabiosa procul depellere monstra,
 Et si qua humano corpore clausa fera est.
 Auri exercere imperium, diclarèque leges
 Urbibus, & cura publica habere bona.
 Quisquis auaritia ergo procul, turpiq; remoto
 Quæstu, fungetur munere rite suo,
 Communem exornans patriam pro parte virili,
 Et præbens sese morigerum superis:
 Spes illum est euectum iri ad maiora, ubi vita
 180 Functus mortales liquerit exuias.
 At qui dona sinet diuum rubigine carpi,
 Et patriam nullis inuerit officiis:
 Sed quasi fucus, apum populabitur horrea tantum.
 Vitamq; in lustris desidiosus aget:

Ille sues, ranasuè subibit Pythagoræas
Mortuus, aut furiis terga secanda dabit.
Nam licet extiterit sapientum factio quadam,
Quæ mulctare sacras morte sit ausa animas.
Pars potior tamen addictas leto asseruere,

190 Conuincuntq; æuo viuere perpetuo.
Nam quoniam deus est, iustum fateare necesse est:
Hac autem in Vita sæpè videre licet,

Paupertate premi innocuos, florere nocentes:
Quod, quàm sit iustum, quisq; putare potest.
Quare aut iniustus deus est, quod dicere falsum est,
Aut potiore sui parte perhennis homo est.

Qui, si nulla tulit meritorum præmia, donec
Corpore mortali uiueret implicitus.

Seruatus credi venturum debet in æuum,

200 Clara ubi iustitia est cuiq; futura dei. X

FINIS.

It is the duty of every citizen to
obey the laws of his country
and to support the government
in every way possible.
The first of these duties is to
pay the taxes which are levied
upon him. The second is to
serve in the militia when called
upon to do so. The third is to
support the laws of the country
by his own conduct and by
that of his family.

220. The first of these duties is to

125

FORICOENIA

SIVE
EPIGRAMMATVM
Libellus.

AD PETRVM MYSKOVIUM.

*Vi cænare domi Musas, adeoq; pœtam
Ipsum, Myscoui non reticende Vetas:
Accipe iure tuis foricænia debita mensis,
Non Aganippæo fonte sed hausta cado.
Hæc mihi, dum violæ regnant, dum po-
cula spumant,
Corniger occulta dictat in aure deus.
Quæis horam neq; tu meliorem impende legendis,
Inter vina volunt ebria scripta legi.*

2
VOTVM.

*Non aurum optavi, neq; clausas mœnibus urbes,
Nec quas Thebarum dixit Homerus opes.
Sed magis ut dulci spument mihi pocula Baccho.
Nectar inexhausto sufficiente cado.
Potantiq; hilari, Bromij non osor, amicus
Absideat: vitem rustica turba colat.
Has ego diuitias & amaui, & semper amabo,
Nec sceptrâ inuideo, cûm phialam teneo.*

Q 3

AD SO.

AD SODALES.

Hic, o amici
 Dum patiuntur
 Fata, bibendum est.
 Nulla apud Orcum
 Vineae floret:
 Nulla Lyæo
 Dolia feruent.
 Flumina tristi
 Sulfure manant.
 Pallida ripas
 Taxus inumbrat.
 Hic, o amici,
 Hic & amandum est:
 Nam simul atque
 Ruperit atrox
 Stamina Clotho,
 Te Crocali, & te
 Phylli relictæ,
 Per Styga, nigro
 Lyntre feremur:
 Haud nebularum
 Absimiles, quas
 AEquore surgens
 Dissipat Eurys.

DE NE.

DE NEAERA.

Thebana bella tu quidem
 Cantas, & ille Troica:
 Ego mea infortunia.
 Me non eques, me non pedes,
 Aut classis ulla perdidit,
 Sed syderibus certantia
 Dulcis Nearæ lumina.

IN PVELLAS VENETAS.

Quotquot in Adriacis fuerant Nereides undis,
 Vel potius toto quotquot in Oceano:
 Omnes deduxit Venetam Neptunus in Urbem,
 Conspicitur vasto nullâ puellâ mari.
 Hic saga est Circe miserorum pestis amantum,
 Hic Syren nautis insidiosa canit.
 Ut loto abstineas, Ut noxiapharmaca vites,
 Ceraq; auriculas cautus ut usq; linas.
 Immo obsurdescas: oculis nisi captus, Ulysse, es;
 Captus es, & forma moly tuum illud habet

IN TVMVLVM FRANC. PETRARCHÆ.

Si memor ipse sui est animus post funera, culte
 Petrarcha, & cineri uiuit inustus amor:
 Certè non tantum cepisti morte dolorem,
 Quàm gaudes Laura nunc comes iræ tua.

Qua

*Quæ sati inuidia primis oppressa sub annis,
 Te summo in luctu liquerat, & lachrymis.
 Nunc vos Letheæ spaciante margine ripæ,
 Elysii spectat plebs numerosa fori.
 Felices animæ, quarum dissoluere sædus
 Mors quoq; & extremi non potuere rogi.*

7 DE SCRIPTIS EIVSDEM.

*Immatura tuæ dum defles funera Laura,
 Illam immortalem, teq; Petrarcha, facis.*

8 AD CALLISTRATVM.

*Dives amasti olim, sed inops, Callistrate, factus
 Non item amas: habet hæc pharmaca pauperies.
 Quæ te blanda suum nuper vocitabat Adonim
 Menophile, nomen nunc rogat illa tuum.
 Tu quis es? Unde venis? quid vis tibi? num satis illud
 Nosti tritum, inopi nullus amicus erit?*

9 IN IMAGINEM MARIANI.

*Exigua hæc, Mariane, tuis solatia amicis
 Linquis, Apellæa redditus in tabula.
 Ipse per Ionias Asiam petis impiger undas:
 Et loca, ubi humano parva salus generi est.
 Di tibi dent faciles ventos, quibus usus, amicis
 Et patriæ incolumis restituare tuæ.*

AD AN.

AD ANDREAM PATRICIVM.

Nemo est, quem cupiam magis videre,
 Quàm te, mi Patrici, dolore in isto:
 Qui me nunc coquit acriore flamma,
 Quàm quæ Trinacria æstuat sub AEtna.
 Quare, si quid amas meam salutem,
 Ne me spe reditus tui vsq; & vsque
 Defraudes precor, aut tu enim mederi,
 Aut nemo poterit meo dolori:
 Qui me nunc coquit acriore flamma,
 Quàm quæ Trinacria æstuat sub AEtna.

AD VENEREM.

Vir tuus Anchises, quem propter sæpè solebas
 Antehac Idæum litus adire, Venus:
 Hunc tibi iam tremulo nigrum de vertice crinem,
 AEtatis posuit præterita reliquum.
 O dea, namq; potes, primam aut mihi redde iuventam,
 Aut veluti iuuenem, sic tueare senem.

IN CONVIVIUM.

Quæ nunc dicuntur conuiuia, conbibia olim
 Dicta puto: hoc siquidem symposium est propriè.
 Affinis genuinum inuertit littera sensum:
 Nè quis idesse putet vinere, quod bibere.

R

IN BA

IN BACCHARVM CYTHARAEDVM.

ORpheus in syluis, in aquis moduletur Arion,
 Mulceat hic pisces, mulceat ille feras.
 Tu Urbibus in mediis cane, Bacuare: nemo etenim te
 Dignior humanis aurib. esse potest.

DE ANNA.

Illud nomen amo, quod seu legisse latino,
 Seu velis Hebræo more, perinde sonat.

IN BACCHVM.

LAeti merum bibamus,
 Bacchumq; concinamus:

Bacchum, patrem choræ,

Et cantilena amicum.

Bacchum, sodalem Amoris,

Charissimum Cytheræ.

Per quem ioci ac lepores

Et temulentia orta est.

Per quem molestia omnes,

Et cura dormit acris.

Pulchrè ergo temperatos

Præbent scyphos ministri:

At mistus irretentis

Angor fugit procellis.

Vino

15 *Vino ergo recreemur,
 Curasq; ne moremur:
 Quid quæso enim in dolore
 In lachrymisuè fructi est,
 Cui fas futura scire est?
 20 Incerta vita nostra est.
 Potus volo choreas
 Ductare, odoribusq;
 Largè fluens iocosus
 Saltare cum puellis.
 Per me licet volenti
 Merere semper: At nos
 Leti merum bibamus,
 Bacchumq; concinamus.*

IN MILANIONEM.

Milanion ego sum, teneram quem ferre puellam,
 Et medios inter cernitis ire canes.
 Venor apros, ago cornipedes in retia ceruos,
 At me Amor ipse suis implicuit laqueis.

17 EPITAPHIUM NICOLAI FIRLEI.

HAEC te urna exanimem seruat, fortissime Firleu,
 Ipsius Martis cuspide perdomitum.
 At tua laus viuet nullis obnoxia fati,
 Donec crunt hasta, spicula, signa, tubæ.

18 IN AMOREM DORMIENTEM.

Dormis, mortales curis in somnibus angens,
 Dormis, heu, dura proles Acidalia.
 Nec tibi fax ardet, nervo^{ue} impulsa sonanti
 Emanib. falli nescia, arundo volat.
 Alter sit securus: ego timeo, improbe, ne vel
 Sopitus videas somnia amara mihi.

19 AD IBYCVM.

Si cœnitare vis pœtas, & crebro
 Potare apud te: pol., sapientis, Ibyce,
 Homines palati: pocula hæc lymphatica,
 Merumq. flumen amoueri fac procul.
 Seruis bibendum, sobriæq. Virgini:
 Nobis Falernum ardentiusq. Cæcubum
 Capacioribus iube adponi scyphis.
 Nam si bibendum est, optimum quodq. Ibyce,
 Vinum bibendum est: cætera esto sobrius.

20 AD LVCINAM.

Inno Lucina, aut si mauis Ilithyia,
 Quæ gravidis Uterum soluere diua soles.
 Hæc tibiserta Acmon patula suspendit ab orno,
 Præsens nitenti tu dea sis Crocali.
 Illa quidem lepores dum captat credulus Acmon,
 E Zephyri non est flamine facta parens.

Sed tu,

*Sed tu, Diua, tamen non omnia nosse labores :
Nam si infans non est hic meus, illa mea est.*

21 AD CORINNAM.

Avreus hymber ego latitantem nolo puellam
Fallere: nec sim bos, nec fluuiialis olor.
Hac ludicra Ioui sint cura: ego bina Corinna
Aera dabo, nec erit cur volitare velim.

22 EPITAPHIUM N. CRETCOVII.

Hic te Cretconi, mors, & tua fata manebant,
Dum tu omnes terras, & dum maria omnia circum
Perlustras, nullo defessus membra labore.
Te rapidus Ganges, gelidiq; Borysthenis unda,
Te Tagus, & Rhenus, te ripa binominis Istri,
Et septemgemini viderunt ostia Nili.
Nunc concessisti magnum visurus Olympum,
Aethereaq; domos: Ubi dijs immistus inanes
Et curas & spes hominum, lamentaq; rides.

23 AD FAUSTVM.

Morbis amor grauis est: ego quāuis nō amo, Fauste
Sed quia amavi olim, nunc quoq; discrutior.

24 IN CYPASSIM.

Solam inuitaui, tu hircis comitata duobus
Venisti ad cœnam, fusca Cypassi, meam.

*Quid vestem obtendis? cæcas quid comprimis alus,
Improba? sentit eos nasus adesse meus.*

25 *IN IMAGINEM ANDR. DUDITII.*

*Q**Vis te Duditi, nouus hic expressit Apelles?
Quæ te tam solers est imitata manus?
Cui probitas non est, aut cui tua cognita Virtus,
Ex facie mores æstimet ille tuos.*

26 *AD PETRVM.*

*Q**ui tribulos tantum agricolæ, lappasq; priori,
Et steriles herbas ferre solebat ager:
Hic tibi nunc Cererem plenis, Petre, iundit aristis,
Et tacite ignauos increpat agricolas.
Nam si rura vacent, & iners torpescat arator,
Neglectus fruges non dabit ullus ager.
At si perpetuo vomer tibi splendeat usu,
Vix capient messes horrea lata tuas.*

27 *DE NEERA.*

*A**cria cum dura fuerant mihi bella Neera,
Nec pacem potui, fœderauit ulla pati.
Risit amor, teneramq; iubet lachrymare puellam.
At mihi pugnaces obstupere manus.
Tum nostro victrix iniecit brachia collo,
Per noctes vinctum detinuitq; duas.*

Nec

Nec mihi cessauit meritas infligere plagas,
At quales plagas? cū subit, emorior.

AD TOMAM.

QUod potis in nostro, quod sit mage carmine Toma,
Prædurum censes, illepidumq; vocas.
Et quid agas mecum? nobis quoq; displicet ipsis,
Sed mage molliculum condere tu potis es,

IN HEDERAM.

OHedera, obliqua vitem complexa choraæ,
Pessundas teneri dona nocens Bromij.
Nec nos, sed perdis tete improba: tempora curet
Quisquam cingi hedera, deficiente mero.

AD FABVLLVM.

TArde procedunt foricænia nostra, Fabulle,
Quid mirum? cænat sæpè pœta domi.

AD PETRVM ROYZIVM.

VLtima te produxit Iberia docte Royzi,
Erudit Latium, Sarmatis ora fouet.
Nec gens ulla adeo est à nobis disita, quò non
Ingenij penetret fama secunda tui.
Niprior hoc alter voluisset nomine dici,
Mundanum ciuem dicere te poteram.

32 EPITAPHIVM. ANDR. SELISLAVIE.

Hunc Selislauio tumulum posuere sodales,
 Desletusq; tulit dona suprema cinis.
 Vobis crudeles homicida nemo sit olim,
 Qui donet lachrymas, iniiciatue solum.

33 IN IMAGINEM SVAM.

Talis eram, cum me lento torqueret amore
 Decantata meis Lydia carminib.
 Tictorem metui, cum vultum pingere vellet,
 Ne gemitus una pingeret ille meos.

34 AD NICOLAVM FIRLEV M.

Reditus es nobis tandem optatissime Firleu,
 Apopulis rediens sospes Hypperboreis.
 Tecum prisca fides, & amans dea candida veri,
 Et pudor, & redijt non simulatus amor.
 Felices agri, domino gaudete recepto,
 Gaude vicini, tu quoque ripa, Vepri.

35 IN VICTORIAM NICOPHONTIS.

Tauri profunda colla, humerosq; ferreos
 Atlantis, & comam Herculis, & barbam hispida.
 Leonis aspectum trucem Milesii
 Gigantis, aspexit neq; ipse Iuppiter

Interi-

*Int eritus, cū victor euasit graui
Cestu in corona Nicophon Olympia.*

36 AD PHILIPPVM PADNEPIVM.

*C*ū pax vigeret aurea,
Ensemq; Mars reconditum
Carpi sinebat improba
Æruginē, & pigro situ:
Et nos, Philippe, Theiam
Anacreontis ad lyram
Non inuenusta lusimus
Dictante Phæbo carmina.
Nunc victa tympanis fides,
Fremētibꝫ classicis
Obmutuit prorsus, neque
Vocem datura pristinam
Videtur vsq; dum nouis
Auctus triumphis hostico
Augustus erigat solo
Victor trophæum nobile.
Hunc insidens, ô roscidis
Aurora bigis, lucidum
Adferre festina diem.
Cū liber arcu Gnosio
Plectrum resumat aureum,
Fugamq; Moschi concinas
Apollo Musarum decus.

37 EPIGRAMMA N. CERASINI.

HOc te marmor habet cultorem iuris, & aequi,
 Postquam oculos clausit mors, Cerasine, tuos.
 Iustitia, & pietas planxerunt pectora palmis,
 Et posuere sacram te moriente comam.

38 IN IMAGINEM ANDR. PATRICII.

VT faciem hæc pictura tuam, Patrici, ora q̃ reddir:
 Sic tu animum scriptis exprimis ipse tuis.
 Sed pictura situ, longoq̃ abolebitur ævo,
 Aeterna ingenij sunt monumenta tui.

39 IN DIPITEM SUPERBVM.

Multa potest etiam præter spem uertere demon,
 Euchit ille humiles, deprimit ille duces.
 Et tuus hic in neruum erumpet deniq̃ fastus,
 Aurea nunc quamuis flumina possideas.
 Non humiles maluas, non iuncos turbo, sed altas
 Sternit humi quercus, sternit humi platanos.

40 CONFESSIO.

Tempus adest, omnes sua cum delicta fatentur,
 Et veniam superos supplice voce petunt.
 Nec mihi fas veterum ritus spreuisse parentum,
 Dicendum est, quicquid pectora cæca premunt.

Non

Non didici impuri peruersum dogma Gnathonis,
 Aiunt, aio: negant rursus, & ipse nego.
 Sed quæ cum vero mihi consentire videntur,
 Hæc demum affirmo: sin minus, usq; nego.
 Non opib. quenquam, neq; fuluo metior auro,
 Sed quàm quisq; probus, tam mihi charus erit.
 Rem ratione mala nolim auclam, ferre superbos
 Non possum, & tantum curo placere bonis.
 Talia dicentem deus audit, atq; ita fatur,
 Semper egebis: ita hæc culpa pianda tibi est.

IN NATALEM REGIVM.

Hic te, Auguste, dies materna excepit ab aluo,
 Et lucis fecit participem æthere.
 Ut cum accessisset primæ vigor ille iuuenta,
 Inuicta gereres regia sceptrâ manu.
 Et tibi seruiret, quicquid sicca aspicit Arclos
 Albim inter, pigras atq; Mæotis aquas.
 Dij faciant, hæc lux redeat tibi prospera semper,
 Et venias clari serus in astra poli.

AD NIC. RADIVILVM.

Longum examen apum fugiens aluearia nota,
 Sub larib. posuit cerea castra tuis.
 Teq; suo testem gaudent adhibere labori,
 Dum vacuis condunt mel, Raduile, fauis.

*Haud equidem ratio temere insita creditur illis,
Nam Virtuti ubi honos sit, meritisq; vident.*

93 AD EVNDEM.

Gracia sopiti dum nectar in ore Periclis,
Congestisq; resert ambitiosa fauos.
Efficit ut rectus nobiscum habitare sub iisdem
Melliferas mirum non videatur apes.
Nos hæc miramur: neque enim hic sonipesue, faberue
Visus habere alas, saxaue inire choros.

94 AD AURELIUM.

Seu tu Miscoij ad mensam conuiuia recumbis,
Aureli, et digitis pocula plena tenes:
Seu satur expectas, dum Vespertina reuertat
Promissa adportans gaudia Demophila,
Salue: me æquales inter facunda bibentem
Pieris immemorem non sinit esse tui.

95 IN CORONAM.

Marcuit heu, subito mea florens illa corona,
Quam modo Parnassi vertice detuleram.
Marcuit, ingratum simul attigit inscia tempus:
Nunc me, Phæbe, tui, Pieridumq; pudet.

96 EPIGRAPHIVM STENELAI.

Inter

INter mille neces, & mille pericula Martis
 Versanti assidue fors fuit aqua tibi.
 Hanc tamen expertus, Stenelæ, es deniq; acerbam,
 Cum nil, quàm fuerant arma timenda minus.
 At tibi si ponenda fuit per vulnera vita,
 Ante aquilas malles quàm cecidisse tuas.

AD IACOBVM GORSCIVM.

HVc etiam, campos quàm prospicit Ilisa feraces,
 Terrapidos amnes, Gorsci, perq; inuia saxa
 Nunctia factorum peruenit fama tuorum.
 Nempe ut pro Cicerone micantia sumpseris arma,
 In mediumq; audax processeris equor, ubi hostem,
 Ipso augente animos Cicerone fauenteq; cæptis,
 Lucta multiplici, Romanæq; arte palestra,
 Victor humi prostrasti, & palmam ritè tulisti:
 Ille autem ingenti perculsus corda dolore,
 Ne toties vultum victoris & ora videret,
 Tristis ad extrema concessit flumina Varte.
 Taurus uti pugna inferior, cornuq; reuulso
 Excedit campo tacitus, cæcasq; ferarum
 Abdit se in latebras, victorem armenta sequuntur.
 Maeste animo, Gorsci, cælum tua gloria scandit,
 Quantus enim Alcides domito Buxride, quantus
 Tergemino custode Orci fumantis abactio,
 Tantus tu Heluidio, simul & vigilante pœta
 Virib. ingenij victis, linguaq; diserta.

AD vitam reuocata Venus Tirane perempta.
 Cum fuerit, mihi te sistere pollicita es.
 Nec nostras, Pholoe, fallas oculissima speres,
 Nam sine te magna sum miser in rutuba.

IN POSTHVMVM.

Hoc pergracari est, inquis, cum Postume, potas:
 Pertodescari est notius, & patrium.

AD EPISC. CRAC.

NEc tibi ego vsui eques, nec sum pedes, vnice præsul.
 Quare insit nostro nullus in ore pudor.
 Non modo si vlla à te deposcam præmia, sed si
 Sperem etiam, merito non patiente meo.
 At formica memor venientis sedula brumæ
 Hinc æstiuam, atq; hinc congerit vsq; penum.
 Nimirum exemplum mortalib. vtile præbens,
 Vt dum atas patitur, dumq; virent genua,
 Provideant agræ sedemq; cibumq; senectæ:
 Res est & misera, & turpis egere senem.
 Ignosces igitur, si cum prope frigidus annus
 Instet, sim certo de Lare sollicitus.
 Nec me per pelagus nantem cum mercib. aureis
 Deprendent Euri, præcipitesue Noti:

Forti-

Fortiter innixus stiuæ patrio boue terram
 Versabo, & rastris sedulus arua colam.
 Quòd si læta Ceres cultos. vestiuerit agros,
 Nec spes vota auidi luserit agricola:
 Non mihi displiceat Phæbæa resumere plectra,
 Carmenq; agricolis concinuisse dijs.
 At tibi si ulla mei sese memor offeret hora,
 Hac me contentum viuere sorte scies.

57 AD PETRVM ROTZIVM.

QVæ hæc est inuidia, ô Phæbo dilecte Royzy,
 Ut, cum Socraticis sermonib. & sale multo
 Me respersisses primum, spumantib. idem
 Mox pateris, plenoq; incautum immergeris auro:
 Aurea ut illa quidem tua dicta, omnesq; lepores
 Exciderint mi animo, neq; quicquam præter lacho
 Plena domum attulerim, & somno nutantia membra.

52 AD SVLPITIVM.

QVid persequi est necesse tot laudes tuas?
 Orator ipse es, & ministrum, sit nisi
 Scriba aut pœta, Sulpiti, nullum foues.

53 AD DIODORVM.

DORMIS, ô Diodore: atqui scyphus ipse vocat te,
 Euigila, vitam seminecemq; fuge.

Nemi-

Ne mihi parcus ames dici, sed merfus laccho
 Ad genua vsq; merum non bene firma bibe.
 Longum instat tempus, cum vino erit vsq; carendum,
 Tolle moras: Variat cana senecta comam.

AD IBYCV M.

HERI, (nisi illud somnium
 Credam fuisse) heri Ibyce
 Inter bibendum dixeras:
 Cras, lane mellitus, volo
 Cænes apud me: assentior
 Tibi, culinaq; interim
 Indico, & illis ferias.
 Nunc, ô sceleste, nunc meas
 Acerbus aures nunctius,
 Ventremq; adeò ipsum perculit.
 Frigere nimirum focum,
 Cænaq; nullam spem dari,
 Conuiuij oblito patre.
 Memorem, inquit, odi combibam,
 Sermo vetustus: certè ego
 Obliuosum odi magis.

AD MVSAS.

Vester ego, ô vester, nemorosi Heliconis alumna,
 Transfuga me assuetis sistere quero choris.

Quem

Quem non conspicui spes ambitiosa galeri,
 Maiorumue fames ulla momordit opum.
 Vt cuperem auelli nobis, ca premia querens,
 Quæ stolidum vulgus sola sequenda putat.
 Sed me Myscouij tulit arcta compede Virtus,
 Et longè nostris maior amor meritis.
 Duxerim ut esse nefas, curis dum carpitur ille,
 Otia me interea dulcia velle sequi.
 Spero equidem fore, ut optatum tandem ille laborum
 Finemq; inueniat, præmiaq; ampla ferat.
 Me quoq; tum sacris abreptum condite lucis,
 Vestra ante ora, Deæ, viuere, amemq; mori.

IN AMOREM.

M Eigni, me niuibus, me si ipso fulmine mauis
 Obrue, me in scopulos, & vada cæca rape.
 Nam cura assidua, & longo duratus amore
 Non videor ladi posse neq; igne lous.

EPITHAPHIUM TOMÆ.

H IC, Toma infelix, post vltima fata quiescis,
 Cuius in augenda re labor omnis erat.
 Quid tibi nunc misero congesta pecunia prodest?
 Fures aurum, animam di rapuere tuam.

IN CÆLICEM.

T

QVID

Quid mihi, parue culex, immiti saucio amore
 Tristis ad ingratas occinis auriculas?
 Ad Pholoén potius querulos conuerte susurros,
 Atq; hæc oblita blandus in aure cane.
 Ianus te, o Pholoé, manet: at tu ferrea dormis,
 Et iuuenem lenta conficis usq; mora.
 Quod si forte tuo surrexerit excita cantu,
 Atq; in complexus venerit illa meos:
 Vergiliana, culex, tibi præmia scito parata,
 Ut nunquam in chartis emoriare meis.

59 IN AVLVM.

Tollis in astra meos versus, cextareq; priscis
 Indicio videor vatibus, Aule, tuo.
 Tollis in astra dapes: & quo tibi nomine multum
 Debemus, vel non, Aule, vocatus ades.
 Candidus, Aule, vir es: sed candidus hoc quoq; fare,
 Musa tibi sapiat, an mea cæna magis.

60 IN IMAGINEM FRANC. MASLOVII.

Exiguam, Francisce, tui suauissime partem
 Scita licet nobis ista tabella refert.
 Agnosco faciem, verosq; in imagine vultus,
 Doctrinam, & summum non video ingenium.

61 AD ANDR. DV DITIVM.

Quod

Quod superos nunquam cœlestia templa colentes
Ausus fuisset poscere.

Id nunc oblatum est Ultrò mihi sorte benigna,

Duditi amicorum optime.

Vt te tot spacia emensum terræq, marisq,

Hoc ultimo orbis angulo

Conspicer: indomitus gelido quâ spirat ab axe

Raptor Pelasgæ Virginis.

Sed velut inter aquas sitit, & poma esurit inter

Damnatus Orco Tantalus:

Sic neque ego possum, quamuis ita proximus adsis,

Tuo frui dulcissimo

Conuictu: nam me (magnis si æquare pusilla

Fas est) Vlysses ut quempiam

Excipere proci venientem ex orbe remoto:

Qui, quantum in ipsis est quidem,

Euersam cupiunt rem nostram: ni vigilem, & ni

Vt cumq, me arcu patrio

Defendam, vates Musis sacer, & mage paci

Assuetus: Interim tamen,

Vt parte ex aliqua, Duditi candide, & ipse

Tuos quoq, emuler sales:

Qui nos canantes tecum, tecum esse negabas,

Sed quò vocati in posterum

Essemus solem: tua ut inquam, nupera pense

AEnigmatis enigmata:

Mitto tibi me ipsum: non quem nunc cura, laborq;
Noctes diesq; conficit.

Sed quem tu aspexi nuper nardoq; fluentem,
Dulciq; amore saucium.

Vtrum horum maioris? Vtrumq; ais: hunc age, primum
Euolue, dum alter aduolat.

62 AD LECTOREM.

Siquid in hoc, lector, deprendes fortè libello
Naturam tituli non redolere sui:

Non hæc culpa mea est, qui nullo segnior adsum,
Ad cœnam si quis me sibi fortè vocet.

Sed magis accusandi ij sunt, qui sæpè vocari
Querentem medio præteriere foro.

Nam cœnare domi, & foricœnia scribere, tantum est,
Ac si ad aquæ cyathos, ebria verba jones.

63 AD LESBIAM.

Quo pater affectu natos, dulcesq; propinquos
Prosequitur, sic tu, Lesbia, amata mihi es.

Nunc te odi rabido peius cane, peius & angue,
Sumq; adeo osurus, dum mihi vita manet.

Quod non tam leuitate mea est, ut tu improba reris,
Quam vitis factum, perfidiaq; tua.

Nec me id more putes aliorum dicere amantum,
Qui, quo plus iurgant, hoc magis anxie amant.

De do-

*Dedolui tacitus, lachrymarumq; hymbre perhenni
 Effluxit sensim non rediturus amor.
 Rest tibi habe ergo tuas, & abi, quò digna, valeq;
 Longum, iminò eternum: Vota ego soluo dys.*

64 *EPITHAPHIVM MARONIDIS.*

*V*ini perniciēs iacet hīc annosa Maronis,
 Summa super cuius stat monumenta calix.
 Non illa aut natos, sub terra, inopemūe maritum,
 Sed vacuum infelix flet super ossa scyphum.

65 *AD NÆVOLVM.*

*S*cribere me semper foricænia, Nævole, cogis,
 Inuitas nunquam: sic domicænia erunt.

66 *AD BVCANANVM.*

*S*oluiſti cura, & longo, Bucanane, labore
 Omnes qui vatum nomen habere student,
 Ne in cassum certent Solymæi carmina regis
 Aptare ad Latie fila canora lyre:
 Nam quicumq; opus hoc aggressi aliquando fuerunt,
 Tanto intervallo, tu Bucanane, præis
 Omnibus, ut veniens ætas quoq; non videatur
 Ereptura tuis hoc decus e manibus.

67 *AD TORQVATVM.*
 T 3

Tun.

TUn' hilares inter solus, Torquate recumbes
 Mæstus, & ipse tuum cor taciturnus edes?
 Tum' fugies solus certamen dulce Lyæi?
 Solus Apollinea non capiere lyra?
 Fallor? an ingrata succurrunt facta puella?
 Et tibi non æquus pectora mordet Amor?
 Noli dissimulare: Venus me non sine plagis
 Perdocuit, ne sim Vestro in amore rudis.
 Nec deprendendi tantum (modo consule) morbi,
 Sed curandi etiam credo me habere modum.
 Optandum, aut nunquam incipere, aut desistere nunquã.
 Est mei, cum incipimus: fêl, ubi desinimus.

DE PHILENIDE.

PEtrarcham vates Nasica Philenide coram
 Laudabat: Dantem malo, Philenis ait.

AD GALLAM.

DUm regnat Bacchus, Baccho dum pulchra Dione,
 Atq; Ultrò volucer se comitem addit Amor.
 Dum fidium cantus, & tibi a personat aures,
 Tuq; Videre oculis, Galla, Venusta meis.
 Quàm potes errorem hunc auge, neq; tetrica sertis
 Ornari, aut cytharæ tangere fila fuge.
 Cras, mihi crede, dies eadem iam non erit: & tu
 Longè alia: immò & heri non ea visa mihi es.

JN VII.

LIBELLVS.

151

70. IN VILLAM DABROVITIAM.

M Armorem superans limen, genium loci adora,
 O Hospes, domus hæc Firleas iactat alumnos:
 Egregias quorum laudes, & fortia facta,
 Si taceant ciues, Ultrò ipse fatebitur hostis.

71. EPITHAPHIVM ERASMI GROCEVII.

C Roceui, ne desperes, circumdatus atra
 Nocte licet clarum non tueare diem.
 Nam veluti somnus Vigiles intercipit horas;
 Rursus & hora vigil somno abeunte redit:
 Sic vitam interitus manet, interitumq; vicissim
 Consequitur certo tempore Vita noua.

72. AD HELIODORVM.

H Eliodore, fides esset si incerta palati,
 Et falli sensus posse aliquando putem.
 Quæ tu vina vocas, latices ego dicere fontis
 Ausim, quem volucris pes patefecit equi,
 Olim summo Helicone: ita Musis ebrius a te
 Discedo semper, carminibusq; tumens.

73. AD PETRVM ROYZIVM.

S Pica datur Cereri, pulchro datur vna Lyæo,
 Florib. ornatur Chloris & ipsa suis.

Hoc pa.

Hoc pacto neq; ego videor peccare, Royzi,
Qui, quamuis vati, carmina dono tibi.

78 AD NIC. FIRLEV M.

AD cœnam inuitas me, Firleu: deinde sopori
Te das: hæc dubia est cœna procul dubio.

79 IN VENEREM NATANTEM.

HIC age dilectam, tibi contemplare Cytheram,
O Mars, dum puris nuda lauatur aquis.
Aspice, ne horrescas: non Virginis ora Minervæ
Cernis, uti quondam Tyresia acciderat.

80 AD PETRVM.

NUga profectò sunt meræ,
Meræq; Petre, fabulæ,
Quæ deuolueris fonte equi
Vates vetusti garriunt.
Vinum est, pœtas quod facit,
Et blanda dictat carmina:
Aquam bibentibus nihil
Insigne Musâ subiicit.
Horum locuples, ô Petre
Testis vel ipse sim tibi:
Qui sobrius possum nihil,
Nisi immerentem dentibus

Cuncta.

Cunctator Unguem rodere.
 Sed paulò ubi plus adbibì,
 Animusq; concaluit mero,
 Statim moueri sentio
 Præcordiis in intimis
 Innumera versuum agmina
 Erumpere gestientia.
 Quibus data est postquam via,
 Ruunt gregatim, more apum,
 Hyberna quas post frigora
 Amicta prata floribus,
 Et veris inuitat tepor.

72 AD. STAN. FOGELVEDRIUM.

Hoc unum cures, quo pacto transiere æuum
 Ex animi voto, Stancesilae, quæas.
 Nam quod mortem atram, & supremos mortis honores
 Attinet, id cura Pieris vnice habet.
 Inuitis quæ te Parcis vel funere raptum
 Ex ipso, cæli per spatia ampla feret.

78 ORACVLVM.

IAnc, sacerdotem Musarum te esse memento,
 Nec tibi præterea fas Ullos querere diuos,
 Quorum sacra colas: bifidi spem pone galeri,
 Nam Sophia adductus studiis, paruq; beatus.
 Ut nec habebis opes, ita nec curabis habere.

V

EQVI

89 ECVI GLINCONIS EPITAPHIVM.

Hoc tibi ephippion, has phaleras pulcherrime Glincon,
 Et fræna infelix hæc tibi donat herus
 Fixa super tumulum: ne quando ignobilis hæres
 Tam præstantis equi gaudeat exuvijs.

80 AD PETRVM MYSCOVIVM.

Non solum in nudis scribam tua nomina chartis,
 Pectore sculpta meo sunt bene facta tua.
 Quæ mihi, Myscovi, nulla unquam aboluerit ætas,
 Sive fruar vita, sive fuisse ferar.

81 DE PHILENIDE.

Dira lues calicū morbo correpta Philanis
 Hac compellauit languida voce Iouem.
 Si fugio febrem, centum tibi sobria soles,
 Iuppiter, è fluuio prætereunte bibam.
 Vini omnino expers: ut verò peste leuata est,
 Illa ipsa imposuit perfida luce Ioui.
 Namq; manu cribrum tollens, per tenuia texta
 Innumeros soles callida vidit anus.

82 IN PONTEM VARSOVIEN.

Non ego ferre Scytham dominum, possimue superbum
 Thraca, nec immisisis qui mare calcat equis.

Vni se

*Vni se Augusto franandum Vistula prabet,
Qui populos æquo temperat imperio.*

83 *AD ALB. LASCV M.*

Lasce, parum lautos non dedignate penates,
Exiguumq; horti pauperioris olus:
Cum vir magnanimus, fortunaq; altior ipsa,
Consilio promptus, cumq; ferere manu,
Virtutem in tenui re non spreuisse, vel una hac
Laude per omne æuum suspiciendus eris.

84 *AD VECTIV M.*

Quis te inuitavit, Vecti? Venio umbra Philippi.
Recte est, umbrae igitur pro dape nidor erit.

85 *EPITAPHIV M. NAVTÆ.*

Nauta sum tumulus: tu lintea tende: secabant
Me pereunte alia dorsa marina rates.

86 *AD LABERIV M.*

Nisi quod verum est, Laberi, loquor: omnia Calchas
Mentitur: nobis non datur ulla fides.
Calchanti datur: error hic est, annè ira deorum,
Dictu non facile est: sed tamen ira deum est.
Sic, cum offendisset Phæbum Priameia virgo,
Vera loquens nunquam credita vera loqui est.
Et mihi, quod musas asininis aurib. amens
Exposui, iratos suspicor esse deos.

V 2

AD LV.

87 AD LVCAM GORNITIUM.

GOrnicio Veniente meo, lyra pollice nullo
 Icta dedit dulces exhilarata sonos.
 Riserunt Charites, doctæ cecinere sorores,
 Quin & Ver reduct, canaq; fugit hyems.

88 EPITHAPHIUM NICETÆ.

QVid me fluctuago sepelitis littore nautam,
 Apelago longè qui remouendus eram?
 Horresco fremitum ponti, mea sata: sed & sic
 Grates, Nicetam qui misereris, habe.

89 AD ANDR. TRICESIVM.

AVrea, Tricesi, tua carmina diuitiores
 Auro pensabunt, muneribusq; datis.
 Nos, quibus arcta domi res est, & curta supellex,
 Pro tereti versu carmina culta damus.
 Inferiora tuis equidem: neq; enim anser oleri,
 Aut par luscinie garrula hyrundo canit.

90 GRIPHVS.

FOEmina natura est, gremio sua pignora seruat:
 Quæ quanquã sint muta, tamen trans aquora Vocẽ,
 Transq; omnes terras mittunt, sed percipiendam
 His tantum, quos ipsa sinunt: nil proximus audit.

GRI.

91 GRIPHVS.

Mortalis non est, immortalis quoq; non est,
 Sed mixta quadam natura præditus: Ut nec
 Dici hominum possit, nec vitam viuere diuūm.
 Nascitur assidue, atq; alternis occidit: idem
 Nulli unquam visus, notus tamen omnib. extat.

92 GRIPHVS.

Quicquid alit tellus, quicquid vastum educat æquor
 Nil nec homo ipse, auctu simili crescitue, peritue:
 Nascitur immani cum corpore, deinde vigore
 In summo exiles mirè tenuatur in artus.
 In senio erigitur rursus, corpusq; propagat.

93 GRIPHVS.

Domi latentem dum paramus hospitem
 Protraxe in horas ætheris, quis crederet?
 Domus repente fugit, hospes captus est.

94 GRIPHVS.

Ethanc mihi, Aule, frange, si potes, nucem:
 Docemus omnes, nemo nouit, quod docet.

95 EPITAPH. PHIL. PADNEVII.

Egregia in patriam merita, spectataq; virtus
 Padneui, ad summum te decus extulerant,

V s

Ausa

*Ausa nec infelix oculos attollere contra est,
Splendore icla tui nominis, inuidia.*

96 *ALIVD.*

P Adneui, urna tuo satis hæc pro corpore magna est,
Virtus Mausolea supra est, omnesq; Colossos.

97 *AD VRBICVM.*

V Rbice, viue tibi, tibi ducunt stamina Parca,
Absumptaq; super non potes esse colo.
Qui matutinus locupletum limina visit,
Consultaturos qui comitatur heros.
Qui sibi nil impertit, & heredi omnia seruat,
Ille aliis viuit, tu Vrbice viue tibi.

98 *IN AQVILAM.*

A Vguri mater, volucrum regina vagarum,
Corde enata tuo quid spondent lilia? spondent
Sarmatiam Henrico florentem rege futuram.

99 *AD HENR. VALESINVM REGEM CRACOVIAM VENIENTEM.*

V Rbs effusa omnis dum te, rex magne, salutat,
Dum plebs, dum patres, dum tibi plaudit eques,
Spectaclo delectatus per inane volantes
Igneus auricomos Sol inhibebat equos:
Nox non passa moram puro se effudit Olympo,
Vt te mille oculis ipsa quoq; aspiceret.

AD PE-

100

AD PETRVM COSTCAM.

DVm sinis affari, nec adhuc mihi Episcopus audis,
 Descende in Versus, Petre diserte meos.
 Non accepturus, potius famam ipse daturus:
 Ebria amore sui nostra Thaleia licet
 Magnificè sese iactet, numeroq; deorum
 Posse putet meritos inseruisse viros.
 An, quod Praxiteles Iouis extuderit simulachrum,
 Clarior idcirco Iuppiter astra colit?
 Ac non, quod vultus imitari sit Iouis ausus
 Praxiteles, potius clarus in orbe viget?

101

AD IO. FIRLEV M.

HO sego versiculos feci, sed sub Ioue, Firleu,
 Si frigent, non plus ipse poëta calet.

102

AD ATTALVM.

SI cerui atatem, cornicisue, Attale, viuis,
 Nil peccas, auro dum sine fine studes.
 Sin homo natura es, cui contigit arctius euum,
 Oestro immensarum ne stimuleris opum.
 Ne medios inter succumbas forte labores,
 Inq; tuis alij luxurient opibus.

103

AD CROCALIM.

Dulces sunt ficus: pyra dulcia, dulcia poma,
 Mel dulce, dulce est saccharum,
 Suavis odoratu ros est maris, & rosa suavis,
 Suavisq; opobalsami halitus.
 Nec pyra, nec ficus, nec sunt tam dulcia poma,
 Nec saccharum, aut mellis liquor,
 Nec rosa odoratu est tam suavis, rosæ marinus,
 Fragensue anima opobalsami:
 Quàm tua dulcia sunt, Crocali, rosea ista labella,
 Quàm suaue suauium est tuum.

107 AD NIC. GELASINVM.

VNus pro sociis, Gelasine, videris amare
 Omnibus, & nostras omnium obire vices.
 Singula namq; aliis nascuntur pignora, te vxor
 Exhilarat geminis: bis, Gelasine, vir es.

108 EPIT. I. GREBSII.

Gracum te, an dicam, Grebsi facunde, Latinum,
 Ambigo: sermo ita erat notus vterq; tibi.
 At tu Sarmata eras, sed cuius ob os sua Graij
 Ora obuertebant, Ausonijq; sua.

109 IN LINVM.

Non quòd sis meritis, frustra vanissime turges,
 Fortuna excelsò te locat in folio:

Sed

*Sed quod mortales monitos cupit, omnia se Unam
Posse: etiam Ut numero tu, Line sis aliquo.*

107 *IN HOMERVM.*

A Tra prius cælum extinguet, prius, ordine rerum
Inuerso, noctem Sol illustrabit opacam,
Et prius immensi dulcescent æquora ponti,
Mortuaq; è tumulis in dias luminis oras
Corpora prorrepent rursum, quàm nomen Homeri,
Partaq; diuinis moriatur gloria scriptis.

108 *IN LAERTEM.*

S Axa domat tempus, neque ferro parcere nouit.
Sed tacita labens omnia falce metit.
Lærtæ hoc veluti sanum, quod, littore summo
Hybernis positum fluctib. atteritur.
Herois nomen semper viret: aurea namq;
Munera Musarum nulla senectæ terit.

109 *AD IOVEM PRO BOVE.*

I T se tuam supplex astans bos mugit ad aram,
Præsentemq; horret, Iuppiter alte, necem.
Subduc agricolam cedi, ô Saturnie, nam, cum
Europam ferres, tu quoq; taurus eras.

110 *AD ADRIANVM.*

Q Vid condicta sit, Adriane, cæna
In libris Veterum rogas subinde:

Hoc ut

*Hoc ut percipias, & assequare,
Cras cænare volo, Adriane, apud te.*

/// *J N L A G E N A M.*

P*Otorum in rixa fracta es, pisca lagena,
Fluxitq; excussus ventre tuo Bromius.
Nam saxum, veluti fulmen, te de super icit,
Non Iouis è manibus, sed Iouii adueniens.
Te percussa ingens risus, dicteriaq; orta,
Et iuuenes casu profiluere nouo.
Haud te flere libet: siquidem sors matris lacchi
Hæc eadem Semeles, hæc eademq; tua est.*

/// *D E L Y C O P H R O N E M E D I C O.*

I*Liados medicus legeret cum forte Lycophron
Principium, & scriptum sic reperisset ibi.
Multas insignes animas demisit ad Orcum:
Hui, etiam ne, inquit, mittere ad Orcum animas
Laus est? atqui ego sum is, videar qui æquandus Achilli:
Nam quot ego eximias ad Styga misi animas?*

/// *S T A N. H O S I I C A R D I N A L I S M A N I B V S.*

S*ifas cuiquam esset vitare Acherusia templa,
Et Stygio nunquam velificare lacu:
Paucos inter, Hosi, qui sint hoc munere digni,
Ipse vel inprimis annumerandus eras.*

Cuius

Cuius quando parem pietas habitura? fidesq; est,
 Tutandaq; ardens religionis Amor?
 Occidit exemplar morum, & Virtutis imago,
 Diuini interijt fons sacer eloquij.
 Scripta perhennabunt: ope quorum tu quoq; magne
 Omnia victurus secla Videris Hosi.

114 SENTENTIA EPICURI.

QVod est beatum, sempiternumq; id neq;
 Sibi, neq; alteri exhibet negotium.

115 DE HERMOGENE.

BVbo mortiferum carmen canit: ast Vbi cæpit
 Cantare Hermogenes, bubo agit ipse animam.

116 EPITAPH. PYNTHAGORÆ.

SAlue ô Pynthagora: sed tu delatus ad Orcum
 Ne maris accuses aquora, sed Boream.
 Namq; is te domuit: pelagi autem mitior Unda
 Telluri & bustis restituit patriis.

117 IN COLUMNAM.

NOn Niobe amissis hic adsto saxeæ natis:
 Quanquam amissa etiam pignora testor ego.
 Natis me statuit monumentum flebile raptis
 Vates mærenti corde Cochanouius.

Cui,

Cui, quòd sum sensus expers, omnisq; doloris
Nescia fortuna est inuidiosa mea.

118 IN EANDEM.

OMnia producit tellus, rursumq; recondit,
Illa parens rerum est, illa ~~et~~ commune sepulchrum.
Arcus, Pyramidesq; ruunt, magniq; colossi
Et monumenta suis succedunt victa sepulchris.
Quosq; dijs nunc fama hominum immortalib. æquat,
Ignorabuntur paulo post: luxq; hodiernum
Cras oritura diem premet, inuoluetq; tenebris.

119 IN CÆSAREM.

Iam regale potens gestat diadema Bathorreüs,
Tu magne Cæsar, (da Veniam) cessator es.
Vnus homo tantum cunctando restituit rem,
Mora cateris ferè omnibus damno fuit.

120 AD ANDR. PATRICIUM.

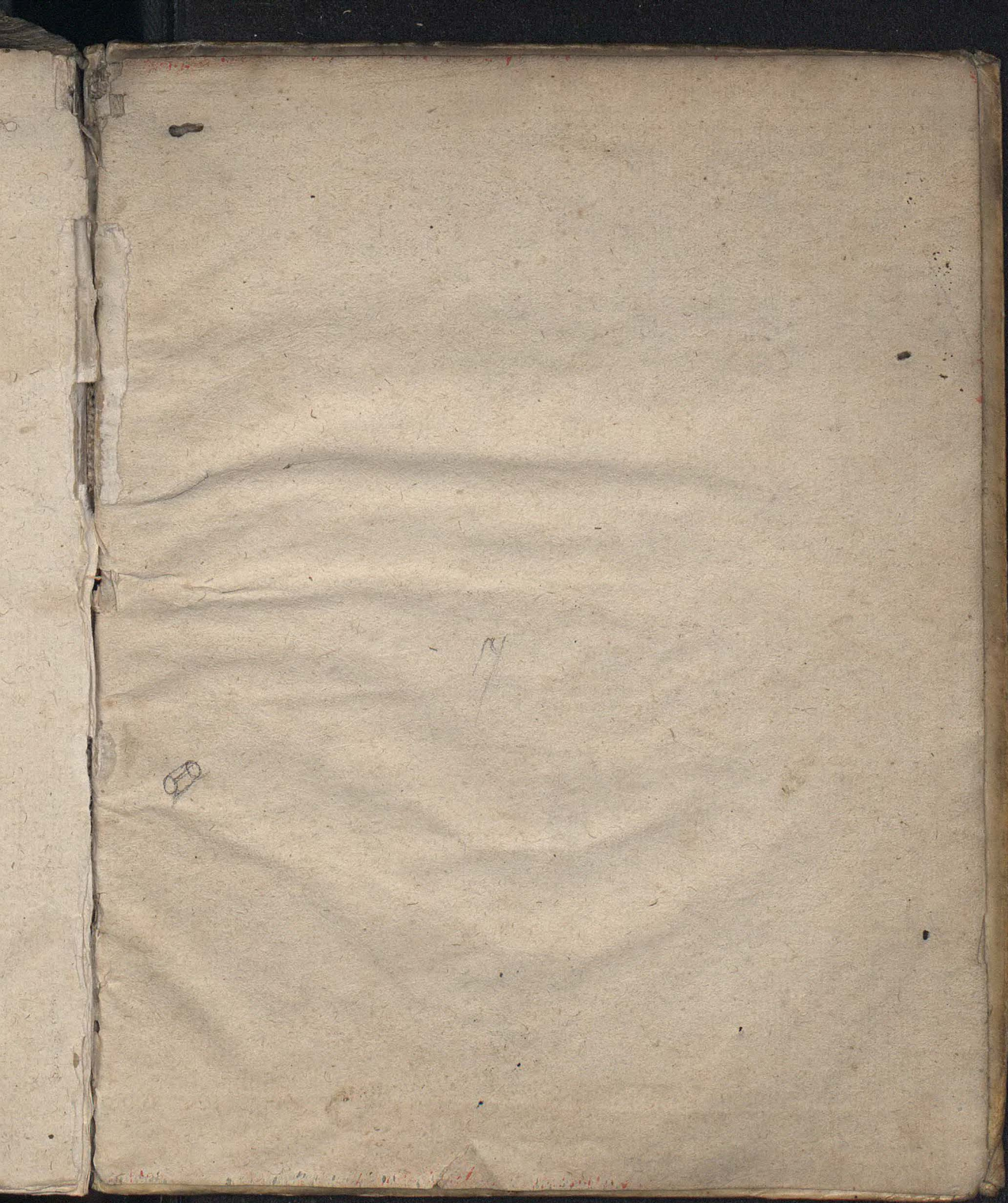
COenabo, Patrici diserte, apud te,
Sed cænam volo non Catullianam,
Cuius lex datur hæc ibi Fabullo,
Vt secum adferat id, quod est lubenter.
At tu scito me asymbolum venire,
Atq; ex parte mea ad tuam culinam.
Vnas ferre modo esuritiones.

F I N I S.

BIBLIOTHECA

CELLONICAE

78
20

5-64

40
10
50
10
40
40

180
1230
1449

500
159
311

122
110
51
160

